

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

310373

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ జూన్ నెల 10-వ తేది శనివారము

No. 60.

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, శ్రేష్ఠ మాస బహుళ ప్రథమం.

సంచిక ౬౦

వెంటుకలే అందము.

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

తెలుగులు దున్నెనతో ఉడి రాకమును శ్రవణము.

అంతవరకు రానియ్యదు.

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు.

ఇది రిజర్వర్ కేయబడినది.

తెలుగుల కట్టి లోగ మున్ను, లో ముంద్య మున్ను, యిది దివ్యవధము.

తెలుగులు చిట్టలు గాని, గరుకు గాని యుండదు.

మీ తెలుగులు మరల యెప్పుటి మెత్తదనమును గల్గి పట్టు కలె నుండి మెరయుచుండును.

ఈ లోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

తెలుగులు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుడు.

కామినీయా లోజుననే నిన్ను శుశ్రూషిస్తున్నామికి జేయుము.

తల బుడ్డి 1-కి ౬ క రూపాయి. చి. కి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని చోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన కారము విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది మంచి లభ్యుగా రందరీకరణము, వరకు లభ్యుగా కారితనము గూడ దొరుకును. తేమన్న.

సాగు యెట్లు:

ఆంగ్లోయండియన్ డ్రస్సు అండ్

కెమికలు కంపెనీ,

(126) 155 జమ్మానుగీడు, బొంబాయి

మీకు నువ్వూ (ద్రవ్యము, లేక అద్దెరు కావలసినప్పుడు "టెటో దిల్ బహారు" కు వ్రాయుము. ఇది రిజర్వర్ కేయబడినది. అత్యద్భుతమైన గుణముగలది. 1/2 టెన్సు బుడ్డి 1-కి ౬ క రూ ౨-0-0 1 ట్రాము " " 0-12-0 1/2 ట్రాము " " 0-8-0 కొన్ని చుక్కలు చేతి దమలయందు చల్లిన మిక్కిలి మనోహరమైన వాసన చుట్టప్రక్కలకు వ్యాపించును.

ఖ్యాతిచెందిన ఆంధ్రప్రముఖులచే పోషించబడుచున్నది.

THE ASIAN COMMERCIAL ASSURANCE CO., LTD., BOMBAY.

ది ఏషియన్ కమర్షియల్ అస్సూరన్సు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

ఏషియన్ అను యాభీమా కంపెనీ పాలిసిదారులకు మిత్రులైన లాభములను, హాకర్లములను నిలబడుచున్నది.

ఏషియన్ సెయిల్ ఎస్ డామెంటు పాలిసి రెండువిధముల ఆధారముల కలగజేయవచ్చును.

మొదటిసారి మీ ముగిలిననున దును, మరొకసారి మీ అంతరము మీ కుటుంబములకు ఎస్ డామెంటు (సభార ద్రవ్యము) యివ్వబడును. భీమా చేయించుకొనగోరువారు ముందుగా ఏషియన్ కంపెనీ వారి నిబంధనల మున్నగు విషయములను సాక్షియముగా చదివి తరువాత తమ కిష్ట మున్నచోట భీమా చేయించుకొన గోరెదము ఇతర వివరములను ఈ దిగువ విలాసములకు వ్రాసి పొందగలరు.

- (1) జె. కె. రాజారావు పంతులు, కార్యదర్శి, మద్రాసు బ్రాంచి, పోస్టు గుంటూరు.
- (2) జి. ఏ. ఎన్. రావు. బి. (Com) చీఫ్ ఆర్గనైజరు ఇన్ స్పెక్టరు, మ కాం సూపారుపేట పోస్టు.
- (3) లాడిమెల్ల వెంకట్రామయ్య బి. ఏ. ఎల్. టి, చీఫ్ ఏజెంటు, మచిలీపట్నము.

పెన్షన్ బుక్కు
సూచన బుక్కు
నోట్ బుక్కు
హాన్డెక్ బుక్కు
సయింపు బుక్కులు
మాక్సిలన్ బుక్కులు వగైరాల
ప్రింట్ బుక్కులు
విక్టోరియా డిపో,
మైలాపూరు మద్రాసు
భారీ ఆర్డర్లు మంచి డిస్కంట్లు

కారీమజిలీకథలు

వాల్యము	ర	ఆ	నె
1 వక్రసాదుల కథగలది	1 -	8 -	0
2 అశ్వవేత్తని కథగలది	1 -	8 -	0
3 మందగళి కథగలది	1 -	8 -	0
4 పండితరాయలు కథగలది 2 కూర్పులు	1 -	22 -	0
5 శంకరుని కథలు గలది 2 కూర్పులు	1 -	11 -	0
6 స్వయంప్రభ కథగలది 2 కూర్పులు	1 -	8 -	0
7 జితకలి కథగలది	1 -	12 -	0
8 దత్తకాది మహాకవుల కథగలది	1 -	12 -	0

ఇది ఇప్పుడు మంచి కారీములపై కొత్తగా అచ్చు వేయబడినది
తెనాలి రామలింగజీవమును రెండు కథ 0 - 8 - 0
ఉత్తరఖండమునంధము కాండంబు కథ 0 - 12 - 0
సావిత్రి 6 అంకములనాటకము 0 - 12 - 0
జితకలి 7వ వ్యాములోకథ 0 - 12 - 0
యువకులకు ఈక్రిందివ్రాసినవ్రాసినవ్రాసిన పోస్టుభర్తవేద మధుర సుబ్బన్న డిక్షిత్ రచి, రాజమండ్రి.

"కలరా క్యూరు"
ఈ నివ్యావధము ఒక వ్యాధిగ్రస్త ముగ్ధులకు లభించి నది గుణము పూచి, అనేకులకు జీవితంపొంది అమరముతైన యోగ్యతాశ్రములను సంపాదించి ఈ నివ్యావధమును వీర సాహెబు గురుపాయముగా సుందరముల స్వల్పభరతు విక్ర యముచున్నాడు.
కల సీ 1 కి (10 మంది లోగులకు సరిపోవును) రూ 1 మాత్రమే
సీ 12 కి రూ 10-8-0 లు, సీ 24 కి 19-8-0 లు.
(కపాలా భిక్షులు ప్రత్యేకము)
పోస్ట్-ఫ్రాంకో, అర్జునున్వేదావధ నిలయము, కాకానా.

హనుమాన్ బోరక్కు సబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యశ్చర్య కరముగా కుదుర్చును. ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండ్ సన్స్, మద్రాసు (1729)

చదివినాడు.

మీరు కొనియున్నారా?

యోగ్యతాపత్రము!!

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సిద్ధాపథముల నేల కొనలేదు?

1. లోకాయుష్యే కర్మమంత్రముచే గుణముల వాడన వచ్చు శోగులకు అతివైదికముగ నున్నది.
2. క. విశ్వాన కవిరాజ్, విష్ణుచక్రవర్తి కృతం. 3-41 బాణజానుషిధి రంగున, బర్మా.
లోకాయుష్యే కర్మమంత్రము జనులకు గలగు సకలవిధ లోకములను పూర్తిగా వాడుకయును.
250-300 మూత్రముల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ. 1-4-0

సారస్వతానవము (బుద్ధిప్రసాదిని)

పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, స్త్రీలకు బలము నిచ్చు ఔషధము.
మెదడు దుబ్బులను, మరపు, తలవేడిమి, మలబద్ధము, అకలిలేమందుట, కాంతిహీనత, శుల్కము, మూలరోగము, స్వప్నస్థలనము, క్షిప్రస్థలనము మున్నగువాటిని పోగొట్టి అగులమైన కుద్ధరక్తము నిన్నుచు బలమును గలిగించును.
ఇది మానవకోటికి గొప్ప వరప్రసాదము. 20 దినముల ఔషధముగల బుడ్డి 1 కి రూ. 1-0-0.

ముఖ్యగమనింపు:—మా కాతాజాతల సౌకర్యార్థమై వాణిజ్యరూపేణ మద్రాసు, నెం 331 తింబిశెట్టిపేటలో మా ప్రాచీన శిరదియొక్కము. తప్పక ఎల్లరు ప్రోత్సాహ మొసగు కోరెదము. వి. పి. ఆర్థల మద్రాసు ప్రాచీనమిది కంపలవత్.
(301-594) చార్లెస్ వెంకటేశ్వర కండితులు శ్రీశారాధువ నైద్యశాల మైసూరు.

బొట్ట మెన్

(3)

బలమును, ఆరోగ్యమును నిచ్చు ఒక ఆహారము. ఇది పాలు, బొట్టమెన్, మాల్ట అను ధాన్యములతోను, ఇంకను అనేక బలవంక మగు పదార్థముల సారమును పిండి యాదెట్టి చేర్చి యొక దివ్యాహారము.

కొన్ని వత్సరములకు పూర్వము, పెద్దవగు వ్యాధులు కలిగియున్న కొన్ని యంగములు లేకపోవుటచేతనే కలుగుచున్న వనియు, ఈ యంగములు భుజించిన వ్యాధులు నిగ్రహించు ననియు తెలియును ఇది యొక్కడ నుండు నదియు తెలియదు. ఇప్పుడో జగ్గనలూను, అమెరికాలూను, దీర్ఘకాయు విద్యుత్ చేపి: దానిలో అనేక చెట్లు, లతలు, పాలు పీటిలో కలగనియు దాట్ల కనిపెట్టి యున్నారు. ఈ చిన్న పరిమాణము గల సారమును పిండితోయుట కష్ట మైనను దానికి తగు మార్గమును కనుగొని యున్నారు. బ్రాట్టమెన్ అనుచి ఈ సారము గల ఒక కుద్ధాహారము. దీనిని ఇతరపదార్థములతోచేర్చి భుజించవచ్చును. ఎట్టివని చేయవలెనను దీనినిభుజించవచ్చును. బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0.

మద్రాసు కెమికల్ ఇండస్ట్రీసు (లిమిటెడ్) పోస్టు బాక్సు నెం. 1208, మద్రాసు.

శ్రీ సీతారామాంజనేయ సంవాదము

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ సహితము

ఇయ్యది ఆంధ్రంబున నొక్కటియే వేదాంత గ్రంథంబని తెలియంబడుచున్నది. ఇందు అద్వైతము ననుసరించి, జీవాత్మ పరమాత్మ స్వరూపమును జీవాత్మ పరమాత్మ యైక్యమును పొందుటయును తత్సాధనమును తత్ఫలమును తిన్నాధమును వివరింపబడుచున్నది. ఇచ్చట శ్రీ హను మంతుడు శ్రోత. శ్రీరాములవారు వక్త. వేదాంతగ్రంథములయందలి విశేషాంశములను వీసి అచ్చటచ్చట చక్కగ నిరూపింపబడియున్నది.

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మదరాసు.

(1)

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras.

టెటో మోషి ని

3813

మీరు బజారులో నచ్చినతనవారే చాలా బడలికయుండు నప్పుడు, పెండ్లియ్యి, విందులు- జరుగు నప్పుడు దీని నుపయోగించిన మంచి గువాసన నిచ్చి ఆనందమును, సుఖమును కలుగజేయును.

రోషినిమా తైలము

నేలగుళులులో ఉపయోగించునూ నచ్చిన శ్రేయస్కర చూడము పొందెయ్యెను యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు అవరోగి అయిపోయారు. ప్రభుత్వము ఈ రోషిని ప్రతిఘటించు ఔషధము అవకాశము. ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును.

టెటోమోషిని ధర బుడ్డి 1-కి రూ. 2, 1, 0-12-0, 0-8-

రోషినిమా తైలము ధర బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0

Shyam & Co, 2, Sunder st, Madras. టెటోమోషిని కంపెనీ, రోషినిమా పేటి మదరాసు

ఇ సా న ఫె లే

మలేరియా జ్వరమునకు ఆమోఘమైన ఔషధము.

జ్వరగడ్డను కలిగించి, 15 దినములలో వ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టును. మలేరియాను రానియ్యక ఆటంకపరచుటకై ఉదయం, సాయంకాలములందు పూర్తిగా ఒకమాత్ర చొప్పున తీసుకొనవలెను

అ సా న

తిమురువాయువు, మూత్రరోగము మూత్రకృచ్ఛ్యరోగము మున్నగువాటి తగిన దివ్యౌషధ మిది యొక్కటియే. నమ్మకమైనట్టి మందుల దుకాణములందు, ఔషధశాలలందు దొరకును.

మెసెరు గోరియో (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం 159, ఫోర్ట్ - బొంబాయి.

Esanafele. ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు సోల్ ఏజెంట్లు.

(25)

Are you in the Full Glory
OF
Manly Strength

If not, you are in urgent need of radical
remedy to regain your strength and
Manly Power.

TRY BRISHYA JOGA

Prepared on the basis of Makaradhwaj
Gold, Musk, etc., in assimilable form.

It Guarantees Results.

It quickly renews VIGOUR and VITALITY
and restores power of SUPER-MANHOOD.
Price one Phial (to last 30 days).

Rs. 6-4. Per V. P. P. Rs 6-10.

THE
Kalpataru Ayurvedic Works
94 Grey Street, CAL CUTTA.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ ఆపూర్వగ్రంథములో జర్మనీగాడి, యోగ
దృష్టిపా సలాభమును, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాయము,
భూతైద్యము, యంత్రములు, అమెరికాలూని పీట్లపేక మా
పాలు విచిత్ర: సోదవిదలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని
మాయుచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో
సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాంసాడించుట
భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి ఈ పాత్రము
తెలుగుభాషలో అతి సు భమైన శైలిని ప్రాయశ: యిచ్చుచి.
ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేంక చేయగలరని
గ్యాంగ్లీ యిచ్చుచున్నాము. దీనిచేల రూ. 4-0-0 త్వరపడుడు
పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరుజిల్లా
కలరాసంజీవి. న: నూచిసంజీవి.

గౌతమాంజనం

గౌతమా మెడికల్ హాల్ వారిచే తయారు చేయబడిన
ఔషధముల వారు ఏకనక ప్రతివారు వెంట నంచుకొనినయెడల
అందుల ప్రతిఫలమువారలకే తెలియగలదు. ప్రతిదినము చేసవలె
ఖచ్చు అనేక యోగ్యతాపత్రములు బంగారు పతకములు పొంద
బడినవి.

(106)

కలరాసంజీవి సీసా 1-కి రూ. 1-0-0

నూచిసంజీవి సీసా 1-కి రూ. 1-0-0

గౌతమాంజనం సీసా 1-కి రూ. 0-8-0

సుశ్రవణబాలమూత్రము 100-కి 0-8-0

స్వాకింగు పోస్టేజి ప్రత్యేకము, వివరములకొరకు వ్రాసి
న తెలుపబడును. ఏకెట్లు కావలెను.

భారతవస్తుభవనము

తెజవాడ.

రిజిస్టరు చేయబడిన మేల్తన లక్ష్మీ బ్రాండు

జ మా ఆ యి లు

సర్వరోగ నివారిణి.

ఇంగునల్ల జ్వరము, దగ్గు, పిత్తము,
గంతునొప్పి, కలరా, యిన్ ఫ్లు థుసా,
ఎల్లు నొప్పి, బడలు నొప్పులు యింకా
యితర వ్యాధులకున్న, ఉపయోగము.
వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 0-6-0

డోస 1-కి రూ. 2-12-0

గోను 1-కి రూ. 30-0-0

బుడ్డుతో ఆద్యావస్థసంపిం: కలరా: రుగు.

8 గ్రాములు ఒకేదా తీయువారికి

వైలుచారి స్వాకింగు కప్పులు యినాం.

మా యొక్క జామా ఆయిలు లక్ష్మి

బ్రాండు అద్రుకు చూచి తీయవలెను.

ఆమర్ చెంద, సోబా చెంద,

యంగ్లీషుమందు కలరగుకు అడ్డుసి

వ్యాపారస్తులు. నెం 68, వై: పునాయూని పేటి, మదరాసు

ని కండియం విలాటివాడ

యెను కిలడా?

అట్లుండిన అన్ని విధముల శేతవ్యాధులకు నిప్పుయ మై
నట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు, మిక్కిలి పొడబడునట్టియు
ఔషధముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల
వాయకూడదు ?

(3897)

L. H. Sellar Dept, 4 Senta Bangal.

అ మె రికా దేశ ము నం దు తయారు చేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

వేరు పొందిన సేష్టి మంగల కత్తితో

మీరే షేరము చేసికొనుడు

Brownie

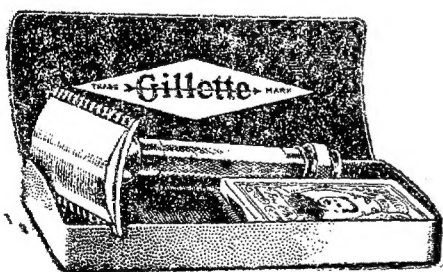
ప్రసాదీ

ధర రూ. 4-0-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్లెటు రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించబడలేదు.

కొత్తగా అభివృద్ధి చేయబడిన గిల్లెటు రేజరు

ధర 1-కి రూ. 18-0-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,
BOSTON, U. S. A.

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon.

సులభము!

మంచి గిల్లెటు కత్తిని రేజరులో నుంచి,
సబ్బు తడవి, షేరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా షేరము చేయును, ముఖ
ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద
ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మ
మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర
ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా
తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతివాక ఒక కత్తి (బ్లేడు) అనేక
షేరములకు ఉపయోగ పడును.

ఫలవృక్షముల వ్యవసాయము

V

మామిడి

పండ్లలో మామిడి రాణి యనవచ్చును మనదేశము ఈ
ఫలమునకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. అనేక వాడుకలున్నవి. 1. అల్పాసి
2. అలిపనండ్, 3. అల్పాసి 4. దిల్ ఫసండ్ 5. కలాపనండ్.
6. చునోరంజని 7. నీలం 8. వాగాపనండ్ 9. పీటర్ 10. దొడ్డ
పనండ్ 11. వాలాబా 12. మల్ గోవా 13. చాలాబందర్
14. బెంగళూరా 15. ఖర్జూర 16. అచ్చుకం 17. బేమన్
18. నూర్ హాన్ 19. జహంగీరు 20. దిల్ హుస్ 21. మస్తి 22.
వెయిరీ 23. అవకాయ తెలలయిన వాకములున్నవి. రుచిని,
సువాసనను అనుసరించి అనేక పేర్లు పెట్టబడియున్నవి. వాం
కాయలలో అల్పాసి, వెయిరీ అను రెండు వాడుకలు ముఖ్య
మైనవి. అల్పాసి, సువాసనకు, చాలవీలములు చెడకయుం
డుటకును శ్రేష్ఠమైనది. వెయిరీ చాల మధురమైనది. అల్పాసి
సో మాత్రమే ఇంగ్లాండుకు పంపబడుతున్నది. వద్రాసులో
జల్ గోవా, కాదిర్ పసండ్, పీటర్, బెంగళూరా చాల ప్రసిద్ధి
కెక్కినవి. నీలము, చిత్తూరు, మామిడిపండ్లకు ప్రసిద్ధి కెక్కిన
దేశములు. ఆంధ్రదేశమందు జంగనపల్లి, రసం, ముగ్గురేఖలు
ప్రసిద్ధి కెక్కినవి. నూజివీడు, పాణ్యం ఇందుకు ప్రసిద్ధి కెక్కిన
ప్రదేశములు. పండ్లలో జహంగీరువంటి రుచి రమ్యమైనదని
లేవెందురు. కాని జనసామాన్యమునకు లభించదు. ప్రసిద్ధి కెక్కిన
పండ్ల పేర్లు జహంగీరు, మల్ గోవా, అల్పాసి, పీటర్ - మొగ
లాయాలకు, పోర్చుగీసువారికి సంబంధించినవి. గనుక వీరే,
మామిడిపండ్లవాతులను అభివృద్ధి కెల్పుటకు కావలెను.

ఉపయోగములు

శ్రేష్ఠమైన వారిపండ్లు, భజించుటకును, వాష్, బర్లీ
తయారుటకు నుపయోగింపబడుచున్నవి. ఉష్ణప్రదేశములందు,
మామిడిపండ్ల రసముతో చేసిన విన్ క్రీము వాడుకగా నుండును.
సామాన్యవాతీ పచ్చికాయలకు, కూరలు, పచ్చళ్లు, కూరగా
యలుగా నుపయోగించురు. మామిడిపండునందు కొంత ఇను
ముండుటచేత, రక్తకూన్యతగలవారికి చాలమందిరి. శ్రీయుర
ప్రబోధచంద్రదేవుగారు వ్రాసిన "మామిడిపండ్లను గురించిన
వ్యాసము" అను పుస్తకములో ఈ విషయముగా వ్రాసిరి. పండ్లను
ముక్కలు ముక్కలుగా కోసి, వానిలో కొన్ని ముక్కలను ద్రవ్య
ములను పంచదారవేసి, నీరుపోసి ఉడకబెట్టుదురు. పడపోసి
త్రాగినయెడల, ఎండాకాలమందు దేహమునకు చాల చల్లగాను
యచికరముగా నుండును. సంయుక్తరాష్ట్రములలో ఏప్రిలు,
మే, జూన్ నెలలలో అభివృద్ధిముగా యుండునప్పుడు, మా
మిడికాయలనుకోసి ఉడకబెట్టి, వానితో దేహమునకు యదు
దుకు అందువలన దేహము చల్లగా నుండును. అభివృద్ధిము
వలన అంగవికృతి కలిగిన వారికి మామిడిపండ్లను కాల్చి పచ్చిము
చేసి తినుట మంచిదని డాక్టరు నియమించురు.

వీర్యవృద్ధికులు

హిందూదేశ మండలములను మామిడిచెట్లను పెరుపేయు
చున్నారు. కాని, చాల ఎత్తుప్రదేశములలో మాత్రము వృద్ధి
కచ్చుటలేదు. వేడిదేశములకు సంబంధించి యుండుటవలన, గాలి
లో తేమలేని ప్రదేశములలో అనగా సముద్రతీరమునకు దూరముగా
చాలయభివృద్ధి కచ్చును. తోటలను వేసినప్పుడు అందువలన లాభ
ము కొందవలెనని ఉద్దేశముండునుగాన, వీర్యవృద్ధికులకు ముం
దుగా యోచించవలెను. గాలిలో తేమ యుండిన ప్రదేశము
లలో ఫలిం చెడి పండ్లలో రుచిలేకున్నవయు ఎక్కువ త్వరగా
తెడిపోవుటయు స్వాభావికము. తేమగా నుండిన ప్రదేశములలో
పండ్లకు పై, అపటలు కొమ్ములు ఎక్కువగా పెరుగును. అంతే
గాను. వీడేవురుగులు, వ్యాధులు తెలలయినవి ఎక్కువగా
వాధించును.

వాన, మంచు

పూతపట్టిన కాలమునకు మంచి అధికముగా నుండును.
మంచుని శేషముగా నుండుటవలన, కొన్ని ఖుంటలకాలము మార్క
కరణము సహితము వ్యాధింపజాలవు. అందువలన పుష్పలహ
రీయ, పుష్పగర్భములును నష్టపడుటయు పూలు రాలిపోయి
సంభవించును. అందువలన ఫలికము తీసివేయును. ఏకాకరణము
వలన పూలలో నీళ్లు నిలచినను కాయలు ఏర్పడవు. పూలు పూ
యిపోయియుండు వెదవన్నము మరలినయెడల ఆకులు కొమ్ములు
వృద్ధియగునేగాని పూలు మొలచుట కష్టమయగును.

ప్రదేశములు

వాహాటముగాను మెరకగానుండు ప్రదేశములు శ్రేష్ఠమై
నవి. పల్లపుప్రదేశములు మంచిదిగావు. రైతుల వెంటదీని, చె

పట్టణములను, లోయలు వేయవలెననియు, దుమ్ముకప్పి, చెట్లు కృత్రిక రాజాలవు.

నెల

మామిడి చెట్లు ఎండచేయుటకు సంబంధించినది కాబట్టి మనదేశం దంతిలను పెరుగును; కాని నీరు కలిచి ప్రదేశము లందు మాత్రము కృత్రిక రాజాలదు. మెకగా నుడివేస, నుండక పోయినను, ఎట్టకేలయి శ్రేష్ఠమైవి. తువ్వనెల లోను, బంక నెలలోను, రేడి కేలలోను కృత్రికనుగును. వేళ్లు చాలలోతుకు వ్యాపించుటవలన, క్రింది నెల సహితము బాగుగ నుండుననియు, చాల ఇనుకగాని రాయిగాని లేని నెలలు మామిడికి ఉపయోగించును. గరుములుగాని, బంక నెలుగాని పెద్దచెట్లకు అధోముగా నుండుటకు మాత్రమే ఉపయోగించును. కల్ల నెలలో పెరిగిన చెట్లకుంట్టె ఎట్ట నెలలో నుండేది చెట్లు ఎక్కువ శ్రమముగా ఫలితముకు వచ్చును. ఎట్ట నెలలో నీరు నిలువనందున శ్రమముగా ఫలితముయేగాక, అపండ్యరంగు అందముగాను, చాలదినములు కుళ్లిపోక యుండును. గాని కల్ల నెలలోని పండ్లు ఎక్కువ తిరుగునందున. బలహీనమైన నెలలను, అనగా నున్నము, నేర్చియపదార్థము లేని నెలలతో అటు యెరువులను వేసి బలపఱుపవచ్చుననిగాని, కాళ్లుగాని బంకగాని యుండేది నెలలుమాత్రము బాగుచేయుట కన్దును.

జలనిగ్రహము

ఉన్నతరదేశములలో, స్వాభావికముగా జలనిగ్రహము జరుగుచుండును. నీరు నిలువని నెలలలో అనగా ఎట్ట నెలలోను, ఇనుక నెలలోను జలనిగ్రహము బాగుగనే యుండును. 70 అంగుళములకు ఎక్కువగా కురిసేయడల, నీరు పోవుటకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయవలయును. ఎండిపోయిన నెలలో, పూలు త్వరగా పూయును. లేమ అధికముగా నుండేది నెలలలో, బహుశా పూలు కలుగవు.

ఎరువు

ప్రతి సంవత్సరమున మామిడిచెట్లు బాగుగ ఫలించని యెడల వినుగు పడేదేవారు ఆకేకులున్నారు. కాని, పండ్ల యాపముగా నెలలోని కృత్రికహరమును కృతముచేసి పండ్లుగా మార్చిన ఎరువును, నెలలకు తిరిగి చేసినది ప్రతిసంవత్సరమున పండ్లు కాయజాలవు. ఆమెరికాదేశమున ఒక లోలోక్లియరు. "మనుష్యులకు భోజనము ఎట్టిదో చెట్లకు ఎరువు అవిధముగా అకర్తము." ంట్లు మొగనియ్యుట, వాటిని అగోగ్యముగా నుంచుట, పండ్లు అధికముచేయుట, వాటిని రుచిరముగాను పెద్దదిగా నుండేట్లు చేయుట ఎరువు యొక్కవిధి. కాబట్టి సవత్సరమున కొకపర్యాయము ఎరువుచేయుట ముఖ్యాంశ్య కము. వానలకు ముంగుగా, కొత్తగా వాటిని చెట్టుయట్లును మూడు నాలు గడుగులదూరము ఆరు అంగుళముల లోతున మన్న చెక్కవలెను. క్రింద గ్రాయబోవు ఎరువును మిశ్రము చేసి, చెట్టుయట్లును చల్లి, ముందుగా చెక్కి తీసినవట్టితో తిరిగి కప్పివేయవలెను.

మామిడిచెట్టు ఎరువు - మిశ్రము నెం. 1

20 కతులు. బాగుగ మురిగిన గొట్టెపెంటిలు (పొడిచేయ వలయును).

- 3 ,, ఎముకలపొడి
1 ,, బూడిద
1/2 ,, ఉప్పు
5 ,, అంటిబోవెకాని, లేక పచ్చిఆకు ఎరువు.

మామిడిచెట్టుకు ఎరువు-మిశ్రము నెం. 2

20 కతులు బాగుగ కుళ్లిన పశువుల పేద (బాగుగ పొడిచేయ వలయును)

- 3 ,, గానగపిండి (అయిదములు, నూగులు ప్రత్తిత్తులు, పేపర్లు)
1 ,, బూడిద
1/2 ,, ఉప్పు
5 ,, పచ్చిఆకు ఎరువులేక కొత్త అంటిబోవె

బూడిదవలన పండ్ల చిట్టకు ఎంతమేలు కలుగవది వ్యక్త సాయముచేయవారికి తెలియదు. ఎముకలపొడిని ఉపయోగించు టకు మనలో అనేకమందికి యాత్రేపణగలదు. అందువలన పో దేశములకు పంపబడుచున్నవి. అచ్చట వారిలోటల కుపయో గింపబడుచున్నవి. వారు బాగుపడుచున్నారు.

ఉలవలు, పెసలు, అలచందులు మొదలయినవి చెట్ల మధ్యగ చల్లి, పూవుపట్టు సమయమున నెలలో దున్నువేయ వలెను. పచ్చి ఎరువుగా వేయవలెనని యుద్దేశముతో తప్ప మరే యుద్దేశముతోగాని అవైవ వేయకుండదు. చెట్లు పడుచు యిరువది సంవత్సరముల మయనుకచ్చినప్పుడు, అనగా పూర్తిగా

కాపుకువచ్చిన తరువాత, బూడిదను, ఎముకలపొడిని, ఉప్పును ఎక్కువగావేసి, మిగత ఎరువులను తగ్గించుచుండవలెను. అందు వలన చెట్లు కలిగి పెరుగక ప డ్లు అధికముగా కాయచుండిన యెడల, పచ్చియాకు ఎరువును, పశువుల ఎరువును అధికము చేసి, బూడిదను ఎముకల పొడిని తగ్గించవలెను. పండ్లు కాయ ట డీజించి చెట్లు చాలపెద్దదిగా పెరుగుచుండినయెడల, ఉప్పు ను వేయవలెను. అంతట పెరుగుట మాని, ఫలిత వారం భించును.

నీరుకట్టుట

మామిడిచెట్లకు వాటివలెనవారే కనీసము అయిదు సం వత్సరముల కాలము నీరు కట్టుచుండవలెను. ఏలన, నెలలోని కృత్రికహరముగాని, వేసిన ఎరువుగాని కట్టకు భించవలెని కొరినయెడల ద్రవరూపముగా నుండును. అందులకు నీరు అత్య కము. నీటిలో కరుగనిది నెల ఎంతసారివంతముగా నుండినను కట్టకు నిరుపయోగము. కాబట్టి వానలు స్వల్పముగా నుండేది ప్రదేశములలో నీరుకట్టుట ముఖ్యాంశ్యకము. కాబట్టి వనకాల మందు కృత్రికములు చాలబాగుగ నుండును; ఎండకాలమందు నీటిని సరియైన సమయములందు అధికముగా కట్టినకు బాగుగ నుండును. నీరు లేనియెడల వేళ్లు చాలలోతునకు వ్యాపించి నీరు సంపాదించుకోవలెను. "అందువలన చాలబలము కన్దునట్లు చేత, పూలు, పండ్లు కాయటకు శక్తిహీన మగును. నీరులేని కారణమునై నెల గట్టిపడి, గాలి వ్యాపించుటకు వీలుపడక. ఫలితచే చెట్లకు, పూలుపూయుటకు ముందుగా మామిడినెలల కాలము నీరుకట్టుకూడదు. నీరుకట్టినయెడల పూలు కలుగుటకు మారుగా ఆకులు కొమ్మలు కృత్రికనుగును. పూలు పూచిన తరు వాత నీటిని సమృద్ధిగా కట్టుచుండినయెడల ప డ్లు విశేషముగా కాయటయేగాక, పండ్లు పెద్దదిగాను రుచికరముగ నుండును. ఏల ననగా పూలుగాని కాయలుగాని రాలిపోవుచిచ్చి కట్టవినయెను లో నీరుండినందున ఎక్కువ యాహారము లభించును. ఎన్నెన్ని దినముల కొకపర్యాయము నీరుకట్టవలసిగది, శివోష్ణస్థితులనుబట్టి యు, నెలవ్యభాకము ననుసరించి యుండును. చలికాలమందు లేమను నిలుపుకొనగల నెలలలో 10 దినముల కొకపర్యాయ మును నీటిని నిలుపుకొనేనెలలలో వారమున కొకపర్యాయ మును నీరుకట్టుట అవసరము. ఎండకాలమందు కల్లమాములకు వారముకొక పర్యాయమును, ఎర్రపూములకు అయిదుదినముల కొకపర్యాయమును నీరుకట్టుచుండవలెను.

కలుపుతీయుట - సాగుచేయుట

నెలకొకపర్యాయము కలుపుతీయు చుండవలెను. ఆకలు పు మొక్కలను పొడిలోనే దున్ను చేయుట మంచిది. అపాని లో కాంతాధానపు పిత్తు ను కల్లిన యెడల, కలుపు మొక్కలు మొలకవలవు. నెలకొకపర్యాయము కిళ్లించుటవలన గాలిర వేళించి నెల బాగుపడును. కలుపు పెరుగుచుండినయెడల భూ సాగుంతకు ఈ విధముగా కన్దుపడి చెట్లకు కన్దుము కలుగును. వానలలేని కాలమందు నీరు కట్టజాలని యెడల అశ్వధపప్పును కళ్లగించుచుండవలెను. ఎండకాలమందు లేమయారి నెల గట్టి పడి పగుళ్లు పొణును. అందువలన నున్నని కళ్లు తోపోవుటయు నేమయారిపోవుటయు, అందువలన ప డ్లు రాలిపోవుటయు తట స్థించును నై నెలను కిళ్ల గించి యుంచినయెడల, యావత్తుములు చాలవరకు నుండవు.

దరిశి - చెంచయ్య.

ఆంధ్ర నెలకములు

Table with 3 columns: Month/Category, Value 1, Value 2. Rows include హరిశ్చంద్ర, రామరాజు, కుశిలవ, ప్రహ్లాద, ఆంధ్రీకృత్యాగస్త్య బాల భారతము, అన్యాయధన్యపురి మహిమము, నాచిపార్తి, పోస్తుభులు ప్రత్యేకము.

యా అగ్రెస్సులలో నెకరికైనను వ్రాయుదు. కె. శత్రుస్ను రావు, మద్రాసు ఏజెంట్లు:— నీవిర్రెన్ను, బల్లారి. యం. పి. శర్మ అండ్ కంపెని, పోస్తుభుస్సు నెం. 287 మద్రాసు. (62)

పరిశమ విద్య

చేతిపనులు నేర్చుకొనువారికి ఫోటోగ్రాఫరును, ఆంధ్ర పత్రికా ఆర్టిస్టు అయిన ఎన్. గోపాలస్వామి వారయినచే నను భవంబును బట్టి వ్రాసిన తెనుగుగ్రంథములు. ఇం దనేక ప్రతి చులు పనులుచేయగలిగి ఉండుటచే నెట్టివారును నితరుల సహాయములేక నేర్వవచ్చును.

ఫోటో గ్రహణశిక్షితము 1 భాగము:— ఇందు ఫోటో లు తీయవిధము, డెవలపింగు రీతిచింగు పద్ధతులున్నవి. నెల 8 ఆటాలు డిటా 2 వ భాగము 1 వ భాగమున అభ్యాసులకు కలిగినను ఎని విడిది వ్రామై డెవలార్, ప్లా, నోలైప్ విచిత ఫోటోలు, కేతికడ్డె వై ఫోటోరెక్టర్లు, కంటికి కనబడకయుం డి కావలసిన కనబడునటుల జేయు వివిధశిక్షితమున్నవి. నెల 8 ఆటాలు

విద్యాగురు 1 వ భాగము:— లోహముల జేయుట మద్రాసుర సిగాలు, కె. తినిరాలు, కబ్బులు, పెంట్లు, రబ్బరు ప్లాంపులు, ఎలక్ట్రిక్ బ్యాటరీలు, బెత్, ఎలక్ట్రిక్ టైపు, రై టింగ్, ఎచ్చింగ్, కొత్త శిల్పము, అగ్నిఫలలు, మనమే చేసిన నేర్పును. నెల 8 ఆ డిటా 2 వ భాగము:— పోటోలకు కావ లసిన సామానులు, ఎలక్ట్రిక్ కన్వేక్షనులు, ప్రతికెట్టెలు, రకం వారి కబ్బులు, వివిధమైన పెంట్లు, సిగాలు, పన్నీరు, అత్తరులు, వాష్టాఫులు, రై డింగుపనులు ఇంకా అనేకవిధములైన పనులు గలవు. నెల 8 ఆటాలు.

చిరునామ ఎన్. గోపాల్ అందు కంపెని, 7, విశాఖక మొదలి వీధి, సామలకాయపేట, మద్రాసు.

Advertisement for 'Keevaadani' (కీరవదని) featuring a decorative border, a central image of a book or document, and text in Telugu describing its contents and availability.

పురాణోపహాససార సంగ్రహము ఇహవరముల కవయయిని 240 ప్రధానాంశముల గురించి 18 పురాణములు, ఇతిహాసములు, భగవద్గీత మొదలగు గ్రంథములనుండి ఓపికచేసి ఎత్తి వ్రాయబడినది:— నెల పోస్తుభుస్సులు గాక రు 1-8-0 బుక్కుపట్టణం తిరుమల వెంకటాచార్యులు ఈ. రంగాచార్యులు. పాతిరామన్న పేట, మచిలీపట్నం. (పోస్తు డిస్ట్రిబ్యు)

అప్రదాబాదుసభలు

36-వ దేశీయమహాజనసభలోని దేశనాయకుల మొక్క ముఖ్యోపన్యాసబులును, అహమ్మదా బాదు పురచరిత్రంబును, మహాజనసభా దేశం బును ఇందుగలవు. 0-4 0 స్వ రా జ్య వాణి (దేశభక్తుల సందేశములు) 0-8-0 ఆర్థిప్రభువుల నిర్బాధము (989-3541) (కనోహరమగు నాటకము) 0-10-0 ములుగు వెంకటరమణయ్య సర్కిలుపేట, బందరు.

మన దేశములో చేసిన (144) క్రిష్ణ వేణి సి రాలు ఉండగా విదేశీ వెండుకు! సాదా కలములకు, ఫౌంటెన్ కలములకు గూడా నమ్మక మైన రకములు. నీలి నలుపు, నీలి, ఎరుపు, అకుపచ్చ 8 అణా బిళ్లలు పంపితే నమూనాలు పంపుచుము. పూడెంట్లు, అందు జనరల్ పోర్టు, మద్రాసు.

భావిస్థితియేమి?

(నాయక పత్రికనుండి)

[కలకత్తాలో చాలకాలమునుండి దేశభావలో ప్రముఖింపబడుచున్న 'నాయక' పత్రిక 'భావిస్థితియేమి?' అను శీర్షిక కింద వీక్షించి విధముగా నోకవ్యాసమును ప్రకటించెను.]

మాంటాగూ సంస్కరణములకు పరిపాలనా సౌమ్యము లభిస్తోవున్నదో దేశముయొక్క భావిస్థితియేమి? అంతికాలములోనే అన్ని రాష్ట్రములలోను ఓష్ణము బయల్పెడలనని మేము ప్రత్యుత్తి మా ప్రత్యేకముతో నొంగదము. విద్యావంతులు కొన్ని సంకలన గమనించిరా? మేమేమియు కావకుండ స్పష్టముగ తెప్ప నడపితిమి:—

1. (1) 'గుడా' చేతిలోను ఒక రివోల్వరుగాని, బల్లెముగాని యుండును. కలకత్తా పట్టణములోని గుండాల వద్ద చాల రివోల్వరులున్నట్లు కలకత్తా పోలీసులు కనుగొనిరి
2. మూల మూల పట్టణములలోని దొంగతనములలో గూడ నేర్పులు రివోల్వరుల, బల్లెములను వార్తలే తెలుపుచున్నవి. ఈ రోజులలో చిన్న చిన్న దొంగలు కూడ చేతులలో ఓల్లెములు లేకుండ తిరుగుచున్నారు.
3. దొంగతనములు బండిపోటులన్నియు కలకత్తాలోనే వ్యవస్థితులగుచున్నవి. దుర్ఘటములలో దొంగిలించు కొనిన స్వీక సాత్రంతయును కలకత్తాలో చేర్చబడుచున్నది. దేరా, ఇస్మైల్ ఖాన్ పట్టణములలో జరిగిన దొంగతనములకు గూడ దొంగలు కలకత్తాలో కట్టుబడుచున్నారు. దీనిని బట్టిచూడ కత్తా దేశములో దొంగతనము లన్నిటికిని కలకత్తాలోనే యేర్పాట్లు జరుగుచున్నట్లు విశేషముగ మున్నది. అగల నిజమిటుగా అన్ని దొంగతనములకును ఒక కేంద్రస్థాపనము గలదు. అసంస్థాపనముగా వలయునన్ని తుపాకులను, రివోల్వరులను, బల్లెములను బాటలు నుడును. ఇది సిక్కులుకు మహర్షియును యొక్కవక పోలేయున్నానుటకు నిదర్శనముగ నేరము జేసినందుకు కట్టుడింప వలలో వారే యెక్కువగా గానించుచున్నారు. (4) దొంగతనముల సంఖ్య విద్యుద్భిన్నతే జెందుచున్నది. ఒక్క జిల్లాలో ఒక్కవారములో నూరు దొంగతనములు వైగా జరిగినవి. ఈ కథలుగ దొంగతనము లేకుండునని ముందే నేని ఉత్తర హిందూజాతీయంతయును అట్లకల్లోలగును.
- (5) ఈ దొంగతనములకు తోడుపెట్టించు యొక్కవక జరుగుచున్నది. ప్రజాసామాన్యము కాంగ్రెస్ ఘోషము జేయుటకు ప్రయత్నించుట జరుగుచున్నది. ఈ రెండింటిని సంబంధము లేకున్నను, యింగలన కాంతి భంగముల్ని, అకాంతివెచ్చు పెరుగుచుండును. ఒకవిధమున కాంగ్రెస్ ఘోషముతో మరియొకటి బతులుదేగునని చాలమంది నమ్ముచున్నారు.

"ఎవరును దేశముయొక్కయు ప్రజల యొక్కయు స్థితిని అంగీకరింపజేసి పాటింపింతుల గొప్పట్లు. ఆ గ్లాజప్రతి నిధియు, వారి సహాయమును భావ ప్రపంచములో మాత్రము న్నారు. రాజ ప్రతినిధి లోన్యవయవ వత్ గానించు చున్నారు. సర్ హెన్రీ వీలరుగారు 'జుబ్బస్తీ' పాలకుడుగ ప్రధానిగాను అయితే దేశముకు కల్గిన పీడతయన రాంచూ మెలకుండ కూర్చుని యున్నాడు. పంజాబు మెయిలుజిటి పడిపోయిన వసుధ్యులు చచ్చిపోయిరి. కొట్ల కొలిది హిపాయలు వప్టయెను ఇంతవరకును ఆ అల్లరికేసిన వారవరకు ఆ రెప్పుగా లేదు. సర్ హెన్రీ వీలరు గారు విక్రాంతియై చున్నారు. సర్ హెన్రీ వీలరు గారు తమపేర ప్రతిష్టల నిల్వకొనుటకు జేయు ప్రయత్నములతో తీరక లేకయున్నారు. అయితే సంయుక్త రాష్ట్రములలో దినదిన ప్రగతి వశమగుచున్న దొంగతనములనున్న, బ్రిటిషు ప్రభుత్వ భగమునున్న ఆ పితేయుట కేమైన పని జేయుచున్నారా? నిజమైన సంకల్ప, యీ పరిపాలకులకు సివిలియనులు దేశముయొక్క ప్రభుత్వ స్థితిగలన గల్గిన కష్టముల నీడెరుకుకు తగిన ప్రయత్నము లేమియును జేయుట లేదు. ఏల్ఫిన్ స్టోను గవర్నరును తన ప్రభుత్వముకింద బెంగాలులోని దొంగతనములు జరుగ ముందే నేని వెంటనే వాని నణచివేయ ప్రయత్నించుట జేసియుండెడివారు. సర్ అల్ఫ్రెడ్ హెన్రీ గారు బారిసాలుగా దొంగ తనముల నణచి వేసినవిధమున హరియోక క్యూపరయ వై స్పష్టీకరయను. ఈ రోజులలో అట్టి ప్రయత్నములు యే రాష్ట్ర కూర్చుండును చేయుచున్నట్లు గానించును.

మహాత్ముడు, యెక్కివ్యక్తిభావనలసభ్యులును నిమ్నగా యే మాత్రమును సానుభూతి లేక యిటులనేయున్నారు. చాక్లరు

సమ్రాట దేశములోని కావనముల, దరి తప్పులను వదలి కృషియులజేయుమనై రామచంద్రుడు, సమమహమ్మదుషాఫీ గారు మాటాడక మానకయు వహించి దైనిక కార్యమును నిర్వహించుచున్నారు. ఇంతవరకు కర్మగారేమి జేసినదియు తెలియజేసి దెలియదు. బెంగాలులోని ముగ్గురుమంత్రులను బాటియని రాష్ట్రమును గూర్చి కలకత్తాలోను చున్నారు. దేశవ్యవహారములును దేశమును యెటులనున్నదో, దేశములో నీతులేకన, కలరా వ్యాపించియుండునెంతి వాతనగుచున్నదో, ప్రజలు దొంగతనములవలన యెంత అనర్థాలనున్నదో, యెక్కువకిని యెమియును తెలియదు. అదనును తమ తమ కావ్యాలయ పనితో తీరక యున్నారు. సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టికది కానినిర్వాహకు: సంఖ్య పెక్కువ జేయుటకు మాత్రమేరా?

చాల ఉపద్రవమురానున్నదని మేము ప్రత్యేకముగ జెప్పగలము. దేశములోని ప్రజలకు ఆయుధములు లేవు. వారలకు ఆయుధముల సుపయోగించు నలవాటేమియును లేదు. ఇంతియ కాక వారు కలరా మలేరియా వ్యాధులతో అప్రసంజరములగుచున్నారు. ప్రజలకు ఆర్థిక రక్షణము లేని కొనుట దెలియదనుటలో సర్వము లేదు. మరియొక పక్షమువారు ఆయుధములతోను మందు గుండునామానులతోను బతులుజేరుచున్నారు. వారు ఆయుధములు గల్గి దొంగతనములజేయుచున్నారు. దొంగతనము యిప్పుడు ముఖ్యమైనదై నైతి. దొంగతనములు జయప్రదముగ జరిగిపో వెంటనే దబ్బుకచ్చికలిబాధ తొలగిపోవును. ఈ దొంగతనములయొక్క క జరుగుచుండినవో విప్లవము లేకుండుననియు, వెనుకటి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును, దానితో బాటు వెనుకటి జర్మనీ కాలములను దేశములో లేకుండ పోయినవి విశ్వాసము ప్రజల మానసములలో దృఢముగ నాటుకొనినది. నుటికి 90 దొంగతనములను యెరక జేయుచున్నారో అందుజుట్టులేదు. తొప్పితియుగ నేర స్థులకు మరంత భైర్యము గలదున్నది. దీనివైగా రాజకీయ బోధకులు కార్యాచరణముల స్వీకృత్యములగు మాన్యవారు. వారు కార్యాచరణమునుండి లాగానే ద్వీగుడే ప్రలాత్సావముతో పనిజేసిరు దేశములో వ కూడియు వ్యాపించినట్లు ప్రజలలో అల్లరులవై ద్వేషమును, అసహనమును వ్యాపించుచున్నది. అంతియ రాజ్యశిల్పమును, కట్టయు వ్యాపించియున్నది ఇది నంతయునుకాచి ఫలితముల గనుగొనినవారు, భారతి భావిస్థితిగూర్చి యెమియును తోచక యున్నారు.

"పరిపాలనా విధానము బాధిస్తూ దృష్టితో చూచు మందేన యికవిడ యొక్కముగ నుండవని మా నాడేకము. ప్రస్తుతి విధానము పూర్తిగ మార్పు జేందవలయును మా మానూ సంస్కరణములను పనికి రానివిగ త్రొసివేర్చవలయును.

హిందీ పాఠశాల డిక్షనరీ

వెల పోస్టేజి గాక ఒకరూపాయ
వర్తకులకు ధారాళమైన విమోచన!
సాధారణముగ వాడుకలో నున్న పదములు మూడువేలకు వైగా గలవు. విషయముల వారీగా చివట సప్తమెంటు కూడ చేర్చబడినది. విద్యార్థులకు, వర్తకులకు ప్రచారకులకు, యాత్రికులకు చాల నుపయోగించును. హిందీపరీక్షల నిచ్చు వారికి ముఖ్యముగా ఇది దగ్గరయున్న మంచిది. కొలదిప్రతులే అచ్చునునవి. కనుక కావలసినవారు వెంటనే మాకు వ్రాయవలయును.

పం. ఆదినారాయణ శాస్త్రి,
నెం 10 అరుముగం సంఘ, వేంకటరంగం స్ట్రీట్, విధి;
(988-90) ట్రిప్లికేన్ - మదరాసు.

నవరంబంగారుకు మంచివెండికి గ్యారంటీ

మావద్ద సవరణ బంగారుతో తయారచేయబడిన సకలవిధసగలు, వెండిసామానులు అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. ఆర్థగు యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము వారు కొరకాలమునకు తయారుజేసి యివ్వవలయును. నగలు శృంగీకముగా లేనివో వాపసు తీసిగొని వైమియ్యబడును. (6)

వర్కునాపు 198 } మరాపు శ్రీనివాసులు
టంకకాలపీఠి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపోన నెం. 880 } నాయుడు అందునెన్ను
నగలకర్తకులు 87 చెవాబకారు మద్రాసు.

మంచి ఆరోగ్యమునకు

కారిజమే బీగపు చెవివంటిదిగాన (114)

ఈ అవయవము దాని పనిని చక్కగా నిర్వహించగలందులకై డాక్టరు ఫర్నెల్సు లీవరు మాత్రులను సేవించుట శ్రేయస్కరము

బుడ్డి 1-కి రూ. 0—12—0   బుడ్డి 1-కి రూ. 0—12—0

డబ్బూ స్పిత్ అండు కో., (లిమిటెడ్) మాంటురోడ్డు, మదరాసు.

W. E. Smith & Co., Ltd, Mount Road Madras.

ప్రథత సంతృప్తమునందే మంచి లాభము గిట్టును (155)

ది బెంగాల్ స్పిన్నింగు అండు వీవింగు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

THE BENGAL SPINNING & WEAVING COMPANY, Ltd.

హెడ్ ఆఫీసు, 172, బాబజూరు వీధి, కలకత్తా.

మూలధనము రూ 12,00,000 లు (పందెండు లక్షల రూపాయలు)

మూలధనము హెచ్చించుటకు ఆధికారము గలదు.

కెద్ద కర్మాగారము స్థాపించుచున్నది. అన్నికముల ధోరణులు, చీరలు, వస్త్రములు, బొటెరులు, జెడ్డిట్లు, తుపాకీలు, పలుమదిరిల ఇద్దరు శస్త్రములు తయారు చేయబడు చున్నది. దినము 1-కి కంట్ల గవముల గడ్డ తయారగుచున్నది. అవ్వడే చాలావాటాలు గుప్తముగా ప్రచురిన బడినవి. మద్రాసు రాజధానికి కొన్ని వాటాలు మాత్రమే ఉంచబడియున్నవి. వాటాలను విక్రయించుటకు ఏజెంట్లు కావలెను.

జనములు తెలుసుకొన గోరువారు ఈ దినప విలాసమునకు తెలుగు భాషలో ప్రావీణులవలెను.

జి. ఆర్. గుప్త, కొత్తవేటపేట, బెజవాడ.

G. R. Gupta, Kottapeta Street, BezWada.

అయిదవ పరిస్థితులు

అంగ్ల విశేషమునకు సామాన్యముగనుండుట

బ్రిటిష్ పాలనములు బెల్జిక్ ను వశపరచుకొనుట

లండను, జూన్ 8:—బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము 200 మాన్యుస్క్రిప్టులను ఫిరంగిలతో సాయుధమొలకలతో బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

లింగ్ నుల పటాలమునకు 500 ప్రతికలు లండను డెప్టీ జనరల్ జేరి వీరు బాధ్యుల సమన్వయమున దోస్తగల్ వద్ద పేర్కొనబడి విడిచి.

చాలవలయు ప్రజాస్వామ్యవైఖరులు కొలది మైక్లూరమున దిడిన యుద్ధమున వీర్యము అమెరికాను నూతనముగ తియ్యజేయబడిన ముద్రపాతములను అలవించు దెలియబెట్టు. ప్రజాస్వామ్య వైఖరులు అలవించు దెలియబెట్టు.

బ్రిటిష్ పటాలము లన్నియును బెల్జిక్ ను చుట్టుముట్టి, సమాధిపుత్రైపునుండి బ్రిటిష్ పటాలములను చుట్టుముట్టెను. బ్రిటిష్ పటాలములను చుట్టుముట్టెను. బ్రిటిష్ పటాలములను చుట్టుముట్టెను.

సాధు ప్రేమను ప్రేమపటాలము, లి కలను, మాన్యుస్క్రిప్టులను బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

అభిప్రాయముల పోరాటమున బెల్జిక్ పోరాటము జరిగినది. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

ప్రభుత్వ కక్షనము

బెల్జిక్ వాక్యములను గురించి కక్షనములు కార్యములను బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

బెల్జిక్ బెల్జిక్ ప్రాంతములనుండి తిరుగు బాటలను బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

కొంతాంతములను కొంతాంతములను బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

కలకత్తా నానలూరి లింగ సమైక్యమును మానకపోయినను ఒకతరువందరి కుటుంబములను బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

శాస్త్రగారి పర్యటనము

శాస్త్రకపటము వారి యభ్యంతరములు

శాస్త్రగారి సమాధానము

ఎడిటరు జూన్ 8:—శాస్త్రగారి పర్యటనము శాస్త్రగారి సమాధానము శాస్త్రగారి సమాధానము శాస్త్రగారి సమాధానము.

శాస్త్రగారి ప్రభుత్వ మిమ్మును కలుసుకొని. శాస్త్రగారి ప్రభుత్వ మిమ్మును కలుసుకొని. శాస్త్రగారి ప్రభుత్వ మిమ్మును కలుసుకొని.

శాస్త్రగారి కష్టములను శాస్త్రగారి కష్టములను శాస్త్రగారి కష్టములను శాస్త్రగారి కష్టములను.

శాస్త్రగారి వై. ఎం. సి. సంఘమును దృఢపెట్టెను. శాస్త్రగారి వై. ఎం. సి. సంఘమును దృఢపెట్టెను.

అంగ్ల అయిదవ సంవత్సరము

అశాస్త్రముగ నుండుట

అంగ్ల జూన్ 8:—బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము శాస్త్రగారి ప్రభుత్వము శాస్త్రగారి ప్రభుత్వము శాస్త్రగారి ప్రభుత్వము.

ఎన్నికలు

దెల్లిన యూనివర్సిటీయొక్క ఎన్నికలు దెల్లిన యూనివర్సిటీయొక్క ఎన్నికలు దెల్లిన యూనివర్సిటీయొక్క ఎన్నికలు.

లండను డెప్టీ జనరల్ ను

లండను జూన్ 7:—దోస్తగల్ వై. ఎం. సి. సంఘము అభ్యంతరములను బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

ఇటలీ విదేశాంగవిభానము

ప్రధానమంత్రి ప్రసంగము

రోము జూన్ 8:—ఇటలీ ప్రభుత్వము ప్రధానమంత్రి ప్రసంగము ప్రధానమంత్రి ప్రసంగము.

పరస్పర లాభప్రయోజనములను, యూరపు, సమీప ప్రాంతములను బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

ఇటలీ ఇంగ్లండ్ ను బయటపెట్టెను. ఇటలీ ఇంగ్లండ్ ను బయటపెట్టెను. ఇటలీ ఇంగ్లండ్ ను బయటపెట్టెను.

రాబోవు సమావేశములలో పాల్గొనిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వములను బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను. బయటపెట్టెను.

ఇటలీ-రష్యన్ యుద్ధము

రోము జూన్ 8:—ఇటలీ రష్యన్ యుద్ధము ఇటలీ రష్యన్ యుద్ధము ఇటలీ రష్యన్ యుద్ధము.

లిసెన్ గారి యభ్యంతరము

లండను, జూన్ 8:—లిసెన్ గారి యభ్యంతరము లిసెన్ గారి యభ్యంతరము లిసెన్ గారి యభ్యంతరము.

పర్షియా యంతరము

టెహరాన్ జూన్ 8:—పర్షియా యంతరము పర్షియా యంతరము పర్షియా యంతరము.

బర్మన్ ప్రభుత్వము

పాకిస్థాన్ జూన్ 7:—బర్మన్ ప్రభుత్వము బర్మన్ ప్రభుత్వము బర్మన్ ప్రభుత్వము.

బర్మన్ ప్రభుత్వము బర్మన్ ప్రభుత్వము బర్మన్ ప్రభుత్వము బర్మన్ ప్రభుత్వము.

ఖద్దరు వస్త్రధారణము

కస్తూరి బాయి గాంధీగారి ఉద్యోగము

పార్సీ నారీరత్నములకు హితోపదేశము

జాంబాయి రాజధానియందలి నవసారి నగరమునందు జాన్ నెల ప్రారంభమున జాతీయ కథలు జరిగెను. ప్రత్యేక దేశీయ గురించి చర్చించి, ప్రజల కిర్తనమును నిర్ణయించుటకు ఘూర్ణకదేశముదలి ప్రధాన సహాయురాలిగా లంబులందరు నవసారి కేటించిరి.

మారకు మండల వాతకు లందరు చేరి సాహిత్ర మొక బహిరంగ సభను సమావేశపెట్టిరి. స్థిత కాలమునకుమునుపే మైదాము నిండ ఇసుక పల్లిను క్రింద గాలకుండ ప్రజలు క్రిక్కిరిసి యుండిరి. పార్సీ వారీయులు ల సేకయంది సభ నలంకరించిరి. పార్సీ విద్యార్థులు పార్సీ ధర్మము కూడ విశేషముగ వచ్చి యుండిరి.

కస్తూరి బాయి గాంధీగారు.

సాహిత్రము 6 కంటుల ఎటువైపు ఆకుపచ్చంగుల ఖద్దరు పతాకముతో నతి సొంపుగ నలంకరించబడిన మోటారు కండలో శ్రీమతి కస్తూరి బాయి గాంధీ ఇతరతో కూడ సభా మంబులము చేరెను. వామనరావు టాంపాంగరు గారు సభాధ్యక్షుని పోషించిరి. సభాధ్యక్షుడు, ఇంక కొందరు మాట్లాడిన పిమ్మట కస్తూరి బాయి గాంధీగారు పార్సీ స్త్రీల కిట్లు అతి గంభీరముగ నుపన్యసించిరి:—

“ సోదరి రత్నములారా, జగత్ప్రసిద్ధులగు భారతదేశ భక్తుడు బాదాభాయి నాథోజీ మహాత్ముని జన్మభూమి నందు మీరు నివసించుచున్నాను గాన మీ మా ప్రదేశోద్ధారణకు తోడ్పడు ఉద్యమములన్నిటిలో మీ తిరుగుబాటులై పాల్గొనవలెను. దేశములో నాపరి యాదుమన్నంత పౌరతమా భారతమహాత్ముడు డొడ్డిదేశ సేవ యొనర్చుచుండెనో మీరు జ్ఞానమున దుండెకొనవలెను ఖద్దరు వస్త్రధారణము చేయుటకుం దేమి అవమానము? ఖద్దరు అతిపావనమైన జాతీయపరిశ్రమ లలో నొకటి. టిఫిం కొలవక స్వామలనుండి ఖద్దరు నేత టిఫిం దళియందు పడింది. నిన్నటిదినును ఎడక స్వమునందు బాల్గొనిన మహాత్ముడియను లకేటలు విశేషవస్త్రధారణై యుండుటను జూడ నాకు కష్టమ కల్యముగాని సంతాపము కలిగెను. ఖద్దరు వస్త్రధారణై యుండిన పక్షమున ఈ పర్యవసాయము వా రెక్కువ ప విశ్రాంతి గడపి యుండిరిని నా దృష్టభావము. నాభర, కొడుకులు చెనాలలకు పంప బడినందున నాకపరిమితానందు గలిగినది వారు కిత్తులను మిగించిని బయటపడుకొన్నట్టి భారతదేశము సంపూర్ణముగ ఖద్దరు వస్త్రధారణైయై, తక్కినతముగ స్వరాజ్యమును, స్వాంత్ర్య సిద్ధి బడయాలగుటను వారు మాడకలిగినయెడల, నా ప్రతి మనోంధ మీదేగలదు! సోదరి కంటులారా! మీ జాతి నిరుపమాన మగు ప్రజా విశేషమును గలిగి యున్నది. ఇటీవల జరిగిన ఐరోపా మహాసంగ్రామములో మీ రొకరినొక సేవ జ్ఞాపకము. అచ్చటి సవరములో బాధపడుచున్నవారికి మీరు క్షయముగ బట్టలను, అంగీలను కట్టి పంపు ముండిరి పెటిట్ నతి ఈ ఉద్యమమునకు నాయకత్వము వహించియుండెను. అట్టిమహాపరాము చేయగలిగిన మీరు నేడు మీ స్వంత్యహములందు రాటులతో నూలును వడికి, మగములన్నిద ఖద్దరు బట్టలను నేయజాలరా? ఈపని మీ కేర్తిన మించినదిగాదు. ఖద్దరుపని కష్టమైదిగాదు. అభ్యాసము పడుకొంటి నులభసాధ్యమగును. యధార్థమగు ఆసక్తి, దేశాభివృద్ధికి తోడ్పడవలెను అభిలాష మీ హృదయములను చలించినయెడల, మీరెట్టికార్యమునకు గవంకరాలను. విశేషములచేపుల నకలంబించుటను మానుడు. మీ కృత్రిమమును, వికల్పమును సందక్షించుకొనుడు. మనదేశీయసోదరులకు 25000 నుండి రాజీకు ఖైదీలభార్యలు, వార్ధక్యమునందున్న మాతలు, నిరాధారలైన సోదరులు, సోదరియలు, ప్రియమైన పుత్రులు, పుత్రక లెట్టిబాధలను సహించి, తమవారి కొరకు విలపించుచున్నానో మీరు శ్రద్ధతో గమనించినయెడల, తత్క్షణమే మీయ ఖద్దరువస్త్రధారణముచేసి, తనూలమున కృష్ణజన్మస్థానమునందు దేశభక్తులకు స్వాంత్ర్యగుల నందరినీ వదిలిపెట్టించగలరు.—(జాంబాయి కానికల్.)

స్త్రీలను న్యాయవాదులుగ బెర్కొనవలెనను తీర్మానమునుగురించి బొంబయ ప్రభుత్వమువారు విరోధితును సంఘము వారి అభిప్రాయము నడిగిరి. ఇట్లు చేయుటకు తరుణ మాసన్నము గాలేదని వారు బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికి ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి.

మలబారు

దేవధారుగారి ఉపన్యాసము

కేవలహోంకొలవలను వారియోమాద్యమున గోకల్ వలంబు నిన్న సావంకాలము ఒక కథారీను తెలంగు గారు అధ్యక్షత వహించిరి. మలబారు విషయముల గురించి ఇండియా సేక సంఘ సభ్యులకు జి. కె. దేవధారుగారి ట్లుపన్యసించిరి.

కేవలహోంకొలవలను మలబారునందు రాజీయ సాంఘిక సవరణలు అధికమైవి. ప్రస్తుతము యూనియనుల గురించి నేను మాట్లాడ నలగలేదు. మలబారు సహాయకము వారి పనిని గురించి కొంత చెప్పెదను. కేవలహోంకొలవలను ప్రజలు లంబులై పులపొరిపోవలసి వచ్చెను. సహాయకము వారు వీరికి సహాయ మొసగుట అవసరమైయ్యెను. అప్పటివచ్చుట లెల్లకాం వెలు స్థాపించబడినది. ఇట్లు 4 మాసములు జరిగెను. పిమ్మట ఉచితముగ కొంత ధనము ఇచ్చి కొన్ని కంటులములు స్వగామములకు పంపబడినది స్వగ్రామములకు వెళ్లినవారికి సహాయకముల స్వసహాయులచేసి కొనుటకు తగు సౌకర్యములు కలగజేయుట అవసరమైయ్యెను. మలబారులో పటకాలము పెట్టరు మామున ప్రారంభమగును. కావున ఇంకను నాలుగుమాముల వకు సహాయ సంఘమువారు పనిచేయుచుండవలెను.

సహాయమున ధనము కావలెను. అందరు మలబారు కష్టదేశము గ్రహించి తగు ధనము ప్రోచించెయ్యు విషయమునందు కేవల కేవలహోంకొలవలను అవసరము. ఇంకవరకు ఎల్లకు సహాయ మివ్వబడుచున్నది ఎట్టిపక్షపాతము లేకున్నది. హిందువులకు మాత్రమే సహాయ మివ్వబడుచున్నది దినియు మాపిలాల విషయమై ఎట్టి శ్రద్ధ వహించుట లేదనియు కొందరు చెప్పుచున్నారు; ఈ కారణమున యెట్టి సత్యము లేదు.

మలబారునందు సంపూర్ణముగ టౌనుపరిస్థితి లున్నదని చెప్పబడుట వలెను. కేవలము జరిగిన ప్రదేశములయందు ప్రజలు ఘోషమగు భాధల నుభవింపవలసి వచ్చెను. ప్రభుత్వమువారు ఇతరులు, ఈ కష్టదేశము అంత మొందింప తమ ధర్మముల నిర్వహించుకొనుట అవసరమైయ్యెను. ఇంకను చేయవలసిన పని అధికముగనున్నది. కావున ప్రజలు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడుట అవసరము. సాఘి సేచేయ నుత్సాహముగలవారందరూ అవకాశమును సద్వినియోగ మొనర్చుకొనవలెను. అధికసహాయము చేయ జాలని వారు ఉత్సాహము విరాళముల ప్రోగు చేయవలయునని కోరుచున్నాను. ఇంక బలవంతమునై మహాత్ముడియను మతిముందు చేర్చుకొనబడి హిందువుల విషయమై కొంత అలోచించవలెను హిందూ మహాత్ముడియ నాయకులు, ఈ కేంద్రసంఘముల స్నేహమునకు భంగముకలగని పిదమున యీసమస్యను పరిష్కరించవలెను. అధికైతిక పునరుద్ధరణమునకు పాతకాలలు, సహకారసంఘములు అధికముగ స్థాపించుట అవసరమని నా అభిప్రాయము భారతీయులందరూ, అందు ముఖ్యముగ ఈ రాజధాని వాస్తవ్యులు యీసమస్యమున బౌద్ధార్యము ప్రకటించుట అవసరము.”

ఉపన్యాసమునకి అధ్యక్షునకు వందనము లర్పించబడినది. అంతటితో కథ ముగిసెను.

మలబారు విప్లవము

నైనికులు ప్రశంసించబడుట

మలబారు విప్లవము నణచుటకు నైనికులు కొందరు రప్పించబడిరి. ఈ నెల 6 వ తేదీన 1/39 రాజులు గర్హనాలు రైపిల్లు వాడ మలబారు నుండి వెడలిపోయిరి. ప్రస్తుతము అధికముగ రైపింపబడిన నైనికులు మలబారు నందెవ్వరు లేరు విప్లవ సమయమునందు ప్రశంసనీయమగు సేవచేసిన నైనికులకు నైనికోద్యోగులకు పోలీసువారికి, అందుముఖ్యముగ నూపరింటెండిలు ఆర్. హెచ్. హెచ్. కాకుగారికి సభాయుతుడగు గవర్నరుగారు వందనములు నమర్పించుటను తెలుపుచు ఒక ప్రభుత్వపు టుల్లెర్పు ప్రకటించబడినది.

అతమాసములవరకు, ఆరీపురు పోలీసుస్టేషను అధికారములోనున్న పంజాబు గోనుగ్రామములో పూర్వజీవు పోలీసు దళమును ప్రవేశపెట్టెనుటకు ఢిల్లీ ఫిల్మ కమిషను ప్రకటించెను.

వాతావరణ సితి

1922-౨ సంవత్సరం జూలై నెల 11-వ శనివారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	మీ 24 Xంటులలో అత్యధికవర్షము	మీ 24 Xంటులలో అత్యల్పవర్షము	మీ 24 Xంటులలో కరువు	మీ 24 Xంటులలో కరువు	మీ 24 Xంటులలో కరువు
విజ్ఞానీయ పాల్గూర్	83.7	68.2	49.6	12.54	...
బాల్కల శేఖ	82.8	72.9	24.8	12.17	5.10
పిమ్మరు ద్వీపము	...	...	...	...	...
దేవండు ద్వీపము	86.1	77.0	0.85	5.87	0.91
సాగారు ద్వీపము	90.4	79.7	...	11.82	9.82
గోపాలపురి	88.7	78.0	...	2.88	1.84
కోరాపుట్	87.2	69.8	0.12	2.20	0.78
విశాఖపట్నము	101.0	84.9	...	0.72	0.76
కాకినాడ	101.4	83.9	...	0.6	0.18
మచిలీపట్నము	103.8	88.0	...	0.84	1.05
గుంటూరు	106.4	84.1	...	0.31	1.09
తెలూరు	104.8	83.5	...	0.97	0.67
మద్రాసు	104.5	81.4	...	1.38	0.78
కడపూరు	101.8	80.6	...	0.59	0.26
కాకతల్లము	96.8	78.7	0.27	1.51	1.18
పాంబన్	91.4	8.0	...	0	0.08
ట్రాంకోవరీ	93.2	1.86	...	0	...
కొంకణి	84.6	74.4	0.34	4.87	0.98
తిరువేంద్రము	81.8	74.8	1.26	3.79	1.41
కొచ్చిక్	85.9	74.7	0.57	5.44	3.73
కాకికట్టు	68.6	71.3	...	4.11	6.81
మంగళూరు	84.0	74.6	0.54	8.10	3.80
మేరకూరు	74.1	68.5	0.24	3.89	2.70
కారవార్	89.9	78.0	0.07	3.92	7.68
రత్నగిరి	88.4	72.9	2.82	6.88	...
జాంబాయి	91.8	79.6	0.05	4.02	0.50
నైద్రాబాద్	100.8	76.3	...	0.15	1.31
రైచూరు	99.0	...	...	0.78	0.88
అనంతపురము	100.1	76.4	...	1.23	0.11
అల్మోరా	99.8	75.7	...	0.09	0.77
కర్నూలు	100.2	78.1	...	0.09	0.61
కడప	101.6	82.0	...	0.95	0.03
చిన్నామల	84.3	65.3	...	0.15	0.89
రెంగునూరు	89.6	66.3	...	0.94	0.60
కొడెకనూర్	96.6	52.7	0.01	0.71	0.89
ఉదకనందలము	69.8	50.0	...	0.34	2.82
కోయంబత్తూరు	92.8	71.6	...	0	0.53
యేలూరు	98.8	79.2	...	3.73	2.82
నీలము	94.9	74.3	...	3.16	1.79
తిరుమకాపల్లి	99.4	73.4	...	0.24	0.39
మరుకోల్-రై	100.0	76.6	...	0.86	0.17
మధురి	96.8	77.0	...	0	0.62
తిరువల్లూరి	...	...	...	0	1.33

సర్కారులు, పశ్చిమతీరము మొనూరు బొంబయిలందు ముఖ్యులు స్వల్పము. మిగిలిన ప్రదేశములలో ఒక మాస్త్రుగ కె. ప్రసెంటులు, పశ్చిమతీరము, బొంబయిలందు వార్తాత్ అధికము. మొనూరునందు సాధారణము. మిగిలిన ప్రదేశములందు తక్కువ పశ్చిమతీరమునందు వేడిమి హెచ్చున బొంబయి, మొనూరు వాడము, సర్కారులయ తగ్గను. మిగిలిన ప్రదేశములందు మార్పులు లేవు.

బంగాళాఖాతమున వాయుభారము తగ్గెను. పశ్చిమతీరమున కర్మములు గురియును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రా.

వాతావరణ కార్యకర్త

లండను, కానుక:—గతరాత్రు సార్వభౌమ దంపతులు, ఆగాభానుగారికిని కూచి బీహారురాజదంపతులకును, జాల్మ్యుల మహారాజాగారికిని దర్శన మొసంగిరి.

రాణిగాజు పక్షి యను, అష్టమ మంత్రులకు దర్శన మొసంగిరి.

వికసిన మహారాజాగారి కిరీట మస్కానక గానుండుటచే మందు పువ్వుకొనుటకు పొరుగునుండి లండనుకు వచ్చుచున్నారు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ జూన్ నెల 10-వ తేదీ

శనివారము

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము :

కా స నా త్రి క్ష మణ ము

—:—:—:—

లక్ష్మయందు ప్రారంభమయిన అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసమావేశము నిన్నటితో ముగిసెను. మహాత్ముని నిర్బంధమున కనంతరము ఈ సంఘము మొదటి పర్యాయము గూడెను. నిరాకరణోద్యమమునకు, మహాత్ముని నిర్బంధము అంతరాయము గలిగించుటకు మారుగ, విజయచిహ్నముగ వర్ణించెను. ఆహింసాధర్మమునకు భంగము కలుగుటకు మారుగ, మరింత వ్యాప్తి గలిగెను. దేశమున ప్రబలింప ప్రశాంతస్థితి, అధికారవర్గము నకును మితవాదాలకును మిత్రము పురికొల్పుచున్నది. భారతీయు లింత శాంతముగ మెలగెద రని వారు ఊహించరయ్యిరి. ఇట్టి స్థితిలో, మరల నిర్బంధము లనే ప్రయోగించుటచే, మాతనోద్యమము నెదుర్కొనుటకు అధికారులకు మరియొక సూర్యము గనుపింపలేదని తేలుచుచున్నది. పిడుగు కు ను బియ్యమునకును ఒక్కటే మునుసాగ్యమున, అన్ని సమయములందును నిర్బంధ ప్రయోగ మే శరణ్య మగుట, విచిత్రము. ప్రజాశయములు న్యాయము లనుట కేసును అభ్యంతరము జెప్పుదు. ప్రజలవలంబించెడి పద్ధతులు ధర్మము లని గూడ ఎల్లరును అంగీకరింపవలసివచ్చుచున్నది. ధర్మమును అడగద్రొక్కుటకు సాధ్యమనా? బలప్రయోగ మిందుకు తోడ్పడునా? తోడ్పడదని ప్రస్తుత సందర్భములు తెలుపకనే తెలుపుచున్నవి. అధికారవర్గము తమ పద్ధతులను మార్చుకొనక తప్పదు. ఆసంగ తిని వారే కొలది కాలములో అంగీకరింపగలరు. మహాత్ముడు దేశమునకే గాక పాలకులకు గూడ మేలనగూర్చెను. ఈ సంగతిని కేళవపిళ్ల గారే అంగీకరించియుండిరి. అమెరికాయందు నివసించెడి భారతీయులలో, మహాత్ముని యు ప దేశములు దార్జన్యపద్ధతులందు సమ్యక్మును తొలగింపగలిగెను. అరాజకోద్యమము, మహాత్ముని రాకవలన రూపురూపెను. ఇందువలన, పాలకుల కెంత లాభించెనో గ్రహింపవచ్చును. ఈ సంగతిని పాలకులు కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ సంగీకరింపవలెను. తాము గూడ బలప్రయోగము నిరుపయోగ మని గ్రహించి, ప్రజాశయములను వెంటనే సఫలపరుపవలెను. ఇక్కడ టిప్పిని జరుగకున్నను, పాలకులు తమ దృష్టిపథమును త్వరలో మార్చుకొనకమానదు. జాతీయనిశ్చయమును గౌరవింపకమానరు.

మహాత్ముని యుద్యమమునం దొక్క భాగపు విజయము స్పష్టమగుచున్నది. ప్రజలను ఆహింసాధర్మబద్ధులుగ జేయుటయందు, మహాత్ముని సొకల్ప మిడచుచున్నది. రెండవ భాగ మగు, పాలకుల హృదయములలో మార్పు గలిగించుటయందు, మహాత్ముని యుద్యమము విజయము గాంచవలెను. ఇందులకు అనుకూలచిహ్నములు గనుపింపక బోలేదు. ప్రతిష్ఠకొర కెటుల జెప్పినను, నిర్బంధ విధానావలంబనమువలన ప్రజల నిశ్చయము తొలగిపోవదని పాలకుల కీసరికి గోచరించియుండును. ఇంకను వారి పద్ధతులు మారకున్నను నూతన పరిణామము త్వరలో తలస్థింపక తప్పదు. కాంగ్రెసు సంఘమువారు ఇందు కవసరమగు మార్గముల గూర్చి యోచించిరి. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు నిర్బంధవిముక్తులై మరల కార్యక్షేత్రమున బ్రవేశించుటచే, లక్ష్మీ సమావేశ సభ్యులకు మరింత ప్రోత్సాహము గలిగెను. సంయుక్త రాష్ట్రములందు, నెహ్రూగారి రాకవలన ప్రజల కార్యదీక్ష బలమగునని తలంపవచ్చును. కాంగ్రెసు సంఘ వ్యవహారములు చురుకుగ కొనసాగునని భావించవచ్చును. దేశము కడు శాంతముగ పాటుబడుచున్న సమయమున, ప్రజల జన్మస్వాతంత్ర్యముల సరికట్టుటయు నిర్బంధవిధానము నవలంబించుటయు, ప్రజలకు దుస్సహముగ నుండుట సహజము. తమ యసమ్యక్తిని ఖండితముగ గనుబరిచి, నిర్బంధముల నెదుర్కొనుటకు వారు ఆత్మరము జూపుట సహజము. కాంగ్రెసు సంఘసమావేశమునందు, శాసనాతిక్రమణము పట్ల సభ్యులు శాసనము గనుబరిచిరి. ఏదియో నొకరూపమున శాసనోల్లంఘనమును ప్రారంభింపవలెనను నభిలాష వర్జింపు కమిటీసభ్యులందును, అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులందును బాగుగ వెల్లడియయ్యెను. ఇదలి బాగోగులు దీర్ఘచర్చకు లొనయె ను. శాసనోల్లంఘన మేరూపము వాల్చుట కయినను, నిర్మాణకార్యక్రమమును ముందుగ పూర్తిజేయవలయును. ఈపని నెరవేరనిది, తీవ్రచర్యల నవలంబించుట, పునాదులు లేని కట్టడము వలె వర్ణించుచును. గాంధీయమహాత్ము డీ విషయమై సంతయమున కవకాశములేకుండు నిరూపించియుండెను.

శాసనోల్లంఘనమున కవసరమగు నియమములు బర్దోలీయందేమి, డిల్లీయందేమి స్పష్టముగ వివరింపబడెను. కాంగ్రెసు నియమములనే, నిరాకరణావలంబు లుల్లంఘించుట పరిహాసాస్పదమగును. వ్యవహార ముంచే క్లిష్టమయ్యెను. ఒక వంక నిర్బంధవిధానమునకు ప్రత్యుత్తరము జెప్పవలెనను నభిలాష గలరు. కేరొకవంక నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహింపవలసినవిధి గలదు. మొదటిపని తొందరగ జరుగవలయును. రెండవపని నెరవేరుటకు కాలమువచ్చును. ఈ రెండువిషయముల కెటులనయినను సమన్వయము గురురవలెను. అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులందు, ఈ విషయమునుగూర్చి దీర్ఘ యోచన జరుగుటకు, ఇట్టి సమన్వయమును కుదుర్చవలయునను తలంపే ముఖ్య కారణము. చాలసేపు చర్చ జరిగినపిమ్మట, వర్జింపుకమిటీ తీర్మానమునకు పండిత మదన మోహనమాలవ్యాగారు ప్రతిపాదించిన సవరణ యంగీకరింపబడెను. తుద కంగీకరింపబడిన తీర్మానమునందలి ముఖ్యాంశముల నిట వివరింతుము. కాంగ్రెసుకమిటీవారు తీవ్రసంచలనము నాపివై దినను, ప్రభుత్వము వారు కఠిననిర్బంధములను దేశమునందలి వివిధభాగములలో విధించుచునే యున్నారు. ఇట్టిపరిస్థితులలో సయితము కాంగ్రెసు ప్రచారకుల ధైర్యము తొలగిపోవలేదు. పలుకష్టముల కోర్చి వారు నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధములను కొనసాగించెడిపద్ధతి మిగుల అక్రమముగ నున్నదనుభావము దేశమున వ్యాపించినటుల కాంగ్రెసుకమిటీవారు గుర్తించిరి. దీని నెదుర్కొనుటకు ఏదియో నొకరీతిన శాసనాతిక్రమణము నవలంబింపవలెనను భావము దేశమున గలదనియు, వీరు గ్రహించిరి. కాని, సమస్త శాసనోల్లంఘనమున కయినను సంసిద్ధమగుటకు, నిర్మాణకార్యక్రమ నిర్వహణ మత్వసరమనియు, కాంగ్రెసుభక్తులు సిద్ధించుట కీపని జరుగుట యావశ్యక మనియు, కాంగ్రెసుకమిటీకి విశ్వాసము గలదు.

ఆకారణముచే, నిర్మాణకార్యక్రమము సాధ్యమగునంత త్వరలో పూర్తి జేయవలసిన బాధ్యతమన జై నిలిదియున్నది. ఈ బాధ్యతను నిర్వహించుటకు దేశము యావచ్ఛక్తిని వినియోగింపవలయు నని కాంగ్రెసు కమిటీ నొరుచున్నది. మహాత్ము డీసంగతిని ఇదివరకే వ్యక్తీకరించియుండెను. నిర్మాణకార్యక్రమమును పంజాబు మెయిలు వేగముతో కొనసాగించవలెనని మహాత్ముడు భారతీయులను హెచ్చరించియుండెను. ఈ హెచ్చరికనే, కాంగ్రెసు కమిటీవారిపును మరల గావించుచున్నారు. ఆగస్టు 15-వ తేదిన కలకత్తా నగరమునందు కాంగ్రెసు కమిటీ మీటింగు జరుగును. ఆ సభయందు శాసనాతిక్రమణము నవలంబించు విషయము గూర్చి యోచింపబడును. ఈలోపుగ, దేశపరిస్థితులను కనుగొని రాబోవు సభలోగ రిపోర్టు జేయుటకు కొందరు సభ్యులను అధ్యక్షులు నియమించెదరు. ఇక్కడ వలంబింపబడిన తీర్మానము, డిల్లీ తీర్మానమును మార్పిచాల దని, స్పష్టముగ తెలుపబడెను. ఇందువలన, నిర్మాణకార్యక్రమమును దేశము నిర్వహింపకుండు ముంగకు జనుటకు వీలుండదు. దీనిని ఎంతత్వరతో పూర్తి జేసిన దేశమున కంతజేయము. నిర్మాణకార్యక్రమమును పూర్తి జేయుటచే, ప్రజల సామర్థ్యము లోకమునకు వెలడియగును. స్వదేశ ప్రతీక్షను కొనసాగించుటవలన, ఆర్థికదృష్టిని, కాటక్తమును నివారణయగును. ప్రజలసంపద స్పృహయగును. పంచాయతుల ప్రతిష్ఠాపనము వలన, స్వసహకారమునకు బునాదు లేర్పడును. ప్రజలలో వివాదములు తగ్గి యొకమత్య మేర్పడును. అస్పృశ్యతానివారణవలన, జాత్యైక్యత బలపడును. జాతీయవిద్యావ్యాపకమువలన, భావదాస్యము తొలగిపోవును. భారతజాతికి భావదాస్యము తొలగి, స్వతంత్ర విజ్ఞానింపిన పిమ్మట, స్వరాజ్య సిద్ధి కాటక్త మేముందురు? శాసనోల్లంఘనమును గాని, మరి యే యితరసాధనములను గాని అవలంబించుటకు, దేశమునకు శక్తి ఏర్పడదా? అహింసకు భంగము వాటిల్లు నను భయ మపు డుండదు. ఇక రెండుమాసములలో మరల కాంగ్రెసు కమిటీసభ గూడును. ఈ గడువులోపల నిర్మాణకార్యక్రమమును పూర్తిజేయుటకు దేశము నిరంతరకృషి జరుపవలెను. కాలహరణ మేమాత్రము జరిగినను, స్వరాజ్యసిద్ధి దూరమగుచుండును. స్వరాజ్యసిద్ధి త్వరలో గలుగకుండుటకు ప్రజల మాంద్యమే కారణమగును. దేశమోక్షము వారి హస్తములందే గలదు. వేరొకడనో దానికొరకు వెదక నక్కరలేదు. వర్జింపు కమిటీ తీర్మానము నందు, కాంగ్రెసుకమిటీయందు పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు మొదట ప్రతిపాదించిన తీర్మానము నందును, నిర్మాణకార్యక్రమ నిర్వహణమునకు నెట్టెంబరు 30 తేదీవరకు గడువొసగబడెను. తుద కంగీకరింపబడిన తీర్మానమునందు 15 వ ఆగస్టు తేదీవరకే గడువీయబడెను. అందుచే ప్రబలప్రయత్నముల జేసినగాని, ఇక్కాగ్యము పూర్తిగాజాలదు. భారతీయులెల్లగును తమ నిధ్యుక్తధర్మమును అతిశీఘ్రముగ నెరవేర్చినగాని, కార్యసాచకులయు గలుగదు. ప్రస్తుతపరిస్థానముయందు భారతీయులెల్ల ప్రవర్తించెదరో, దానివై భావిరిణామ మంతయు నాధారపడియుండును. కాంగ్రెసు సంఘ తీర్మానములలో ప్రధానతీర్మాన మియ్యది. గాంధీ మహాత్ముడు దేశమునకొనప్పు సేవను ప్రశంసించుచు తీర్మానింపబడినటుల, నిన్నటిదినము తెలిపియుంటిమి. అస్పృశ్యతాదోషమును నివారించుటకు ఫలకదమగుచర్యల నెఱుల యవలంబింప. వలయునో సూచించి వర్జింపుకమిటీవారియెదుట నుంచుటకు శ్రద్ధాసందస్యామి, సహజసిద్ధి, కే.

యాగ్నేకు, దేశసాండిగార్లు గల సంఘ మొకటి ఏర్పరుపబడెను. ఇందుకొంకు ప్రస్తుతము అయిదు లక్షల రూపాయలను ప్రత్యేకించుట కంగీకరింప బడెను. ఈ తీర్మానమును, జస్టిసుప్రతిక సయితము బహుకరించుచున్నది. లక్ష్మీనరమ వేళ మత్యంత ప్రాముఖ్యమైనది. లక్ష్మీయందు పూర్వము జరిగిన కాంగ్రెసుసభలో హిందువులకును మహమ్మదీయులకును ఒడంబడిక జరిగెను. జాతీయవాదులకును మిశ్రవాదులకును కలయిక ఏర్పడెను. ఇట్టి పరిస్థితి నునందు, నిన్నటిదినము గావింపబడిన నిశ్చయము సఫలమై, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధిని సమకూర్చుగాక!

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల దుర్భరదశ

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల దుస్థితి నానాటికీ ప్రబల మగుచున్నది. ఇప్పుడు తెలిసిన సమాచారముబట్టి భారతీయుల కష్టములు విన్నుముట్టెనని తలంపవచ్చును. ఒకవేళ శ్రీనివాసశాస్త్రి గారు ఆఫ్రికాయాకు రాగుభారము వెడలి యుపన్యాసముల నొసగుచుండ, వేరొకవంక దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు భారతీయులకు నిలువ నీడలేకుండ జేయుట విచ్ఛిన్న కనపెంపకమానదు. ఇంపీరియల్ సమాజే తీర్మానములను దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు తక్షణ జేయరు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు దెలిపెడి ఆంగ్లీక వాదానికి లెక్కగాదు. పోలకుగాకి దక్షిణాఫ్రికా అనుభవము విశేషముగ గలదు. భారతీయుల కష్టములలో నతడు వెనుక పాల్గొనియుండెను. నిన్నటిదినము పోలకు గారు దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల స్థితి గూర్చి అసహనము తుడు ప్రెస్సు ప్రచురించి తోచి విషయమై చాలసేపు ముచ్చటించియుండిరి. వారు దెలిపిన సంగతులబట్టి ఎట్టి దుర్భరదశను దక్షిణాఫ్రికా భారతీయు లనుభవింపుచున్నారో గ్రహింపవచ్చును. గత వత్సరము లో రెండు నిర్బంధ చట్టములు చేయబడెను. ఒకటి వర్తకమునకు సంబంధించినది. వేరొకటి ఆస్తి హక్కులకు సంబంధించినది. ఈ రెండు చట్టములు భారతీయులను పీడించుచుండగ, ఇప్పుడు డబ్బరు కార్పరేషను వారికి మరియొక యధికారము ప్రసాదించబడెను. భారతీయులను ప్రత్యేక పుగూడములలో నుంచుటకును, భారతీయు లితర భాగములలో భూములను కొనుటకుగాని, భూమిని సంపాదించుటకుగాని, దానియందు నివసించుటకు గాని హక్కు లేకుండుటకును, ఏర్పాటుజేయవచ్చును. ఇటీవల నొకవేలములో కార్పరేషను భూములకు భారతీయులు పాటబెట్టిరి. వీరి పాటలను వేపు అధికారి అంగీకరింపలేదు. భారతీయు లిటుల మరల జరుపకుండుట కేర్పాటు చేయబడుచున్నది. అక్కడి గవర్నరు జనరలుగారి యంగీకారము నిది పడయచో, దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకు మరణమే గలుగునని, పోలకుగారు భావించుచున్నారు. దక్షిణాఫ్రికా యూనియనునందు ఒక్కప్రదేశమున నిర్బంధాన నము నేర్పరుచుచో, అది మిగిలిన ప్రదేశములకు గూడ వ్యాపించును. ఇందువలన గొప్పవివత్త రాగలదని, పోలకుగారు తెలుపుచున్నారు. సామాజ్య సమావేశములందును, అంతర్జాతీయసమావేశములందును సభ్యత వహించుటవలన భారతవర్షము నకు గలిగినలాభము మృత్యుమని, స్థిరపడినది.

అకాలీయద్యమము
సిక్కుసంఘమును చక్కబెట్టి, వారిలో ఆత్మగౌరవమును పెంపొందించుటకు, అకాలీ యుద్ధము మిడివలకు బయలుదేరినది. ఈ యుద్ధమును అతితీవ్రముగ, సిక్కులందు మాత్రం నోక్సాహమును కలిగించుచున్నది. ఈ సంఘము వారు కాంగ్రెసు ఉద్యమమున కభిముఖులగుట చేతను, స్వయంసహాయమును బోధించుచేయు, పంజాబు అధికారుల ఆగ్రహమునకు గురియగుచు. వీరు కఠిననిర్బంధములకు లోనగుచున్నారు. వీరిపై పలువిధములగు నేరము లారోపించబడుచున్నవి. ఇటీవల దొంగతనములమూలమున పోయిన కొన్ని ఆయుధములును మంగుసామానును మాంటుగా మిజిల్లాలో అకాలీసంఘపు కార్యకర్త యిటిలో దొరకెనని పంజాబు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. ఈ సమాచారము పిమ్మట అబద్ధమని తెలిసెను. అకాలీసంఘముతో నెట్టిసంబంధము లేని మరి యొకరియిటిలో ఇది దొరకెననియు, ఇట్టి తప్పు సమాచారమును ప్రకటించినవలకు తాము చింతించితిమనియు, ప్రభుత్వమువారి పురుష ప్రకటించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారికి యారోపణల గావించినపుడు సత్యమును బాగుగ దెలిసికొని ప్రకటించనియెడల, దుష్ప్రసిద్ధిమరింత యధికమగును.

ద్వంద్వప్రభుత్వము
సరిహద్దురాష్ట్రమునకు సాస్కరణముల నొసగుచో, ద్వంద్వప్రభుత్వమును ప్రవేశపెట్టగూడదని పంజాబుమంత్రి యగు లాలా హరిషర్ లాల్ గారు ప్రాంతీయ కమిటీయేనుట సామ్యమిచ్చుచు బలికిరి. ఈ కష్టతీవలన లాభ మేముగదని, వారు సూచించిరట. హరిషర్ లాల్ గారు తెలిపిన కారణ మెద్దియో తంతివార్తలో గనుపింపదు. సరిహద్దు రాష్ట్రము ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును పొందుటకు అర్హముగాదని వీరియదేశమో, లేక ద్వంద్వ పద్ధతి అసర్థదాయకమని వీరియదేశమో తెలియ కున్నది. ద్వంద్వపద్ధతివలన లాభములు హరిషర్ లాల్ గారి కిసోకి అనుభవైకవేద్యమై యుండవలయును. ద్వంద్వప్రభుత్వపద్ధతిలన దేశమునకు లాభమునకున్న నష్టమధికముగ నులిగెను. నూతనముగ సంస్కరణముల నొసగు రాష్ట్రములకిది లేకుండుటయే మేలని వేరు చెప్పవచ్చులేదు. ద్వంద్వపద్ధతిని ప్రవేశపెట్టిన మాటాకూ ఛెలెగ్గు ఫర్షు ప్రభువుగారే, దాని బాధ్యతను వదులుకొనుచుండి, ఇతరులు దాని నాచూరించు టెటులు? పూర్వస్వపరిపాలనము నొసగినదాని, దేశము సుతృప్తి జెంద దనుట నిశ్చయము.

జాతీయమ్యునిసిపలుపక్షము
బొంబాయికార్పరేషను సభయందు, జాతీయ మ్యునిసిపలుపక్ష మొకటి స్థాపింపబడెనని, ఇతరు మున్ను వార్తచేరియుండెను. ఈపక్షమునందు జేరెడి సభ్యులు కాంగ్రెసుసంఘమునందు జేరెడివారుగ నుండురు. స్థానిక స్వకరిపాలనమును, ప్రజాసేవ ముల కనుగుణముగ జేయుటయే వీ యుద్దేశము. జాతీయవిద్యను వ్యాపింపజేయుటకును, మద్యపానమును తొలగించుటకును, ఇతరవిధములగు జాతీయ సేవజేయుటకును, ఈపక్షము వారు పూర్వకొందురు. వీరి యుద్దేశములు ఎంతవరకు కొనసాగునో చూడవలయును.

మూల్లీ సమావేశము
మూల్లీ సమస్యను చూపుటకు, మహారాష్ట్ర నాయకుల సమావేశము చేపట్టెను బొంబాయి లో గూఢము. మూల్లీ సమస్యలకు తాతాకంపెనీ

వారి వలన గలిగిన అన్యాయము, మహారాష్ట్ర దేశమునాకాశననుండి వేరొకానవరకు ప్రభుత్వంప జేసెను. మూల్లీరయితలకు న్యాయము గలిగింపవలెనని మహారాష్ట్రదేశము కృతనిశ్చయమై యున్నది. ఆ నిశ్చయము రేచిఫెస్థలో వెల్లడియగును. తాతాకంపెనీవారును, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారును ఇక నయినను తమ మూర్ఖపు పట్టువలన మానుకొనుట యుక్తము.

జర్మను నాకాదభాధికారిపై కేసు
లెన్సు కాన్ 7:— జర్మనీకు దలి రాజపక్ష రహస్య సంఘ రహస్యముల బలపరుచుకేసు విచారణకు వచ్చెను. ఇదిరకు ఆధికమంత్రి నండి సందేహమునై సంతకమునై చార్ ఎన్ఫర్స్మెంట్ గారి హత్యకుండు, ఇదిరకు నాకాదభాధికారికన్న కమాండర్ వాకెలింగారికి సంబంధముగలదను నేరమునై క్రింగుగారి దినము విచారింపబడినది. ఈ కేసును చాల రాజీమ హత్యల ఆచూకీలు తెలియవచ్చును. రాజపక్ష రహస్య సంఘములవారు ఖయీదీని విడిపించుటకు ప్రయత్నించు తెలియుటచే కోర్టు ఆవరణముట్టు కావలయుండవలెను.

ఇండికేపు విచారణసంఘము.
కేప్టెన్, కాన్ 8:—కేప్టెన్ ప్రభుత్వపు వ్యవహారమునకుంవి విచారించుటకు ఇండికేపుప్రభువుగారి అధ్యక్షతకంద నియమి పుడిన కమిటీలో డి. థానన్ కేటు సి. వి. ఇ. డి. హెన్ కాల్లా సి. వి. ఇ. (రాష్ట్రం కార్యదర్శి సభ్యుడు) సి. వి. అలెగ్జాండరు మలే సి. వి. ఇ. డి. రాజేంద్రనాథ మఖ్జీ క. సి. వి. ఇ. క. సి. వి. బి. పురుషోత్తం దాసు, యాదగారు సి. వి. ఇ. గారు సభ్యులుగ పేరేయట కంగీకరించిరి. అధ్యక్షునితో సహా కమిటీలో నుండు సభ్యులుండురు. లండన్ నగరమునలి భారత కార్యాలయము నందు లెక్చరర్ భాధికారి యగు హెచ్. యస్. హవాద్ధ థాన్. వి. సి. వి. వి. ఇ. సి. యస్. గారు ఈకమిటీ కార్యదర్శిగ నుండురు. ఆర్. ఎ. యాంటు సి. యస్. వి. వి. సి. యస్. గారు ఇప్పుడు ప్రభుత్వ భాధికారియై చేయుచున్న విచారణను రేడియేషను.

బెనె టన్సుగారి ఆఫ్రికాపర్యటనము.
అసి బెనెటన్సుగారు ఆఫ్రికానుండి బొంబాయికి ప్రయాణమున సమయమున నొక యువన్యాసమున ఇట్లు దెలిపెను.—భారతదేశమును సామాజ్యమునందే యుండుట చాల ముఖ్యము. సామాజ్యభావస్థితి కది ముఖ్యము. ఆఫ్రికాను శ్రీకృష్ణాతులవారి క్రిందకి యుంచరలెనా యను అంశము ఆఫ్రికాను ప్రభుత్వమువారే నిర్ణయించుకొనలెను. కాని ఇతరుల స్వాతంత్ర్యమును పోరాడిన భారతీయులు తమకు వాగ్దానము సహించుకొనక పోవుట యుచితముగాదు. శాస్త్రీగారు భారతదేశమును నాదంప సమర్థుడు.

చిన్మోహియా, యుక్తేగూలు ఒడంబడిక గావించుకొనెను.

కర్మియా వల్లిస్ గారు గారమన్ సుల్తాన్ గారి ప్రధాన మంత్రిని కేన్సుకొరి.

సామ రీజేటు సంక్లిష్టము వారిని ప్రస్తుతము కార్యము జూయమండలెనని కోరెను.

సర్దగారు యుజముల చచ్చుచుండు సాల్వేటరు ఆమెరికానా రంగీరించిరి.

బ్రిటీషు నిర్బంధానికి ప్రత్యుత్త మిచ్చుచు రహస్యములకు కీర్తిలన కళహంధుకొనలేదని సోమట్టు ప్రభుత్వమువారు నోపిరి ఈవార్త దాము నన్ను నిన్ను నిజముగా ననుగూటకు ఒక ప్రతినిధి పునెద మయ్య యాయ్క ఆర్పివెను.

పాపీ దేశములో లెక్కలు పెంచుచున్నట్లు వార్త యెందున్నది. డ్యూయూ సరకులు టిక్కియనుడే మియూకాదాబును మార్పు సాధనము చేసికొనిరి. కాన్సి ను నముదమునకు తొమ్మిదియందున్న అస్తాకాబాదులో తుక్కామాను టిక్కియూ సానవాలు కెర్నాకానకు డిక్కియను నందు బుజీయలో లూరు ఆల్లలను చేయుచున్నారు. గిలాన, క్యాష్మీరీమాడ లలభాలు జరుగవచ్చును.

దేశీయ వార్తలు

శాసనోల్లంఘనము.

అఖిల భారత కాంగ్రెసు కమిటీవారి తీర్మానము - ఆగస్టు కలకత్తా సమావేశములో
శాసనోల్లంఘన రూపమును నిర్ణయించుట.

నిర్దేశిత కార్యక్రమమును అతిశీఘ్రముగ పూర్తి చేయ హెచ్చరించుట.

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల దుర్దశ - పోలీస్ గారు వివరములనున్నట్టివి తెలుపుట.

ఆంధ్రదేశము.

ఇచ్చాపుర కాంగ్రెసు ప్రచారకుల నిర్బంధములు.

ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ కమిటీ సమావేశము.

అక్టోబరు 8. - ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ కమిటీ సమావేశమునందు సాధారణ స్థితిగతులనుగూర్చి చర్చించు సమయమున ప్రస్తుతమందు ప్రభుత్వమువారి నలంబించు చున్న కఠిన శాసన విధానమునకు ప్రతిక్రియలను తక్షణము ఆస్పరక్షణార్థము దీసికొనవలయునని వంగరాష్ట్ర సయుక్త పరగణాల పాంచాల సభ్యులు ఎక్కువగా ఉత్సాహమును జూపిరి తెలియుచున్నది. శాసన ధిక్కారమును గూర్చి కాలనియమునపు బెడదించు లతో ప్రయోజనములేదని యీరాష్ట్రీయ సభ్యుల యభిప్రాయము. అది అవసరమని కాంగ్రెసు వారికి తోచినపుడు తక్షణము అమలులో బెట్టవలయునని. శాసనోల్లంఘనమునకు దేశము సంపూర్ణముగ సంసిద్ధముగ లేదను సంగతిని అంగీకరించుచు ఆయా జిల్లాలయందు కఠిన శాసన ప్రయోగము విస్తారముగ నున్నదని ఆ జిల్లా ప్రజలకు తోచినపుడు వారికి ఏదో ఒకరూపకముగు శాసనధిక్కారమును అనలంబించుటకు ఉత్తర వీయవలయునని కొందరు సభ్యులు తమ యభిప్రాయమును తెలియజేసిరి.

శాసనధిక్కార సవరణచర్చ

అక్టోబరు 8. - కాంగ్రెస్ వర్కింగు కమిటీ సభ్యులు శాసనధిక్కార తీర్మానోపపాదకములు, ఏదో తీర్మాన సవరణలను అనుబంధించినవారు కేటి యుద్ధయము 4 గంటలవరకు ఇష్టాన్వేషింప చర్చించిరి. ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ కమిటీ సభ్యులు తమ మరల ఇతరుల నెక్కువగా కానీ యేదో తరువాత మామూలు ప్రకారము ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ కమిటీ సభ సర్కిలు. వర్కింగు కమిటీవారి తీర్మానమునకు మాలవ్యాగారు దీసుకువచ్చిన సవరణ అంగీకరింపబడినది. తుదకు తీర్మానములు ఆగిరింపబడినది. - కాంగ్రెస్ కమిటీవారు తీర సంఘమును ఆపుజేసి పుట్టికిని ప్రభుత్వమువారు దేశమునందు వెక్కుబ్బాగములందు దండనవిధానమును తీరముగ అనలంబించినను కాంగ్రెస్ ప్రచారకుల (వర్కింగు) యుద్ధాహము తగ్గనందు లకును నిర్మాణ కార్యక్రమము ప్రతిపక్షమునందును గొప్ప పాపాధి కార్యక్రమము తో విశ్వాశపూర్వకముగ కొనసాగించుచున్నందులకు ఈ కమిటీవారు తమ సంకల్పిని జూపుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు అక్రమముగ సాగించుచున్న దండనవిధానములను, దేశమందు ప్రజలకు, ఈ దండనవిధానమును ప్రభుత్వమువారు మానునటుల జేయించుటకును, పంజాబు, భిల్లారా, స్వరాజ్యసమస్యలను కాంగ్రెస్ తీర్మానము ప్రకారము పరిష్కారము జేయుటకును ఏదోరూపకముల శాసన ధిక్కారములను అనుమతి నీయవలయునని, కొంతమన్నులు ఈ కమిటీ వారు గ్రహించిరి. కాని సార్వభౌమిక శాసనోల్లంఘనమునకు సహాయ నిర్మాణ కార్యక్రమమును పూర్తిగ

సాగించి అనుకూలించును. ఇదియే మంచిమాట. కాంగ్రెస్ కమిటీవారునుగూడ కొనసాగునటుల జేయునని ఈ కమిటీ వారియభిప్రాయము. నకు ప్రజలందఱును తమయత్నములన్నిటిని తీర్పుమొనరెత్తిరాలా సంపూర్ణ మునించుటకు కేంద్రీకృతము జేయవలయునని ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ కమిటీవారు గూర్చు చున్నారు. పూర్వము నిశ్చయించిన శాసనధిక్కారమును ఏదో రూపకముగ ప్రజలెట్లు టను గూర్చి చర్చల కలకత్తా లో ఆగస్టు 15 తేదీన జరుగు కమిటీ సభయందు ఆలోచింపబడును. ఈలోపుగ దేశమునందు సంచారము శక్తి పడినట్లు తెలువి మరల జరిగిందేమో తెలియజేయుటకు ఆధ్యక్షులు కొందరిని పేర్కొని అధికారమునీయవలయును ఈ తీర్మానమునకు ఈ కేంద్రీకృతము జరిగింపబడినది. ఫిబ్రవరి 25 తేదీన డిల్లీలో ఆమోదింపబడిన తీర్మానమునకు ఈ తీర్మానము ఎంత మాత్రము ఏవిధమునగూడ ప్రతిబంధకము గ నుండదు.

ఇతర విషయములు

పరిష్కారార్థము వర్కింగు కమిటీవారికి తెలియజేయబడినది. వర్కింగు కమిటీ మరల తేపు ఉదయము 7 గంటలకు సమావేశమగును.

ఇచ్చాపుర కాంగ్రెస్ ప్రచారకులు

108 వ సెక్షన్ ప్రయోగము

క్రిమినల్ ప్రొసీజరుకోడు 108 సెక్షనును ఇచ్చాపురపు కాంగ్రెసు ప్రచారకులు డిల్లీచ్చువచ్చి, గోపీనాథ చాదర్ కర్లపై ప్రయోగించిరి. కాంగ్రెస్ ప్రచారకుడుగాని కృష్ణ చాదర్ గారినిగూడ ప్రయోగించబడినది. 14-వ తేదీన కొందరి మతంలో జరంపుము దీనిజనలో ఆఫీసరీ ముగ్గురినిచూరించెదరని జరంపుమునుండి ఒకరు తఃత్తినిచ్చిరి.

మాపిళ్ళ నాయకుని పట్టుకొనుట

కోచ్చిక్ జూన్ 8. - సోమవారమునా డిచట మాపిళ్ళ అల్లడలలో వాయకుడుగ నున్న ఒకడు దాకొనియండ పట్టుకొనిరి. టిటిపు కోచ్చిక్ లోనున్న జమ్మాద్ మసీదులో దాగుకొనెను.

ఆయన అందరితోను స్థాన్ ఆని పిలువబడివాడు. తిరువత్ గాడికి తూర్పుననున్న వాళ్ళకులం కాపురము. అయిట్లు ప్రక్కలను చురిగిపడేశములందును ధూర్జ్యముల నెన్నిటితో జేసినది నేరముల నాగోపించుచున్నారు. మాత్రము, దొంగతనము మున్నగునిగూడ ఇతనికి ఆగోపించబడినవి. మాల పురం పోలీసుస్టేషనుకు గొప్పబడినది.

మక్తల్లానుల్లానుగారి మరణము

బొంబయి జూన్ 8. - అరేబియా పాలకర్షములో నౌక రగునట్టియు మక్తల్లానుల్లాను నగు సర్ సుల్తాన్ నాల్గవ ఆల్ కెయిల్ కె. సి. వి. ఈ గారు ఆకస్మికముగ మౌదరాబాద్ (దక్కన్) నెయిపు మంజిరమున చనిపోయినది నుల్లానుగారి కార్యదర్శి తంజినిచ్చెను. నుల్లానుగారి ఒక సోదరుడు తుక్రూడు సెద్దకుటుంబము గలడు.

అనంతపురము కోర్టులు

ప్రజలదురవస్థలు

అనంతపురము, జూన్ 9. - ఈమాసము 8-వ తేదీ సాయంత్రము ఎక్స్ ప్లెస్ కారో కేషెక్ భవనమునందు అనంతపురము పేరుండరొక సభను సమావేశపఱచిరి. గౌరవమేజిస్ట్రేటు వర్తక ప్రముఖునగు జి. భద్రయ్య శ్రేష్ఠిగారు సభాధ్యక్షుల వహించిరి. వర్తకులు, పు పాలకులు, సామాన్య ప్రజల నేతలు సభకు ఆరుదొంగిరి.

తీర్మానములు

సభలో నీ తీర్మానము లంగీకరింపబడినది:-

(1) అనంతపురమునందు జిల్లాముననుకూలమున తీసివేసి యుండరాదని ఈసభయ దు సమావేశమైయున్న అనంతపురము పాలు తినుతీరముగ ననుకూలించి గనుబటుమయివ్వును. ఇది తమము దువలె వచ్చే సంధిరమిచ్చుట తినికి ఒకమునః బుగోప్తము కట్టలెను. ఇట్లు చేయుటకు వీలుగానియెడల, గుత్తిమున ననుకూలము నిచ్చుటకి మార్చవలెను. అనంతపురము మండలనభ్యుమన నున్నది. గయతుల సౌకర్యార్థము ఇచ్చుట ఒక మునఃబుగోప్తము ఉండి తీరవలెను

(2) జిల్లా జడ్జిగారు, గూడ తీసివేయుదునని వదంతి ప్రబలుచున్నది. ఈ వదంతియు దేలాటి సత్యములేదని ప్రభుత్వము వారియు ప్రధాన మొసంగవలెను. ప్రభుత్వమువారికి లాభికరముగాకున్నను కోర్టులకు వెళ్లు ప్రజలకోస మిచ్చుటి జిల్లాకోర్టును తీసివేయరాదని ఈసభవారు ప్రభుత్వమువారిని పార్శించుచున్నారు. అని ఒక విశేషము మాట తెలిపివార్తను పంపెను.

వాలాదుగ్రామ బందిపోటులు

అన్యాయవాదు, జూన్ 9. - వాలాదులో అన్యాయవాదు డిగ్గర ఇటీవల రెండు దొంగతనములు జరిగెను. రాత్రి 7 గంటలకు ముమారు 25 మంది కత్తిరావలతో వచ్చిరి. 5000 రూప్యముల విలకల నగలను మొత్తమును కొల్లగొనిరి. ఇంట్లోనున్న వారిని దారుణముగ గొట్టిరి. కాని కార్యాదాలో 80 మంది బందిపోటుదొంగలు రాత్రి 9 గంటలకు వచ్చిపుడు గ్రామస్థులందఱును జేరి ఒక వస్తువునై పట్టినారుకుండ వార క్రోరిరి.

అన్యాయవాదుడగ్గర ఉన్న చరికొన్ని గ్రామములలో మరల బందిపోటులు జరిగెనని తెలియుచున్నది.

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

సిన్హ, జూన్ 9. - ఇటీవల జరిగిన దొంగతనము లలో అయిద ములు మండుగుండు సామగ్రి మరకొంత ఇతర అస్త్ర పోయెను. అది మాంటుగోమరీ జిల్లాలో ఆకాలీబాత కార్యదర్శి ఇంట్లో దొంగతనని పంజాబు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. ఈసమాచారము తప్పని ప్రభుత్వమువారు విచారించి చూడ తెలిసినది. ఆకాలీబాతతో ఎట్టి సంబంధము లేనట్టియు అజేపేరుగల అసామిఇంట్లో దొంగిని. ఇదిక రలో తప్పక ప్రకటింపబడిన ప్రకటనమునకు చాల విచారకరముగ నున్నది.

తిరుపూరుపశువులసంత.

కోయంబత్తూరు జూన్ 9. - కోయంబత్తూరు మండల క్యకసాయసంఘమువారి తరపున తిరుపూరు పశువులు, పొట్టి గట్టుములు, క్యకసాయక పారిశ్రామిక ప్రదర్శనములు నేటి యుద్ధయమున మార్కెట్ కాంపౌండులోకల్క్త గుల్లెడ్ గాకి చే ప్రారంభించబడినది. చాలమంది అధికార, అవధికార యూ పియనులు, భారతీయులును వచ్చిరి. కలక్టరుగారి యుప వ్యవస్థాపక జంతుపదర్శకము ప్రారంభమయెను. గెలు పొందినవారిని నిరూపించుటకు మధ్యకర్తలు నియమింపబడిరి. వ్యవసాయక పారిశ్రామిక ప్రదర్శనములను గూర్చి ఉపవ్యాసములు జరుగును. డెవలప్ మెంటు మౌతి అదివాఁమునాడు బహుమతులను బంచిపెట్టెదరు.

పాశ్చాత్యులకు జరిమానా

కలకత్తా జూన్ 9. - ధన్వరీ. తేయాకుతోట మాసే జరు లార్మీ గారిపై నేరము మోపుడెనని ఇదివరలో ప్రకటించబడి యుండెను. హిందూ క్షోస్యతి 828 సెక్షన్ ప్రకారము, ఒక కూరీ ఆపాయము గల్గించినందుకు, జరిమానా విధింపబడినది స్టేషనుకు ప్రతిక తెలుపుచున్నది.

జాతిభేదముల సూక్తులు

సిమా, జాన్ 9:— జాతి విభేదమును గూర్చి వర్ణించు సూక్తులు వారు ముగిసినా తేల్చు సమాచారము ఈ విధిగా అందించిన కలలునని దేవుని జేయబడిన విషయమును గూర్చి కలఃత్రాలో కొన్ని శత్రువులు జేసికొనిరి అత్యంత నయముల నన్నిటిని జేర్చి తయారు జేసికొని విశేషముగా యోచించెదరు. కడపటి సమాచారమునకు కమిటీ సభ్యులు చాచును. తరువాత వే కనును గొనిచుంటు చాలకాలము పట్టుకుకొనుచున్నారు. ఈ విధివారు చేసిన కృషి ప్రభుత్వమువారి తీర్మానమునకు జాన్ అభిరుచు ప్రభుత్వమువారికి అందజేయబడును.

సామ్యునిచ్చి కేసెనవా, లేక ప్రాణమును పోగొట్టుకొనెదవా?

కాన్ 9:— రాజ్యంలో పాలన అమ్మి లాటిపట్టల మీద నెక్కి ఇంటికి బోవుచున్న వద్దను పాలన నమ్మేను ఒక దొంగ అతిసాహసముగ నెగిరిగొని మీదగ్గునన్న సామ్యునిచ్చి దరారే మీ ప్రాణమును కోల్పోయెదరా యని అడగెను. పాలనాధ్యు ధిమంతులై వాడగ్గు ను అనుసాహములను ఇచ్చివేసి. స్వల్ప సుత్తనుని కొము కపించి ఇద్దరిని తుపాతో గొప్ప తురిగొలలను గావించెను. ఒకరికి మొగములో చాల గాయములు గలిగెను. రెండవవానిచేయి కొట్టితేను కలెను. దొంగ పరుగుతుకొని పోయెను. మూలకు రోడ్డుగర్వకర చీక ఈ ప్రతికము రి మెక దూరముగా నున్నది. ఇది కర్మ ప్రతికము నిగుడు ఇతేమిదని తెలిగెను. దొంగ అవునుపట్టుడి. ద్వీపాంతరివాసికీతు లైరి.

స్టేటుకన్సిలు లెన్ లేట్ ఎస్సెంట్

సమావేశములు : ముగిసిన వెంటనే 5 లేదని జరుగును. జి. సి. చాట్జీ గారు తమ సభ్యత్వమును విరమింపజేసిన లెన్ లేట్ ఎస్సెంట్ బిల్ గూర్చి యూపిఎ నేరెరియోజుగ్రము తరపున జాన్ 9 నెక్కికొనెలయినది జాన్ 9. పాస్టరు లెన్ లేట్ ఎస్సెంట్ బిల్ గూర్చి గాని - రిక్తాధికారమునకు సంబంధించి ముఖ్యమంత్రియలను సవరి జేసిన నిబంధనలకు జేర్చి ఒక తీర్మానమును ప్రకటించిరి. 1917 నుంచి జూన్ 15 లేదా ప్రకటించడి వాటిని పార్లమెంటు కమిషన్ యందు తీర్చి నము ఇందుకును ద్రుత జబడిడి.

మోటారు బండి ప్రమాదము

భాగ్య, జాన్ 9:— నిన్నటి సము కంఠాడిగ్రామము జగ్గర వద్ద లేక్సమునుండి పూనాకు పోవుచు మోటారు బండి ఒకటి ఒక బాంబు ద్వారా దుర్ఘటనకు గురై అగ్నిపీచి చనిపోయెను. మోటారు బండి అడ్డెండి. అందులో గొన్నిరు బ్యాంకులూర్లు పోవుచుండెను. వాటి క్రింద బడినకంటితే బ్యాంకుపేర్లు అతనిని పూనాకు అబంధలోనే గొట్టెయెను కాని అస్సలలో చేరి వెంటనే చనిపోయెను.

సరిహద్దు పరిపాలనా విచారణ సంఘము

సిమా, జాన్ 9:— లాలాహరికష్ట లాలాగారు, పంజాబు మంత్రి రిచార్డు లుచారణ సంఘమువారియందు స్వంతిముగ సాక్ష్యమునిచ్చెను. ఇది ఆయన స్వంతి భిషాములు గాని ప్రభుత్వ భిషాములు గాదు. తంజావూరులో గలిపినను అంబా బోయినను పంపాలమున పూర్తి మార్పును గావించలయు నగ్గిరి. పంజాబుతో గల అవులచే ఆర్థిక చిక్కు అందుట చే కలదిని రి వెనుకబడె యున్న సరిహద్దు ప్రాంతములను పంజాబుతో బాలు అన్ని విధములయందు సమానముగా జేయకలసినప్పటిను. సెట్టిల్మెంట్ క్రింద యుట అసాధ్యము. సరిహద్దు ప్రాంతము. ఈ సంస్కరణముల నిచ్చిన ద్వంద్వ ప్రభుత్వము నివ ఎయిరానము గాన కూడదగిరి. పంజాబుతో గలిపిన ప్రస్తుతముందున్న కాసన సభ సమగ్రి చేసిపోవు నగిరి.

ముఖ్యముగ మూలీ పేట సమస్యను చర్చించుటకై బొంబాయి నగరమున మహారాష్ట్ర వాసుకులు 11 లేదని సమావేశ మయ్యెదరు.

భగవత్కథా ప్రసంగ సభ:— ఈ తెల 11 వ లేదని మి సాక్షి. కల్యాణము హరికథానుగుని ప్రకటించబడి యుండెను. భగవత్కథాను అస్సంకల్పయందులచే అది ముహూర్తము అయితిదని సభ వారు తూట తెలియజేయుచున్నారు.

హెచ్. యస్. యస్. పోలకుగారు

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల దురవస్థలు

నేటాలు ప్రభుత్వమువారి నూతన తాసనములు.

లాహోర్, జాన్ 9:— న్యూఢిలెన్ము కిష్టాంగము నుండి లాహోరు పట్టణమునకు వలెందిన హెచ్. యస్. యస్. పోలకుగారు దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల ఇబ్బందులను గురించి ఆ స్పెషియల్ టెడు ప్రెస్సు ప్రతినిధిలో నిట్లు చెప్పిరి:—

దక్షిణాఫ్రికా యందలి నేటాలు గావ్వి మనందు నింపించుచున్న భారతీయులకు తొత్తే ప్రముఖ కష్టమును నేటాలు రాష్ట్రము సభవారు కొన్ని నూతన కాసనములను గావించినట్లు వివాదాత్మక తండ్రి వార దర్బాకను డి కచ్చిట్లు ప్రకటించినారు ఈ కాసనము నంగీరించ గూడదని తమ అసల్యతని దెలుపుటకు భారతీయుల రానువార మొటి కేల్పు ట్టులందరి నవల్లరునలు గారిం సుదగ్గు పనుడేజి మున్నునని కటాలువార తీరుల కాంగ్రెసువారు ప పిత్తుత్రివార్త వాటిటిల చేరిడి. దేశమధ్య భాగికి మయము పంపబడినట్లు లాల్ పభుత్వము వారి విషయముతో కల్లెణకు బోక్తము కలగ జేసికొవలెనని తీవ్ర వార్త కొనిచున్నది గతేత్యము పట్టజే గ స్థానిక వర్తకుల లై నెన్స చట్టము, పట్టణముల దలి స్థానిక వర్తకుల లై నెన్సంకు చట్ట ను రెండు కాసములు రాష్ట్రీయ సభలో నుగిరి తలపడి యుండెను. ఈ అంకితితోడు దర్బాక నగరములో భారతీయులు భూములను చేరుముల కొరదనియు ప్రాన్సెస్ హక్కును అనుభవించ రాదనియు వారు ఇట్టి భూముల లాని న సిం ప రాదనియు కాసిం చుచు, భారతీయులకు వి నో పి యు ను వాములకు దూరము ప్రాన్సెస్ గూడెముల నిచ్చుటకు దర్బాక పురపాలక సంఘము క ధికార మొసంగుట కిం క నూతన కాసనము తయారుచున్నది. ఈ కాసనముకూడ రాష్ట్రీయ సభలో నగిరించడి దని నాభావము. ప్రభుత్వమువారి క సమ్యక్ తిచియంతక బోవచ్చు. దర్బాకలో నిటీరిల నొక వేలముగా కాన్సెస్ భూములకు భారతీయులు పొనుపాడగా, విరోధితుల నిర్భాగములను భారతీయులపాటల నగిరించ జాలని అభూములను విక్రయించుచుండిన అధికారి పలికెను. తిస్సెరియకు ఈ కాసనము దగ్గరించెను. భారతీయుల హక్కులకు సంధించిన ప్రభావకాసము నంగిరించబడబోవుచున్నది ఇట్టి కాసము వ్యాపక భూములని అగ్గిరిజేయ దలి అటార్ని - జురలు గారి అభిప్రాయమునాము వరకు యూనియన్ గవర్నరు అసలు ఈ కాసము నంగిరించ గూడదు. ఈ కాసములన్ని ప్రభుత్వమువారి చే నంగిరించ బడిన పక్షము, దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల హక్కులకన్ని టికి మరణము కలుగునని చెప్పవచ్చును. యూనియన్ లోక రాష్ట్రం డిట్టి కాసన మంగిరించాడిన తల్లెణకు మిగిలిన రాష్ట్రము తీయ్యాయను త్రిక్కునని నా అంభజనమును బట్టి చెప్పవచ్చును దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల ప్రత్యేక జీవితమును వాతము చేయెనెంచుచు ఈ కాసముల నంగిరించబడిన భారత ప్రభుత్వమువారు యూనియన్ ప్రభుత్వమునకు వ్రాయవలెను భారతదేశయందలి అన్ని రాజీకుపక్షములవారు సెనాకారముతో భారత ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడదలెను దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకు సంక్షోభము మాన్పమెనది. ఈ కాసము యూనియన్ ప్రభుత్వమువారి యంగికాము నుండెనయెడల ఇరింగలో నెన్నుకే ఘోషించు కచ్చములు దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకు కలుగును

“బొంబాయి క్రానికల్” పత్రికమీద చర్య దీసికొనుట

బొంబాయి, జాన్ 9:— గత ఏప్రిలు 24 వ లేదని “మెలగాజ్ లెల్లరులు” అయ్యాయమునందు కొన్ని - డ్డెపజీయనుకు వాక్యములున్నందున, “బొంబాయి క్రానికల్” పత్రికా సంపాదకుడు ముర్రె జాన్ డ్రె కాలాధికారి ప్రయత్నములూడ మానవ్యపు దావా నేలచేయరాదో దెలుపవలసి ట్టుజ్ఞాపించవలసినదని బొంబాయి మెగార్త్యుల వ్యాఖ్య మూర్ఖుల మార్చిక్ కంపు గారలయెగుట ప్రభుత్వ వ్యాఖ్య వాది కోతెను. పోలకుగారులగాని, బుద్ధిపూర్వకముగాని ప్రకటించబడిన ఆ డ్డెపజీయనుకు వాక్యములను కాపినయెడల, కేసునిచాణసందర్భమున ప్రతివాది ప్రభుత్వ తీర మిచ్చుటకు వలసిన వ్యాఖ్య మార్చిక్ గారు నూచించిరి. వ్యాఖ్య మూర్ఖుల ప్రభుత్వ వ్యాఖ్య వాది కోరిన ట్టుజ్ఞాపించిరి.

చారీచారాకేసు

కొన్న్, జాన్ 9:— సముక్త రాష్ట్రముల గవర్నరు చారీచారాకేసు విచారణలో నేలాటి సంబంధము కలుగజేసి కొనలేదని ప్రభుత్వమువారు ఆ స్పెషియల్ టెట్ ప్రెస్సువారికి దెల్పుచున్నారు. పండిత కాశీనారాయణ ముల్యగారు ప్రధాన కార్యదర్శిలో కేసునిచాణను కొన్నాళ్లు నాపకట్టు వలెని మాట్లాడిరి. అత డీవిష నుమును గురించి డ్డె అభిప్రాయమును కనుగొనెను. నింకితులపక్షమున తాను వ్యాఖ్యవాది నుండెదనని అడు వ్యాఖ్యకాఖా ర్యదర్శిలో చెప్పెను. ఇట్లు చేయుటకేమి డ్డె యుండదని కార్యదర్శి ప్రభుత్వం బాసంగెను. ప్రభుత్వమువారి మెలకట్టును పంపలేను.

సంయుక్త పరగణాలు-మండల రాజకీయ సమావేశము

లక్నో, జాన్ 9:— సంయుక్త పరగణాల మండల రాజకీయ సభ నిన్నటి సాయంకాలము లక్నో లు ముగిసిరి. పండిత మోతీలాల్ నెహరు గారు అధ్యక్షతను వహించవలసి యుండెను. కాని ఆయన అల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ కమిటీ పనిగా చేయుచుంటుచే కొంచెము కాలమునకు సభకు వచ్చి తమ అధ్యక్ష కోప వ్యాసమును మరుటి దివము ఇచ్చెనని సభ్యులతో జెప్పెను. - హాస్య అభిమాన్యులకు మోతీలాల్ గారు అసృక్షతీతము నగ్గి చిరి రెండు తీర్మానములు చేయబడివి.

మొదటి తీర్మానము

మహాత్మాగాంధీ, మరి ఇంకొక 25000 వేల మంది స్వగూర్తి భిక్షాభిషేకమునా పరిష్కారార్థము చెజుకాల కంకు రిక్షా నుభరించు చున్నందులకు అభిందించిరి. వీరి త్యాగములక భారతీ గుని ప్రశస్త ప్రపంచదృష్టిలో మరింత హెచ్చాయెనని తమ సమ్యక్మును జూపిరి.

రెండవ తీర్మానము

సంయుక్త రాష్ట్రముల (జాపా) సభ్యులకు వాక్సెన్స్ తక్కుమును ప్రభుత్వమువారు అంటుటకు విజ్ఞాపించివుడు దాని జయప్రదము, నెదుర్కొనినందులకు ఈ సభవారి లక్ష్మీ కుత్తర వందలమును అభిందించుచున్నారు.

కలఃత్రా రాజీకు సభలు-వార్తలు

కలఃత్రా, జాన్ 9 — ఇటివల హాట్ డే పాక్షులలో రెండు రాజీకు సభలు జరిగివి. తత్సందర్భమున ఆ సభాధ్యక్షులను వహించిన మూసాద్ పరిమాణ సుకూలు గారు పోలీసు వారిని దుర్భాషలాడినది సుకూలు గారిని రెండు వారంటులు జారీచేయుటయె. సి.వి.డి. పోలీసు ఇన్స్ పెక్టరులు వై సభలకు బోయె యుండిరి వీరు సుకూలు గారు పోలీసువారిని కటి కవాకి బోల్చిరను తె ప ము మీద వారంటులను జారీచేయుచునీఫ్ ప్రెజిడెన్సీ మే స్ట్రీటును గోగ, ఆయన దుర్భాషల నాడింను దోషమునకు వారంటులు జారీచేసెను

చెన్నపుడేదేయ సమాజము:— ఈ సమాజము

వారి గా జయ్యాయక సమాభివేదమున (లిగి కెట్టి వీధి 317 తె.బరు స్పాము) 13 వ లేది మంగళవారము సాయంకాలము రిక్త గంటలకు ఒక సభ జరుగు నిన్ను బాతుల సయస్య దీనిని పరిష్కరిం టు ఎట్లు' అయ విషయమై పి. పాలమును గారు సన్యసిం చెదరు.

నూతన ప్రాథమిక పాఠశాల:— జోజుంకుము

నకు చేరిన శ్రీహక్ వెలూగూరు నాథమునికెట్టిగారి భార్య యగు శ్రీమతి పి. నా.మ్మగారు పేట ఒక ప్రాథమిక పాఠశాల స్థాపింపబడును. ఇందు ఆనము, తెలుగు ఇంగ్లీషు భాషలయందు వీరలగు హిందూ విద్యార్థులకు చెప్పబడును. కలవారము అదివారము పాఠశాలయొక ఉచితము, సత్కాల తేజములు జుంపడును. పాఠశాల జాబ్బువును సెట్రుల్ లే రియరు వీధి 30 వ తె.బరు స్పామునందుంచబడును. 11 వ లేదని అదివారము సాయంకాలము రిక్త గంటలకు రావులపాదరు టి. వరదరాజు అనాయుడిగారి అధ్యక్షతన పాఠశాల ప్రాంధమహాత్మ్యము జరుంబడును. 12 13 వ లేదలలో సభలు ఉత్సాహములు కాల తేజములు జరుగును.

మైసూరు ప్రాంతీభ్యుత్త సభ జాన్ 9 వ లేదనిదివాక

లెట్టిగారి అధ్యక్షత క్రింద సమావేశమయ్యెను. ఆయనయ పత్రము ప్రవేశపెట్టబడిన ఈవర్షము రాండి 8/0 1/2 లక్షలు వ్యయము 331 1/2 లక్షలు అందున అంచనా చేయబడినది.

3) ఇన్ ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

16-వ నియోగిమహాజనసభ

నివేదనలు, 10-6-1922

ఆశ్వాస సంఘమున ఆచంట మాన్యనారాయణ రాజుగారు చదివిన స్వాగతోపన్యాసమునందలి ఈక్రింది భాగములు ముద్రింపబడినవి.

మనపూర్వుల యాదర్శమును గమ్యస్థానమును కంటికి గట్టికట్టు పొడనూపుచున్నది గాని వానిజీతులకు మనకీర్పడు శక్తియు లేదు. శక్తికలవారు కొందఱు ఉండురనుకొన్నను కాల మనుకూలముగాలేదు. మనపూర్వులు తమచాతుర్యమును కాపింప కాలమందలి పరిస్థితులకును మనయిప్పటి పరిస్థితులకును వాస్తవికత కొంతర మున్నది. ఇప్పుడు మనకుండిన పరసాహచర్యసంఘట్టనము మనపూర్వుల కంతగా లేదు. ఎంతటి ప్రజావంతున కైనను సమయముకూడ ననుకూలముగా నుండునపుడే ప్రజను జూప సాధ్యమగును. మధ్యాహ్న కాలమున సూర్యుడు దుర్ని రీత్యుతేజోవంతుఁ డగును గాని యందయా సమయములఁ గాంతి తక్కి దర్శనములకుఁ దగుచుండును. మన యిప్పటిదుర్భలకుఁ గాలమునకుఁ దోడు మనయుపేక్షయుఁ గొంత పాయచుయినది. ఒకఁడు తనముఖమున నుండు మచ్చను దనకుఁ జూపెనని కినిసి యద్దమును బ్రదక్షుకొట్టుట స్వాభావికము. పానకములలో జీవన యిసుకఁ గలుపుట బట్టి బ్రెట్టిచెనని వదపోతపోతనే సాగ్ర యింపఁదగునా? నిజస్థితి తెలిపినపు డాప్రామాణ్యం బనిలేదు. వైక లోపములు తెలియుట మనమంచికేయని తెలియగోరెద.

ప్రస్తుత కాలమున మనకాఖిలారీ భోగ్యభోగ్యస్థితి లెట్లు న్నను అని తుల్యధంగురములు కావున వారి నంతగాఁ బాటించ లోకవర్తనముందు మన వారు గమ్యమాగ్ధములు త్రొక్కుట సంతాపాకరము. మనవారిలో గొందఱిందఱ సరిగా లేని కారణముచేతనే గాని నియోగి గొంతుకలుకొయువాఁడని యభిప్రాయకరమగు లోకోక్తి యేర్పడినది. ఇట్టివర్తనము మన పూర్వులలో నుండెనా? లేదు. లేనియెడల కంఠంబి పాప రాజుగారు నెజ్జన ప్రవనీయ సతతనిర్వాణజవారి పరోపకారు లాచ్యలవారు.

అని యెందుకు వ్రాసియుండును. ద్వాత్రింశత్సంక్రమింపఁ గ్రములు చూచినను ప్రస్తుతమనవర్తనము వారినర్తనమునకుఁ జాలభిన్నముగానుండి మనము మాటుపుంతునఁబడి పోవుచుంటి మని తెలియఁగలము. స్వాధ్యక్షవర్తన పితాచావేశముచే నిజస్థితి గోచరింపక యుక్తాయుక్తవిచక్షణాభిరతి గౌరవత్రయ గర్హి కాద్యముల నొనరింప జంతుగలుగుదు. నియోగికన్యావికయము నేయనెంచెనేని మిక్కిలిగా సిగ్గుపడి తనకార్యము వెల్లడికి రాఁ గూడ దని బహువిధముల బరిశీలించును. సీచక్రత్రిని బూనినపు డును మనకున నెంతయో కుండుచుండును. నలుగురిలోనికి వచ్చునపుడు తనగౌరవమునకు భంగమవచ్చు మర్యాదలకు సహింపఁడు. కాని లోకకన్యవహరమందుమాత్రము తప్పసాత్వ్య ము లిచ్చుటకును, దొంగదస్తవైఖుల వ్రాయుటకును, లోకుల వ్యవహారములలో దాను తలదూర్చి కత్తులు వెంచి, కత్తు ప్రేమచే సాధింపఁబడునను నీతిసూత్ర పాటంగక, యెఱింగియున్నను దానిని బాటింపక, తన్ను నమ్మువారిని రచ్చలకీర్పి వారిద్రవ్య మునఁ దాను స్వీయలాభపరుండై విడిముడి గడియించుటకును సమర్థులయిన కొందఱి నియోగులమూలమున కాఖిలం జెడుపేరు వచ్చుటతో నాగళ్ల దేశమునకన్దము వాటిల్లుచున్నది. ఈదుప్పి వర్తనమొక్క మనకాఖిలలోనే యున్నదనుటలేదు. దుప్పివర్తన మేకాఖిలలోనున్నను, పరిత్యాజ్యమే. న్యాయవర్తనము, సాధువర్తనము మొదలగువానివలన దుప్పివర్తనమువలె భవము రాకపోయినను, లోకమం దామనఃజానియందు గౌరవమునకు లోటురాదు. గౌరవమానించువారందఱ టేజాతివారైనను సరే, యేకాఖిల వారైనను సరే, తమప్రవర్తన మనుసరించి గౌరవముండునని తలంపక తీరదు.

మనకాఖిలలో నున్నంత యొకమత్యకూన్యత మఱియేకాఖి యందును లేదు. ఈ యొకమత్యకూన్యతవలన ననర్థములెన్నియో తెచ్చిపెట్టెకొనుచున్నాము. మనలోమనకే సరిపడనపు డితరులు మనలనుఁ దిన్నగాఁ జూచుటలేదని యనుకొనుట కేమిన్యాయము గలదు? ఒకరిపచ్చ యొకరికిట్టదను లోకోక్తి యందు గలనింద భరించుటకు నితరకాఖిలవారికంటె మనమే యెక్కువగా సంసి ధులమైతిమి. మనమెంతో పట్టుపట్టి మనోన్యాపారముల మార్చి యత్యంత స్వల్పకాలములో నీయొకమత్యకూన్యత బరిహరింపని యెడల మన మెన్నిసభలనోనచ్చి కాఖిలభాగమునకుఁ బూను కొన్నను, మన స్థితిగతులను బాగుచేసికొనుట కన్నియుపాయ

ములు పన్నినను అనియన్నియు నిర్బంధమునుములవలె నామో దింపఁబడక కర్మములు కాకతీరదు. కావున గాఢానురాగము మనలో నెలకొనఁ ప్రతివాఁడును ప్రయత్నింపవలయును.

మనము బ్రాహ్మణులము గనుక మన బ్రాహ్మణస్థితి యోచించుమా మనకుఁ దలంపులు మొదలు. మనపూర్వులలో యజ్ఞయాగాదుల గావించినవారు, జపితలు, మంత్రజేతలు ఉపాసనాపరులు, వైష్ణవులు, స్వధర్మానుష్ఠానపరులు పెక్కు రుండిరి మహాత్ములొద్దోగూలై యుండినను స్వధర్మానుష్ఠాన విముఖతలేక మనపూర్వులు, వేదమతమునకుఁ దగిన కర్మకాం డను నడుపుదు మతరక్షణముకూడఁ దమవిధానకక్యకము లలో నొక ముఖ్యమయినదానిగాఁ జేసికొని తా మనుసరించి యితరుల ననుసరింపఁ బ్రోత్సహపెట్టెను నంతము మీరెఱుంగ నిడికాదు. ఎందఱు గమ్యమాగ్ధోగీయులు తమగృహముల దేవ తార్చనము నిలిపియుండిరి. వేయేల తమగృహముల దేవతార్చన మని యొకగదియో లేక కొంతస్థలమో నిర్ణయించినయంతము మీకే తెలియును. మన మితరకాఖిలవారిని మనవారిని భోజన మునకుఁ బిలిచినపుడు నేడు మాయంట దేవతార్చనకు దయ చేయుండనియే నేటికిని బిలుచున్నారము. అట్టిబ్రాహ్మణులకు ణములు కొన్ని నామమాత్రావశ్యముగా మనయొద్ద నిలిచిపోయి నను మనమితరుల కర్మలకు విముఖమై తిరుగుచుంటిమి. తప మన్నను జపమన్నను మనకు సరిపడకున్నది. కాల మనుకూలము గాలేదను కారణమును దెల్పి మనస్సుమాధానమునయే నేర్పితిమి ఉద్దోగీయులే యట్టిస్థితికిఁ గారకు లగుటచేఁ గాలక్రమమున నుద్దోగీయేతరులకుఁగూడ నివిముఖత వ్యాపించి యువుడు నిశ్చ వైమిత్తికకర్మల వర్జించి తుదకు సంధ్యావందనమైన రాక సర్వ మతిభల. మంటఁగలిసి బ్రాహ్మణసామాన్యధారలమై సంచ రించుచున్నాము. ప్రజలలోఁ బూర్వమున నుద్దోగీయులుకాని సాధుబ్రాహ్మణులయం దెంతోభక్తియు భయమును కలుగు టకుఁ గారణమేమి యని యోచించినచో మున్ను బ్రాహ్మణుల కడగల యుక్తమప్రవర్తనమే కారణమని నులభముగా గ్రహింప గలము. తన్మతప్రవర్తనకుఁ తోడుగా నుద్దోగములు కొంత బలముచేసియుండవచ్చును. ప్రస్తుత దుర్భరస్థితికి మనయుపేక్ష కుఁ దోడుగా నితరకారణములఁ గొందఱ తాగోపించుచున్నార. జీవనాధారమునకై యత్నించుటలో నెక్కువకాలము గడప వలసి కచ్చుటచేఁ గర్మకలాపముల నిర్వర్తించఁదగిన యవకాశము లేదని కొందఱును, కర్మకాండ నశించుట దై వనిర్ణయము కావున జీణగతికనచ్చెనని కొందఱును, మన మతలక్షణములు మనమతప్రాశస్త్యము మనమత విహితకర్మకలాపల విశ్వా సము మనకు దెలియమిచే, దెలియుటకుఁ దగు సదుపాయములు లేకపోవుటచేఁ గర్మకాండ కీగతి పట్టెనని కొందఱును, విధి విహితకర్మానుష్ఠానపరులకు చాదస్తలని పేరిడి మనమే యుచిత గౌరవ పురస్కృతాతిధ్య మొనంగ నుపేక్ష నేయుటచేఁ జేయు వారికయిన ప్రోత్సహము కలుగకుండెనని కొందఱును మన మతాశ్రమములలో దమ యాత్యేపణములకుఁ దగినంతకంటకుఁ గొన్నికలనెత్తి పరమతకు లాక్షేసింపుటకై గడంగ, మనమత లక్షణము లెఱుంగని మనవారిని నమ్మి స్వీయమతవిశ్వాసహీను లయిరిని కొందఱును, ఎన్నఁదో రెండుమాడు నాల్గువేలంక త్వరములకుఁ బూర్వము నియమింపఁబడిన కర్మకాలమునకుఁ దగియుండలేదని కొందఱును, ఇట్లు నానావిధముల నెవ్వరికి దోచినకారణములవా రాగోపించి మిన్నకుంచేకాని వేదోక్త కర్మాచరణ విముఖులే యధిభులై స్వీయగౌరవమును కోల్పో తిమి. ఇతరకాఖిల బ్రాహ్మణులకూడ మనవలె లోకీకవృత్తి ప్రవీణతానులై యదిగఱకుఁ దమ కధికగౌరవమును చేపట్టిన వేదవోదిత కర్మకాండను వర్జించి యతివేగముగా ముందుఁ జాల దూర మేగిన మనలను కలిసికొనఁ బరువులెత్తి వచ్చుచున్నార. ఇప్పుడు మన బ్రాహ్మణవర్తనలో నున్న వేదవిరులును క్రాంత స్ఫూర్తిదత్తులును, సదాచారప్రవర్తకులును, ఆధ్యయనపరులును నింక కొలఁదికాలములో గలియింపకపోయ గనుక నప్పటికి బ్రాహ్మణులందఱును సర్వసామాన్య వేదవోదిత కర్మకలాపము లై వేదస్వరము విన్న ముచ్చటపడుచు, శుభాశుభకార్యముల నితరమతకులవలె జరిపించుకొను బుద్ధికలిగి వేదమతదూరులు కాకపోయ. తన్నిచ్చుము లక్ష్యదే యగపడుచున్నది. సంధ్యా వందనాది నిత్యకర్మ లిడిగఱకే మానినను, కొలఁదియందైనను మాతాపితృతర్జితముల నెఱవేర్చుచున్నార గాని, యిప్పుడు మం త్రము చెప్పవారు లభియింపమి నెందఱు కాట్లకడిగి పితృకార్యము నెఱవేర్చు నెందఱినిగూర్చి మనము వినుచున్నాము కాము! మనలో నుద్దోగీయులకంటె ననుద్దోగీయులై యధిక ముగా నుండఁగలవారైనను కర్మకాండ నిర్వర్తించువారు కాలే దు, కర్మవాళన మిశ్శోకోదేశ మయినచో మనకాలముకంటె పేట

కర్మ నాపియుండెను? అట్లు కర్మకాండలేని నిర్భక్తమత మనలం బించిన ఫలమేమియుండును? బ్రాహ్మణులము కా మనము- ఎవ్వరయిన నట్లున్న సంగీకరింపము. వేదాధికారము లే దనము మతము సరియైనదికాదని యంగీకరింపము. దానిని విడువ నిచ్చ గింపము. కాని దానిలక్షణముల నెఱుంగము. దాని నేర్వ క్రద్ధ వహింపము. కర్మలన్న కిట్టదు. వానినై మనసు పోదు. ఇది నశి యించుట దై వేద్యముగునో కాదో నిశ్చయింప నేరము. జీవి చుచ్చుట నిశ్చయమని యెఱింగియున్నను ఎవ్వనికయిన రోగ మందరించె నేని వ్యయముచేసి వానిరోగము కుదిర్చి వానిని బ్రతి కించుటకే నరుడు యత్నించును గాని పుట్టినవాడు చచ్చుట విధియని మిన్నకుండునా? అట్లే యీ కర్మకాండము నశియిం పఁజేయుటయే యీశ్వరసంకల్పమైనచో మనముచేసినను చేయ కున్నను నశించిపోవును గానఁ జేయుదు లోకములో మనగా రమ మేల నిల్వకొనరాదు? దై వేచ్ఛ యది కానియెడల కర్మల వలని మేలు మన మొందుదుముగదా.

మనపూర్వు లిప్పుడున్న నితరమతసంఘట్టన మధికముగా నున్న యీకాలమందుఁ దమ కర్మకలాపముల నిర్వర్తించురా యని మఱియొకసందియము. వేదమతమునై నిజమైనవిశ్వాసము లేనివాఁకిఁ గర్మకాండవై నభిమాన ముండుట యసంభవము. కాని, మతమువైఁ బూర్ణాభిమాన మున్నవారికి నేకాలమందును తన్మతకర్మలవై విముఖతగలుగు యసంభవము. ఇప్పుడుమాత్రము కర్మకాండల నాచరించు నుద్దోగీయులు లేరా? వారి ప్రతిభ కంటెను కర్మకాండ వర్జించినయద్దోగీయుల ప్రతిభ యెక్కువ గా నున్నదా? మతమృతి కేనాడును గౌరవములేదని యెఱుం గుదుము. మతివిమయకాండోళమే లేక దేవతార్చనయైన లేక తుదకు సంధ్యావందనమైన రాక మతవ్యాపారమున మిగుల వెనుకఁబడి తద్విషయ కావమానము లయినఁ బొంది దేవాలయ మున దేవతాసన్నిధిని మంత్రపుష్ప మితరులు వదువుచుండ మన చేతులలోఁ బుష్పములుంచుకొని వేదాధికారములేదని చెప్పఁ బడిన యితరవర్తనములవారివలె మిడుతుమిడుతు చూచుటకయిన సంగీకరించుచున్నాము గాని మతప్రమేయము మతాసక్తి మతా నుగరణము లేకపోవుటచే మన కంతయుగౌరవము కలుగు చుండెనో యందుకంతయైనఁ దలంపటన్నాము. బ్రాహ్మణ గౌరవనాశనాకరమతవిముఖత తొలగి స్వధర్మానుష్ఠానపరులు కావన్నచో బ్రాహ్మణులగౌరవ మింకను నశియించుటయేకాక యితరవర్తనసహాయమున గాని బ్రాహ్మణులు కృతకృత్యులు కాలేరను దుష్కర్మి కీ బ్రాహ్మణులు పాలుపడుట నిశ్చయము. కావున బ్రాహ్మణులందఱు తాము త్రొక్కుచున్న తప్పమాగ్ధ మును గుర్తించి క్రమమార్గానుసారు లగుటకు వెంటనే యత్నిం పవలయును.

ఇంక నాధికస్థితి యోచించినచో నిది స్వయంకృతాపరా ధమునఁ చెక్కుకుంటుంబములు దుర్భరదాద్రవ్యమునఁ గుండుస్థితి కి వచ్చినది - మనవారందఱు రాజకీయ విద్యాగ్రహణకుతూహి లైకమానసులై యందఱొక్కటే పుంతును బోఁదలంచి విద్యజ్ఞా న దాయకమనుమాట సత్యమైనను జీవనాధారము కూడ నదియే యగుటచేత జ్ఞానసంపాదనార్థముకంటె భవసంపాదనార్థమే విద్యయఁ గోరి తద్విద్యాసంపాదనార్థము ముందుగా వెచ్చింపవల సిన భవమును నేకరించుటకై పూర్వపుటాస్తల విక్రయించియో తాకట్టుపెట్టియో విద్యనేర్వ నందఱును యత్నించుచున్ననుం వారిలోఁ గొందఱే కృతకృత్యులైనను, వెక్కుమంది గట్టెక్క లేకవధ్యనిలిచి యటు ఉద్దోగసంపాదనకుఁ జాలినచదువు లే యిటుజీవనాధారమునుగూర్చు పూర్వపుటాస్తీ గోల్పోయి యిచ్చ క జీవనాధారమార్గము చూడలేక నేదడడి తుద కేదో యొక పని చిన్నది సంపాదించి బహుకష్టదశలోఁ దనకాలము పుచ్చి, తరువాత కుటుంబము సంతయు జీవనాధారము లేనిదానిగాఁజేసి కాశ్యతాపకార మొందిన యెన్ని కుటుంబములఁ గూర్చి మనము వినుచున్నాము కాము?

ఒక్కొక్కఁడు తనపుణ్యవశమునఁ జెడ్డ యుద్దోగియై నితిగానో యవినితిగానో తాను విద్యాసంపాదనార్థము వెచ్చిం చిన యాస్తికంటె నధికముగా సంపాదించిననాఁ డున్నను పెక్కురల్లాద్దోగీయులు తమజీవితకాలమంత పనిచేసినను తన విద్యకై పోగొట్టుకొనిన యాస్తి తిరిగి గడియింపలేక పింతించు వారి నెందఱినిఁ జూచుచున్నాము కాము! వారి పుత్రులు తే లివిలేటలు కలవారైనను చదువుకొనుట కాధారములేక సిరి ల్లచున్నవా రెందఱున్నార కారు! ఈ విషయమున నుద్దోగీ తరవృత్తి కలవాడే సకలవిధముల కుటుంబమునకు కాశ్యతోప కారిగా నున్నాడు. వాడు తనపుత్రులకు నేనియో వృత్తిపరా పేక్షలేకుండఁ గల్పించియున్నవాడు. ఒకవర్తకుడు తనకుమా రునికి భూలాభము కలుగుటకై చదివించినను వర్తకవృత్తి ననుక

గించుచున్నాడు. వ్యవసాయదారులకును, ఉద్యోగియో
తనకునుగలను లభించినది యది తన కుమారునికి వచ్చు నని
నిశ్చయింపజేసెను. నిరంతరము పరుని కటాక్షవీక్షణములపై నా
ధారపడియుండవలసినదే. చచ్చుచాక పండ్లనుండె యుండవల
సినదే. అయినను ఈవృత్తి నపేక్షించి వనవారు విఫలమౌరధు
లయిరి. ఇప్పు డాయవకాశముకూడ లేక తెల్లబోవుచున్నార.

బ్రాహ్మణులందఱీయవస్థలో నున్నారు.
ఆంగ్లేయవిద్యార్థులవలె జీవనాధారము వగుటచే
బుర్రుకలకలవారు తమపుత్రులకు విద్యార్థియై భార్యలై నుభిం
తురని యాశించి తమకళకవ్యమునను, అస్తుల నమ్మి బోలెడు
వరదక్షిణ సేవమున వరులను గొనుటలోఁ బడరానిపాట్లు పడి
ప్రతిదిన మెన్నియోకుటుంబములు పేదరికమునకు ముఖము
వారియొప్పుచు. మాఖాదిమానుషముల కధూగృహద్రవ్యనాశన
మానుషములు. దేశానర్థదాయకమగు నీదురాచారము ముఖమునం
డి పాదములకు వ్యాపించు నుబ్బుబాద్యమువలె భాగ్యవంతుల
నుండియు గొప్పయుత్సాహమునుండియు నారంభమై రానురా
నిపుడు నిజపేదవానివలె బ్రాణిపోవుటవలన నెందుకుఁ గోఱ
గాని మగపిల్లవాడు మొదటిపాఠముగా జరుపుచుండెనేని
సంతోషము కొంతభరతు నన్వేషించి క్రమమునకుఁ బాల్కుడు
చున్నాడు. ఆ విద్యార్థి భాగ్యవంతుని పుత్రుడో పెద్దయు
ద్యోగిపుత్రుడోయగునని నింక నాతడు కోసినను పోకతోట
భూమియే. అతని భరతు నిర్వయములేదు. సుండు లెన్నెనను
కోయవలసినదే. విద్యార్థునియగు భాగ్యవంతుఁ డవలంబించిన
నరవర్తకము ఆడుపిల్ల గలిగినచో నింక నాతనికి ప్రాణముపో
వునపుడైన సంత రెంకలగుదు. పెద్దసంబంధముల కేలవరువులే
వలయుననియడుగుదురేమో. దమ్మిడియో స్త్రీలేనివిద్యార్థికిఁగూడ
నిదియేపాట. కొండలు వివాహార్థమేచదువుచుండిపెండ్లికాఁగానే
యల్లివారింట్లఁజేరువారలకులరు. రత్నములుగాజురాళ్లుకూడ నొ
క్కభరతు విపరీతముగానున్నుచున్నవి-ఒకవిద్యార్థి తనకు
పిల్లనిచ్చెదమని జచ్చినవారు తనకేయదలంచిన శుల్కుమునకంటె
రెట్టింపు కోరుచుండెడివాఁడు. ఎన్ని సంబంధములయినఁ గుడిచి
కావు. ఈరిదిఁ గోరుచుండఁగాఁ గోరుచుండఁగాఁ గాలము
గడచి యటు విద్యయు లేక యటు పెండ్లికాక విసిగి వేసరి
విద్యవిడిచి 800 రూప్యము లిచ్చి యెంటికంటివచ్చునుఁ గని
గుడిలో వివాహమై తనదురాశకు తన యవివేకమునకు భిన్నుఁ
డై లోకయాత్ర గడుపుచున్నాడు. ఈదురాచారము మనలో
నేకాదు. మనదేశములో సర్వస్థలంబుల సర్వవర్ణముల మహా
మ్యూరి జాడ్యమువలె వ్యాపించి యాడుపిల్లలు గలవారిని చీల్చి
పిక్కిచేయుచున్నది. మహామ్యూరికంటె భూరకరము. మహామ్యూరి
తగిన వానినే చంపును - వరకుల్లు మహామ్యూరి యాకుటుంబ
ములోఁ బుట్టిన వారిని బుట్టబోవు వారిని గూడ జీవనాధార
హీనులఁగాఁ జేయుచున్నది. ప్రతివాడు కూడదనువాడే
గాని తనకుండు వచ్చినప్పుడు మానిన వాడు కానరాదు.
తండ్రి కన్యాదానము చేయుచున్నాడు గనుక దానమునకు ద
క్షిణ యశసరము గనుక వరదక్షిణ యశసరము గనుక వరదక్షి
ణగాఁ గొంతధన మిచ్చుని కాస్త్రము విధింపఁగా నిది ధనసం
పాదకోపాయముగా గ్రహించి పేరములలోనికి దిగినది. ఈస్థాన
రకారము మన పూర్వపు టుద్యోగియులలోఁ గాని భాగ్యవం
తులలోఁగాని యున్నట్లు వినము- ఇదియు గూడ మన ప్రస్తుత
ప్రవర్తన ఫలితములలో నొకటి - ఇట్లు బహు విషయములందు
మనకాఖ ధుస్థితియందున్నది.

కాలపరిభ్రమణము దొక్కొక్క యవసరము దీర్చు
నొక్కొక్క పుష్కాత్తుకు డుద్బించుచుండును. మనవారు లోక
కన్యాపారముకూపారమగునై మతవిద్యలో నిండుకయుదా
సినశ్యము వహించుట చూచి రేపల్లెలోఁజనించిన శ్రీనందిరాజు
లక్ష్మీనారాయణ దీక్షితులవారు మనవారికాధ్యాత్మికప్రబోధము
కల్పింపఁదలంచి ముందుగా మతాచారములను బాగుగా
నెలకొల్ప వేదపరిచయమును కర్మపరిచయమును గలిగింప సమ
కట్టి తాను మార్గప్రదర్శకుడై తన్నునుగరింపఁ గొందఱిని బ్రో
త్సహించెను. ప్రతిభావంతుడు సమర్థుడు వేదవేత్త కాస్త్రవేది
యు నగు తనవాఁ డుపదేశించునపుడు వెనుక నడయాడువాఁ
డుండడు కావునఁ బలువు రా దీక్షితులైన యుపదేశమందలి
వ్యాయమును గ్రహించునపుడు వారందఱి తాయనచెప్పినట్లు మ
నలఁదొడంగిరి. కాస్త్రాధారవిహీనాచారము వర్జనీయము. బంధు
యాజన మవశ్యకరణీయము- ఇత్యోర్వ పుండ్రవతి కొచాడల
కాస్త్రపథతి కర్తవ్యము మొదలగు కొన్ని నియములను సుప
దేశింపఁ గడంగె.

మనదేశచారిత్రము పరిశీలించిమేని రాజ్యతంత్ర్యమునఁ
గాని, లోకన్యాపారమునఁ గాని మతాచారములలోఁ గాని
యేసంస్కరణము సేయఁదలంపుగలిగినను ఉపదేశకుడు సమ
ర్థుడని లోచనా యంత ముందు వెన్నలు చూడ కగుభాలున
దిగువాడు నియోగియే యై యుండుటచే శ్రీలక్ష్మీనారాయణ
దీక్షితులవా రసాధారణ ప్రభావంతుడగుటచే వారుపదేశించిన
పద్ధతులకుఁ గొందఱు మనవారు సమ్మతించి తమమనోవా
చారమంతయు వేదవోదిత కర్మకలాపముపై ద్రిప్పి ప్రాతసాన్ని

వాది నిత్యకర్మావ్యక్తము నిర్వహించి వేదాధ్యయన
మునకుఁదంగి శ్రాంతస్మార్తకాండ వల్లించి సప్త యజ్ఞము లాచ
రించి వేదవోదిత బిరుదాంకులఁ డనువాచములలోఁ జేష్ట
వోడంగిరి. వేదస్మరణములు, అగ్నిహోత్రధూమములు, జప
ములు, మొదలగు బ్రాహ్మణధర్మములు మొదలగు
నారంభించెను. బంధుయాజనముకూడ నియమములలో నొకటి
యగుటచే, నప్పటికి లోకకన్యత్వంలో బ్రవేశము గననొలక నై
దికవృత్తియే తమజీవనాధారముగా నైకొనిన వైదికులలోఁ గొం
డఱు తమ జీవనాధార భంగముగా నేర్పడిన
నియోగి బంధు యాజనము నకు సమ్మతించక
విరోధభావమున కడమిచ్చిరి. ఆదియంతకంతకు వర్ధిల్లినది. బం
ధుయాజనము నితివిరోధ రేపల్లెలో బయలుదేరినది కాల
క్రమముగ దక్షిణమంతయు బ్రాణి తుదకు గోదావరిమండల
మందలి కొనసీమకుగూడ వ్యాపించినది. స్వకాభియుల సాను
భూతి తనప్రయత్న విజయమున కత్వవసరము గాన శ్రీనంది
రాజు లక్ష్మీనారాయణ దీక్షితులవారు నియోగిమహాజనసభలు
వెక్కింటిని గూర్చి ప్రబోధింప నారంభించిరి. మతవిద్యా
వ్యాప్తియే తత్వభానుభోగ్యదేశములు - వెక్కిరించి పాక
యజ్ఞ మొనరించి శ్రీ దీక్షితులవారి యాశయముల నెఱవేర్చిన
వారు చాలమంది గలరు.

శ్రీవారు గతించినతరువాత వారి శిష్యులములో మాట
సాగుదల గలవారు గురుస్థానము కెక్కి గురుడుపదేశించిన మా
ర్గమున బోవుచు సంస్కరణము సాగించుచు నేరచ్చిరి. శ్రీదీక్షి
తులవారును, వారిశిష్యులును మతప్రబోధమున కుపక్రమించి
నపుడు మనవారిలో నందఱును సమ్మతించి దిగకొన్ని కుటుంబ
ములు మాత్రమే తిన్నియ మనిర్వహణమునకుఁ బాల్కుడివి -
వెక్కిరిన్ని నియములు పాటించవలెను మతాచారముల విన
ర్ధింపక బహుశ్రద్ధాధర్మలతో కర్మకాండను మాత్రము నిర్వ
హించు చుండిరి.

మహానీయులారా! పదుపురాడుమాట పాటియానను
లోకోక్తి కనుగుణముగా మనమందర మామత్యపసక్తిలో దిగక
దాని మహిమ కనిపెట్టకయుంటిమిగాన దీక్షితులవారి కాల
మున మతాసక్తి యెంతయుండెనో మతోదారణమునకై యేమే
మి యత్నములుచేసికో యవియన్నియు గరియైనప్రయత్నములు
గా గనంబడవు-ఆదినుండియు మనదేశీయుల కాధ్యాత్మికవిధా
నమునకే యుష్టముగాని తీణభంగురములగు లోకకన్యాపారము
లందుగాని ధనసంపాదనమందుగాని వారిచిత్తవృత్తుల పోవు.

శ్రీదీక్షితులవారును వారి శిష్యులును ప్రోత్సహమార్గమీ
కాలమును చేరు మాయనదేశాని వారి శిష్యులగు శ్రీ కోటి
శ్వరశర్మ కాస్త్రీగారును వారి జనకసోదరులు, మార్కండేయ
కాస్త్రీగారును మతవ్యాపారమునకంటె లోకకన్యాపారమున
బహుస్థాఖ్యము లున్నట్లు వ్యాపారము కల్పించు నిష్పటికాల
మందయునను, తమ బంధువులు, మిత్రులు మతలక్ష్య ముంచక
లోకకన్యాపారమునాయులై కృతక సాఖ్యములందు నున్న
ట్లును, అధికారవైభవ సమేతులయినట్లును, కాన్పించుచున్నను
మనకుచెదర నీయక, లోకవిషయముఖంబులకు లోను గాక,
మత విషయములందుఁ బూనిక గలిగి.
వేదకాస్త్రము లభ్యసించి శ్రాంతస్మార్తకాండ నేర్చి బంధు
యాజనము కుతూహలము నెంది కొందరచే వైశ్యదేశపాక
యజ్ఞాదుల జేయించి మనవారిలో మతోద్ధరణకలిగింపఁబూనిరి.

వీరి యుద్బోధన మారంభమగు సరికి దేశ పరిస్థితులు
మాటి యాంగ్లేయభాషాప్రచార మన్నికాఖల బ్రాహ్మణులలో
విశేషముగా గలిగి యుద్యోగము లాసించుటలో సంభ్రమ పడి
కమై మతవ్యాపారము పూర్ణముగా నుపేక్షించిన దినము
లగుటచేత ప్రత్యేకవృత్తి ప్రబోధమునకంటె సంఘప్రబోధము
కార్యకారియగునని విశ్వసించి నియోగి మహాజనసభా కల్ప
తరువు నీ యాంధ్రదేశముందు బహుశ్రమలకులతో నాటికాని
మనవారి సానుభూతి మతప్రచారమందంతగా లేకపోవుటచే
మనవారిలో ప్రముఖు లీసభలకు వచ్చుటకుగాని సానుభూ
మాపుటగాని కటాక్షింపదయ్యె. వినను మన వారాకాభంగ మొం
దక యెవ్వరినో యొకరిని బ్రోత్సహించుచు సభలను జరుపుచుం
డిరి. మత సభయగుటచే శ్రీ నందిరాజు లక్ష్మీనారాయణ
దీక్షితులవా రేర్పఱచిన పద్ధతినియోగము బోధింతురని నిశ్చ
యించి యిట్టిపద్ధతియందు విముఖులై యిది వ ళ కుం ద మ
యిందలో జరుగుచుండు శుభా శుభ కార్యముల లో
వైదికుల సహాయ మనివాగ్యమగుటచే నిపు డిట్టి సహాయభంగ
మునకు జడిసి యీ సభలపై సానుభూతి చూపెరిరి.

మనవారిలో వేదలసంఖ్య వృద్ధియై యితర కాఖలలోని
బీదవారు విద్యా సంపాదనార్థ మవలంబించిన సాధనములు
మనవా రవలంబింపక తమ విద్య సాగక పరితపించు చుండుట
మనవారిలో ప్రముఖులు కనిపెట్టి యానియోగి మహాజన సభా
దేశములలో రాజీయ విద్యా సహాయ మొనర్చుట కూడఁ
జేర్చిన మేలని పలువురు తలంచి కొన్ని సభలలో తదుద్దమము
గూడఁ దలపెట్టిరి. నాటినుండి మనవారిలో గొందఱి సానుభూతి
వడసి యీసభల యభివర్ధిల్లు చున్నది. కాని యిట్టికార్యములు
త్వరలో ఫలింపనని కావు. కొన్నిపాట్ల నిధులేర్పడినవి. శ్రీ
కొచ్చెర్లకోట బంగారమ్మగారు తమ యలంకారము లన్నియు
నియోగి బాలర విద్యాభివృద్ధికై దాన మొసంగినది యీ సభ
బయలుదేరిన తరువాత జరిగిన సాహసమే. ఇతర కాఖాసభలు
వర్ణసభలు జరుగుట కిదియే ప్రధానదీక్షము.

మహానీయులారా! నేను రెండుమాడు సభలకు వెళ్లి
కన్నులార చూచితిని. ఇతరకాఖా బ్రాహ్మణులలో నేవిధముగు
కక్షుకు జోటియక కేలము స్వకాభోధరణకుఁ బూనిన యీ
సభపై పడిన వదంతు లాధార శూన్యములు. ఏకాభి
గాని కక్షలేదు. దేని అన్యధికి నైన నీ సభ భంగము గారాదు.
వైగా వాయకాఖావర్గసభల యభివృద్ధి కానంద మొందును-
నానాకాఖలవారు నానావర్ణములవారు తమలోదాము బాగుపడ
యత్నించి కృతకృత్యులైతే దేశమంతయు బాగుపడుననియు
ఏకాఖవారాఖును బాగుపడుకొనుట ములభసాధ్య మనియు
అందఱు కలసి యత్నించుటవలన బాహుశ్యమువిన దేనికని
దగిన పని జరుగక పోవుననియు సమరసభావముపై నెన్ని సభ
లున్నను దేశమునకు తేమముగాని బాధలు లేవనియు బెక్కి
మంది ధీమంతులఁ తలచుచున్నార.

ఇప్పుడు దినములు పూర్తిగా మాటిపోయింది. మత
విద్యలో మనలో బాటుగా నిరంకుశుడైన వెనకబడుచున్నాడు.
రాజీయవిద్యాసంపాదనార్థము బ్రాహ్మణులు వేసలైనవారు
వెక్కిరుగలరు. బ్రాహ్మణులగౌరవము వేయివిధముల నశయిం
చుచున్నది. ప్రవర్తనమందు సరికలేదని బ్రాహ్మణులకు నిందా
న్మడగుచున్నాడు. బ్రాహ్మణులు స్వీయకాస్త్ర ప్రసిద్ధివృ
త్తిని మఱచియున్నారు. ఆచార్యగౌరవములఁ గొంటిపన ఇప్పుడు
నామమాత్రావృత్తియైయున్నది. పుమత సంతకటనము, పరదేశా
చారసంఘటనము విశేషమై యున్నది. అజినరకు వాహట
ముగాఁ జెఱచియుంచిన యుద్యోగప్రవాసమార్గ మిపుడు
బ్రాహ్మణులకు మాయబడినది. ఇక్కడ గొలఁదికాలమున
బ్రాహ్మణులు జీవనాధారశూన్యులు కావలసినవచ్చును.

ఇట్టి విపరీతపరిస్థితులలో బ్రాహ్మణులందఱి యాక
యము లొక్క తీరున నున్నపుడు, దీనిని బ్రాహ్మణసభగా
మార్చవలయునని పలువు రభిప్రాయపడియున్నారు.

దేశలాభమునకు వలయు సాధన ముపదేశింపఁబడినపుడు
దానిని వద్దనుట వ్యాయము కాదు. బ్రాహ్మణసభగా మార్చు
నెవ్వనికి నభ్యంతరము కలంకరాదు. బ్రాహ్మణసభగా మాటు
నపుడు బాహుశ్యమువినద పని సాగవలసియున్నది. అందునకుఁ
దగిన సానుభూతి శిష్యయములు బ్రాహ్మణులందఱినుండి
పడయవలసియున్నది. ఇట్లు మార్చవలయునను నూచన మన
వారే చేయుచున్నాడు. చేయుటకు మనకభ్యంతరము లేదని
మన మనుచున్నాము. కాని యిదెవ్వరితోఁ జెప్పచున్నారని
ప్రశ్న కుత్తరములేదు. మీరు బ్రాహ్మణసభగా మార్చఁదలంచి
నను ఆచరణముం దెట్లు వెట్టుటకు వీలగును? ఇతరకాఖా
సభలకూడ బయలుదేరినచో వీరి నన్నిటిని సమ్మేళనముచేసి
యేకాశయముపట్ల నభినివేశము గలిగి యుద్దేశిత కార్య సభ
ల త కై కృషి సేయ వచ్చును. బ్రాహ్మణ సభగా
మార్చిన నది జరుగక పోయిన నీ సభ యు జరుపక
మూలచేష్ట ముచేయ రాదని తలంచుచున్నాను.
వినను మీరు ప్రముఖులు చేరితిరి గనుక నెయ్యది యర్హత
యటు కావలెను. వేదవేదిన కుటుంబములకు జీవనాధార
మార్గములు వెతక వలయును. బ్రాహ్మణగౌరవము నిలుపుకొను
టకు దగిన వర్తనము నిరూపింపఁబడవలయును. పరిశ్రమ వి
ద్యాభివృద్ధికి మార్గము లారయవలయును. పలువుర మనములు
నోవకుండ మనవారిలో ధనవంతుల సహాయము వారికి నవ్వము
లేకుండ పేదవారు పడయసాధనము లారయవలయును. ఈ
సమయమందే ముందవలంబింపవలసినవృత్తులకుఁ బూనాదులు వేయ
వలయును. వరకుల్లుపిచావ సంహారకార్య మేదేని బలముగల
సాధనము చూడవలయును. అందరించి పోవుచున్న మనవంశచా
రితముల బ్రజ్ఞించు సాధనము లారయవలయును. మనసభా తీ
ర్మానానుసారముగా బయలుదేరిన నియోగి పుత్రక సంఘమున
కన్ని విధముల సుపకారిణిగా నుండుకొని ప్రచరించు సాధనము
లఁ బరిశీలించవలెను. పరిశ్రమల : భివృద్ధి నేయుటకై వలయునిధు
లేర్పడుసాధనముల బరిశీలించవలయును. మతవ్యాపార మంతటితో
నశించి బ్రాహ్మణులలో లోకమం దంతరింపవలయునో, బ్రాహ్మణుని
యవసరము గలదేని, బ్రాహ్మణులందఱిలో నశయింపవారం
భించినమతవిద్య నెట్లు పెంపొందింప వలయునో యానూత్ర
ముల నుపదేశింపవలయును. మనకాఖలో నిగిపోయిన యొక
మత్యము తిరిగి సాపింపఁజేయుటకు వలయుయత్నములఁ జేయ
వలయును. విరోధభావము గలవారిని ప్రేమచే జయించు మార్గ
ము లారయవలయును. వైద్యసహాయము లేక మిక్కిలి దుస్థితి
యందున్న గ్రామముల వైద్యము లభించుచుటకై మనవారు
సేయ వలసిన పని యున్న యెడల నది యేమై
యుండును? బ్రాహ్మణులలో నే కాక
సర్వవర్ణముల వారిలో వైద్యభావములేక సమరసభావము నెలకొ
నుటకై మనవా రవలంబింపవలసినమార్గ మెయ్యది మొదలగు
ననేకాపయోగాంశములను దీర్చి యోచనచేసి నిర్ణయించుబాధ్యత
మీయందున్నది. మీరు శాంతిమనస్కులై దేశకాలపరిస్థితుల
యొందించి బ్రాహ్మణులెట్లు చరించిన నిర్విచారముగాఁ గాల
యాపనముసేయ నవకాశ మేర్పడి కోలుపోయినగౌరవము నిలు
చునో యాసాధనముల యొందించుటకై యామహాసభకు నధ్య
క్షుని నెన్నుకొని సభాకార్య ప్రారంభము గావించఁ బ్రార్థించు
చున్నాను.

దుందుభినామ సం||రం జ్యేష్ఠ బ|| ౧, శనివారము

మన శాస్త్రములు.

దోమా వేంకటస్వామిగుప్త గారు

ఈశ్వరశాస్త్రమునందు అశ్వదేశములను ఖండంతములు నయినవారి మాటల కేమిలెంద? మన భావతీయలలోనే కొంత కొంత మంది మనశాస్త్రములు ఆత్మములు, బూటకములు, అనియు, వానిని నమ్మరాదనియు, అనుచు రున్నారు. ఈమాటలు సమంజసములయినను, గాకపోయినను, మనలను వెక్కిరించు వారికి నొక త్రోవను దొరికించుచు, వారిచేత, "మీశాస్త్రము లు ఆద్యములు. మీగురువులు ఆత్మవాదులు. మీ వేషములు బూటకములు. మీమతము విశ్వాసయోగ్యము కాదు" అనుమాటల నడిపించుచున్నది. ఇందునుండి మనలో సామాన్యులకవారి యొక్కమనస్సు తెల్లు మాటునో యూహింపదగినది. ఒక సంఘమునం దండెఱును సంపూర్ణజ్ఞానము కలవారే యుండుట తటస్థి పడు. అందులో, కొందఱు తగ్గు, కొందఱు హెచ్చు తెలివికలవారుదురు. హెచ్చుతెలివి కలవారు తెల్లినప్పుడు తగ్గు తెల్లినకలవారు విశ్వసింపవలసి యుండును. కాని, కాలవైపరీతి మేమో! కొందఱు తాము శాస్త్రకారులకన్న హెచ్చు తెల్లిన కలవారమనియు, వారిని దమకన్న హెచ్చునటుల గౌరవము లేదనియు శాస్త్రములను నిరసించుచున్నారు.

ఇట్టి నిరసించుటకు బాలవహుః బాధములయినవి జ్యోతిషశాస్త్రము, వయిత్రశాస్త్రము, వైద్యశాస్త్రము, ఇవి నిరసించుట కెట్లు పాల్పడినో, విచారించుటకన్న ముందు, ఈ శాస్త్రములు ఆధారపడినవియో యుక్తియుక్తములూ, లేక, యజ్ఞాని విలసి తములూ, నిరాధారములూ, అలాంటివియు. ఈ శాస్త్రము లన్నింటిలో నాబోడి సామాన్యులకుఁ బరిచితి యుండుట యుద్దు. కాఁబట్టి భగవంతుడొసంగిన పరిజ్ఞానమును, అనుభూతిని, ఉపయోగించి, పరికింపము గాక!

వైశిష్ట్యేని గొప్ప నిదర్శనముతోఁ జూపుకొని (విద్యుచ్ఛక్తి) యనునది యంతటను నిండియున్నది యని అందఱోప్పి కొనినది. దానివలననే సూర్యాదిగ్రహములకును, అవ్వినాది నక్షత్రములకును, మేఘాదిరానులకును, ఆకాశము పరస్పరము గా జరుగుచున్నది. ఈయాకాశజ్యోతిషతేజ నే కదా భూమికిఁ బెండు విధములయిన కదిలికలు గలుగుచున్నవని నిరూపింపబడినది. ఆ కదిలికల (గ్రావీటా అండు రిక్ట్యావక్)వలన నే పగలు, రాత్రి, బుతువులు, అయినములు, ఈరీతిగా కాలభేదములు కలుగుచున్నవి. ఆకాలభేదములను దేశమును, దేశమునందలి నిష్పాన్నతీర్థమును (హెచ్చతగ్గులను) అనుసరించును. భూమి భృత భుక్త సమీపముగా నుండి, ఉష్ణముగా నుండవలసియు, ఉన్నతస్థలమున నున్న కారణమున "నుదకమండలము" తీరముగానుండలేదా? చలిదేశములందు గూడ కేలవట్టములకుఁ దగ్గుగా నున్నచో స్థలములు వేడిగా నుండునుగాదా?

మానవుని మనస్తత్వము గూడ విద్యుచ్ఛక్తిమయమైన దనియే యాశేటలు చెప్పెదరు. అయినను, దానివ్యూహము ఇట్టి దని చెప్పటకు పిలువొకటి కనుపడలేదు. కాని, అమనశ్చక్తి తపస్సులకును, స్మృత్యములకు నలనను హెచ్చును అనుట సమంజసము. మనశ్చక్తి ల మహాత్ముఁడొక్కఁడు చెప్పునంగ తులను దేశభృంతయు తిరసావహించి యంగీకరింపదా? కాఁబట్టి యందులకు జగవంతుడైన ఆశక్తియు కొండొకకారణమైన జ్యోతిర్యయమనియు నిర్ణయించి యుండదగును. అఖండబుద్ధియైన మనచెద్దలు ఈసంగతుల

నెల్లఁ గనిపెట్టి, గ్రహములయొక్కయు, నక్షత్రములయొక్కయు, రానులయొక్కయు గతులను నిర్ణయించి, వానివానిగతుల కలనఁ గల్గు ఆకర్షణభేదములను దెలిసికొని, ఆయా యాకర్షణ వ్యభాకములకును, ఆయాప్రదేశములకును, గల సంబంధమునెఱిగి, అందును కాలభేదములకుఁ గల్గు మాన్యుల నిరూపించి, అనేకాధారములతో, తత్వము లేకుండ జ్యోతిషఫలాఫలములను జెప్పు విధానములకు ఏర్పాటుచేసిరి. అయినను, దానివలన మొంతటిసూక్ష్మములతోఁ గూడియున్నచో యీయోచనచేఁ దెలియదగు. అట్టిశాస్త్రమును సంపూర్ణముగా నెఱిగి, మన శుద్ధిగల పండితులు నిర్ణయించిన సంగతులు ఆబద్ధములుగా నుండవు. కాని, "వైద్యబాలశ్రీ" యం దుండిన నక్షగ్రహముల యొక్కయు, రానులయొక్కయు, నక్షత్రములయొక్కయుఁ జేర్చుమాత్ర మెట్టి చదివికొని కంఠపాఠము గావించినవారు తెలుపు ఫలములు జరుగును అనుటకు ఆధారమేమి? అట్టి నిర్ణీతలకుఁబట్టి కేవలము శాస్త్రమే అసంబద్ధము అనుటకు వీలగునా?

ఈ విద్యుచ్ఛక్తివిధానమే మంత్రశాస్త్రమునకుఁగూడ ఆధారపడుచున్నది. సూర్యునిసాగరములు ముఖ్యముగా విద్యుచ్ఛక్తితత్వమునయైన ఆధారపడియున్నవి. బీజాక్షరములు, మంచి చెడ్డ, శక్తివిధములయొక్క (కొన్ని కొన్ని కారణములచేత శక్తికి మంచితిశమును జెడుతనములు గలుగును. (అని వైద్యుల తెలుపుదురు.) సంజనన, సమ్మేళన, విభేద, కారణములుగా నేర్పరుపఁబడినవి. ఈమంత్రములచే నెంతయు మన శక్తి వృద్ధియగును. జనకకరణశక్తియుఁ గల్గును. అఁగా మంత్రశక్తి మనశ్చక్తికి గల్గించునది అనియు, మనశ్చక్తిలన నన్ని పనులను జరుగుననియు, పెద్దలు చెప్పెదరు. మనశ్చక్తి వృద్ధియగు సాధనము లింకను నెన్నియో యుండినను, మంత్ర విధానము సులభవిధానమనియు, ఆ విధానమున మనశ్చక్తికి ముఖ్యముగాఁ గావలసియుండు దేశోగ్యము సిద్ధించుననియు నిరూపింపబడును. ఈ భాగమునకు యోగములు నిదర్శకములు. ఎంతో శోధించి పెద్దలు ఏర్పఁచినమాద్యము అందఁగాఁ వానిని విడిచి మనము త్రొత్తత్రోవలను ద్రొక్కఁ బ్రయత్నించుటఁ బ్రయోచి వేయించిన రాజబాటనువీడి, దొంగను బడి పోవునట్లుండదా! త్రొత్తత్రొవలను మన విధానము, ఫలము, దేశకాలపాత్రములు నిర్ణయింపబడియుండును. వానిని దప్పకాచరించినచో ఫలము గలదు. "అ ర యఁ గాన మంత్రమా నక్షరములేదు; మం దు గా ని యట్టి ప్రాంత తేమ...." అని బ్రహ్మశ్రీ, మహాపాధ్యాయ - వేదము వేంకటరావు శాస్త్రిలుగారు వదించిన రీతిగా, తగు శాస్త్ర పరిచయములేక, యేదేవతాగృహ శ్లోకములూ నేర్చుకొనినవాడు గూడఁ దానొకమంత్రతేజ నని వచ్చి, యేదో ప్రయత్నింపఁగా ఫలమెట్లు సరిగాఁ గల్గునో కల్గినను, కాకతాళియ నాడుము గాఁ గలుగవచ్చును. అంతిమాత్రమున అట్టివారిని బట్టికొని, మంత్ర శాస్త్ర మసంబద్ధమని యాడదగునా?

ఇట్లే వైద్యశాస్త్రము. దీనియందుఁ గూడ విద్యుచ్ఛక్తి విధానము ఇమిడియున్నది. యని ప్రత్యక్షతేజలగు రాజశ్రీ తిక్కాని సుబ్బారావుగారు చెప్పియున్నారు. దేహమునందు మంచి శక్తియున్నప్పుడు దేహము ఆ శోగ్యముగా నుండును. మనము పిచ్చు వాయువు, త్రాగు జలము, తిను నాహారము, శుభముగా నున్నచో, తగు రీతిగా నున్నచో, దేహమునందు శక్తి చక్కగా నుండును. అందులకు ఆశోగ్యము చక్కగా నుండును. మనము పిల్వదగని గాలిని బీల్చినచో, త్రాగఁదగని జలమును ద్రావించి, తినఁదగని యాహారమును దివ్వచో, మన దేహమునందలి మంచితక్తి చెడిపోవును. ఈ చెడిపోవుట అనేకవిధములుగా జరుగును. ఆచెడిశక్తికి తగు రీతిని బాగుచేయదగినది. అట్టి శక్తి రక్షణమాలికాదుల సహాయ

మాతృదేశమున కది యేనాఁడో?

కవికొండల వేంకటరావు గారు

1. ఆజన్మాంతపు మాన్యు స్వతంత్రము ఊహాపోహల యొక్క స్వతంత్రము ఆత్మోద్ధరణకు దిక్కు స్వతంత్రము మాతృదేశమున కది యేనాఁడో?
2. నిరీ సుపదలకు ముడుపు స్వతంత్రము పరిబంధనముల విడుపు స్వతంత్రము పరువపు బ్రదుకున కుడుపు స్వతంత్రము మాతృదేశమున కది యేనాఁడో?
3. పసిబాల విద్వేయ స్వతంత్రము యుగముల నత్రుణయము స్వతంత్రము ముదిమిని గొడువరజము స్వతంత్రము మాతృదేశమున కది యేనాఁడో?
4. జ్ఞానలతిక మాలయు స్వతంత్రము సౌందర్యపు నపు మోము స్వతంత్రము సుగుణ కాంతి కిరణయు స్వతంత్రము మాతృదేశమున కది యేనాఁడో?
5. మురళి మోహనగీత స్వతంత్రము వలయచందనపు బూత స్వతంత్రము బ్రహ్మానంద విధాత స్వతంత్రము మాతృదేశమున కది యేనాఁడో?

మునఁ గల్గుచున్నది. కొన్ని కొన్ని యాపదలను జక్కఁబఱచుటకుఁ దగు శక్తి నొసంగు మూలికాదు లింకను సరిగాఁ దెలియఁ బడలేదు. కాఁబట్టి వానిని కేవలము మంత్రశూలమగు మన శక్తిచేతనే బాగుచేయుచున్నాము. త్రాచుచున్నాము కాటునకు సరియగు మందు కనుపడలేదుగా? దాని యాపదలను బాలవహు మంత్రమువలనఁ బోగొట్టెదరు. అట్టి నిపుణులు దేశము నందెందఱో యున్నారు. మైసూరిలా కా, ఆంధ్ర జిల్లాలో, నొక మాంత్రికుఁడు పదివేలమంది, త్రాచుచున్నావేఁ గఱవఁబడిన వారిని బాగుచేసియున్నాడని, నామిత్రములలో నొకరు నమ్మకము గల్గునట్లు చెప్పిరి. ఇందుమాలముగా మనము నిర్ణయింపవలసినది వైద్యశాస్త్రము దేహానికి స్పృశిని సమకూర్చుటకు నిర్మింపఁబడిన విధానకాలమే యనితోచును. అందుకుదేశకాల పాత్రములు గమనింపదగు. అఖండశాస్త్రవైత్తత్వముండదగును. కాని యే చచ్చాకు పుచ్చాకు చిలుకాలో తెలిసికొని వైద్యము చేయువారు బయలుదేరినందున, వారిని మాత్రమే మాచి, మనవైద్యశాస్త్రము అసంబద్ధమని యాడదగునా?

ఇందునఁ దెలియునది యేమనగా "ఒక్కొక్క చోట నొక్కొక్కతినో జగదంబ! భవన్యకాత్మమ! మృత్యుఁ ఘటించు" అని బ్రహ్మశ్రీ తిరుపతి వేదవేద్య మహాకవులు తెల్పిన రీతిగా స్వయము శక్తిపయము. వాని లిక్క మెటుండుటకును, మానవ కోటియందు, ఆశక్తికి వృద్ధిచేయుటకును, చెడిశక్తిని బాగుచేయుటకును, మన జ్యోతిష, మంత్ర, వైద్యశాస్త్రము లేనదైన దని యెఱుంగ నగుచున్నది.

కాని, మనముచేయు చిన్నపరిశీలన వలననే మనకుఁ గ్రమాణంబులు లభింపని యంతమాత్రమున, "రసోదారము ద్రాక్షకై యెగసి, దానిని నందికొనంగ లేక వేసిన జంబుకలు ఫలసారము పుల్లని"దన్న యట్లు మన శాస్త్రములను గూషింపనగునా? దూషింపరాదు. చెక్కిరింపు మాటలను లెక్కపెట్టరాదు. లెక్కపెట్టక తత్వము నెఱుంగుటకుఁ బ్రయత్నింపవలయును.

జంఘాలశాస్త్రీ యిట్లు పలికెను:-

నాయనలారా! సాక్షి కీర్తి కచ్చిందని దీనిని జదివెదను. సాక్షి గారికి - కుమార్తెయిది. మాయూరి రాజు గారికి మహారాజుదత్తము వచ్చింది. ఆ కుమార్తె మారుగ్రామిణి కిరీవారము సాక్షుంకలమునఁ దలవ్రావార్త మూలమునను భానువారమున మధ్యాహ్నమున వార్తాపత్రికల మూలమునను జేరినా, బహుసంతోషకరంగితస్వాంతల మైతిమి. సర్వగ్రామము ముహూర్తికి మిగుల మందినని చేసి నా రెండు కోటబురుజుమీది ఫిరంగి ముహూర్తి మ్రోగింది. ఫిరంగిమాట సత్యమే యని బురుజుమీది తెల్లపట్టు జైదా శరణింపన మొనర్చినట్లు కనబడినది. రాజోద్యోగము గ్రామములోని ప్రజలెల్ల కోటముందు పరిశుభ్రత్రుధారులై చేరి "మహారాజ దంపతులకు వారి సంతతికి సకలాయురారోగ్యైశ్వర్యదులు సిద్ధియంగాక" యని యుచ్చైస్వరముల నభినందించిరి. మాయూరీ ప్రభువు లయిలుచుకొని శ్రీ మాధవస్వామి దుర్గిణీ సత్యభామా జేవులతో గుడవహనానాధుండై సమస్త మంగళవాద్యరవనస్వరములై స్వత్రానాది వైభవముతో ద్రావిడ వేదనివాద కలాపముతో గోటముందునకు వేచేసిరి. ఇక్కడనుండియే యుత్సవ మారంభమైనది.

ఏనుగులవై సమర్పించిన ధంకా నౌకలు బహుళంపులు నలువిక్రల తీర ప్రాంత ప్రవిష్టించి పరివర్తించుచున్నవి. ఏనుగులు మందయామున నొయ్యారముగ బోవుచు మాట్టే మాట్టే యని యతియచున్నవి. వాని కీవైపున నావైపున నతి జాగ్రూకతతో భటులు కట్టలతో మిఠాయి నదియచుచున్నారు. మిఠాయి యండలు మిగుల రుచిమంతములుగా నున్నవని కాబోలు రుచి ప్రవాహినిములగు నవి కిరీకంపన మొనర్చుచున్నవి. ఏనుగు కంఠసేపు తిండి పామున కంఠసేపు నిద్ర. పిచ్చుక కంఠసేపు కలయుక. కిక్కున కంఠసేపు భయము ఏనుగులవై నెక్కినవారు దగ్గల దగ్గలగఁ గట్టబడిన మామి. డాకుల తోరణముల క్రిందనుండి మగి దూటి పోవుచుండఁ దుండము లెత్తి కరలు తోరణముల స్పృశించుచున్నవి. వాని వెనుక నరేచి మారుజుములు - ఆస్థిలియా కంఠాణములు, రంగూను టంగనాలు సర్వకుభలక్షణ సమన్వితము లైనవి. జుల్యుతీని కానుదాతలచే జిత్ర విదిత్రాటికనములతో నడి పింపఁబడుచున్నవి. ఏనుగుల మాట్టేలకు గుఱ్ఱము లిహిహియని నడిచి పరివారించుచున్నవి. "మాపసాంద్యములో జాకచక్రములో, కర్ణవైచిత్ర్యములో వేగాధికతలో యుద్ధ వైపునలో మేమె యగ్రగణ్యులమై యుండఁ దాము మాంఠే ముందునిలిచి మాట్టే వని స్తుతియచున్నవి. వీనికి బుద్ధియొకటి యున్నదా? గన్గూపాణకీర్తియున్నదా? మెచ్చిన మేమే మెచ్చలయును గాని వీని కేమి యధికారమున్నదని గుఱ్ఱము లిహిహి యని యధిక్షేపించుచున్నవి కాబోలు. నురంగులవై, నోకరాలవై బంప కల్యాణులవై వజ్రాలవై నీరయిన వ్రాలనీకుండ దుష్టైః బడనీకుండ వింభామరములు చేబూని భటులు విసరుచుండ "మనస్సుడు మనసేకై భగవంతునిచే స్పృహింపబడినాడె" నను గర్వముచేడదను సేవలను వాలగంటల జూచుచుండ దల సెగువైయచి విజ్ఞపించు నొయ్యారముగ నడచుచు నడుచునడుచు బ్రక్క నున్న గూడుగుఱ్ఱములను నవిలాసముగా సాదరముగా సాపేక్షముగా సానునముగా సరసముగా వీక్షించుచున్నవి. గుఱ్ఱములు మనలై మాటలాడ లేనను లోపము వాని కేమైననున్నదా? ఓ! కంటిమాపుగా నున్నంత గ్రంథము నోటిమాటలా నున్నదా? పనికి మాలిన మాటలా బంధమున్నది? ఎంత చతుత్పాదమైమాట కైన కంఠ మూడర్థము బుందుసరిక జాపుత్రెంపులై పోవును. చూపున కట్టివెలితి యున్నదా? చూపు నూటిగా వెడలిన నోక యర్థము. అర్థంబ్రా కృతిక వెల్లెన నోక యర్థము. పాము మెలి కలుగ వెల్లెన వేటికయర్థము కప్పుదాఁటులగ వెల్లెన నింకొక యర్థము. తరంగధక్కిగా వెల్లెన వేటికయర్థము. ప్రక్కవారు గఁబోయిన మతియొక్కయర్థము. మొదట నేటవాఱుగఁ గ్రొదికి బోయి యటనుండి యెరుకెక్కుగఁ జేరికెక్కిన నొక్కయర్థము. ముందునకు వెనుకకు దటపటముంచుచు బోయి నింకొక యర్థము. అది గాక మతియొక చిత్రము! చూ వెత

వొడుగు వ్యాపించినో యంత పామరు కౌక్కిలే యర్థము కాదు. మొదటి యంగుళములో నొక యర్థము. మూడవ యంగుళములో రెండవయర్థము. అయిదవ యంగుళములో మూడవ యర్థము. ఇట్టివి వీర్లు మైకొలది స్థలభేదములకట్టి యర్థభేదములు గలిగియుండును. చూపుగా నున్న గడుసు దినము మాటలా నున్నదా? మాట వట్టితెల్ల - వట్టిబట్టయగు - శుభ్ర కేశి - చూ పట్టా? జానేయియును కన్నా నోరా? నోరు పోయినవైఁ గంటితో సుసప్తగంధములు చక్కలెట్టి వచ్చును. మననా కిప్పుడు బుద్ధిగొనులై నోరెక్కువ చేకొనుచున్నారు. కన్న తప్పువ చేసికొనుచున్నారు. అందువల్లనే యొక్కడఁ జూచినను మనస్సులలోఁ దలుసుగ బ్రహ్మకాయలు బోదురుకప్పులు, కీచిప్పిలు, తామరపాలు, పెటేకాయలు - నోటితోందను డాబుకు ధాటిని వృద్ధి చేసికొనువాడే కాని కంటిజును గమనికను గ్రహణకీర్తి వృద్ధి చేసికొనువాడు కనబడదే! ఎవరే దుఃఖమో! ఇట్టి యసందృష్టులు పురుషులలోకంఠే జూఁతులలో నెక్కువగా నున్నట్లు కనబడుచున్నది. కాంతలలో సాధారణముగాఁ గంటికి నోటికి లుకయే కనబడదు. వారిలో ముట్టు నూటి కనుమ గుఱిఁజ కెక్కిడి కక్కడకే కప్పులకెక్కిడ. ఎక్కడి కక్కడికే వేతల మొంగము. ప్రపంచపరిభ్రామి పురుషులైన యో సాక్షి గారూ! మీరు దృష్టిశాస్త్ర మున కేరితొ గంటి మహత్తుగుర్చి యొక గ్రంథము వ్రాయరాదా? జుత్తులో కన్నులంతకాల మది కాశ్యరముగా నుండునే.

జుల్యుతీని బోవుచు గుఱ్ఱముల వెనుక నొంటురులు మొదలగు నాసావీరులు బాణాజులు త్రొక్కుచు జిలుతలను బజాయించుచు గర్జులను జిలపించుచు దుపాతులను డామ్యుని పించుచు నాటను రోడ్లపై మోదురు 'జ యా! మహారాజా సర్వగుణకు జయా! జయా మహారాజ్ఞీ సర్వగుణకు జయా! జయా మహారాజసంతతికి జయా' యని జయజయ ధ్వనములతో దుపాకెప్పల నాట్ల చేటుల నడచివేయుచు బోవుచున్నారు. వీరు పూర్వరాజే గ్రులయోధుల వంశము గానివారు. వీరి తాతలు వారి తండ్రులు మహావీరులు. అరక్త శేఖోధాటి వీరిలో గూడ నున్నది. అయిన నేమి? కట్ట చేతఁ జెట్టుకు వీలులేదు. కత్తి యంతకంటే బట్టుకు వీలులేదు. కట్టఁ బట్టెయెడల గేవె నింటి మలుపుకొనవలయును. కత్తి బట్టెయెడల బలదోముపుల్ల గోసికోరలయును. అంతకంటే వీరి యిష్టజయోజిత యేదియు లేదు. పలు చుట్టులను కాణము రాత్రి జహరాకాపు వీ పూర్వ పాపము లెంతగా నగించి పోయినవి! సామకుస్తీ మొదలగు ఘన పూర్వవిశ్వ లెంతగా ధ్వస్తములైనవి! ఏమి చేయఁగలము? కాలాతి పోదలంచిన వస్తువును బోకుండ నెక డాఁపఁగలదా? రాదలంచిన వస్తువును రాకుండ నెక డడ్డుకోఁగలదా? ఈ యాపత్తు వాని వలన వచ్చినది. ఈ నుఖము వానివలన బోయినది. ఈ నుఖము వాని వలన వచ్చినది. ఈ యాపత్తు వానివలన బోయినది" యను నీనాల్గు వాక్యములు కడలననీనుల నోటనుండి రాదగినవి. మంచియొక పరే-చెడ్డమైన సరే-ఇచ్చువాఁ డొక్క పరాక్షుగఁడు తక్కు నెప్పుడు లేడు. మంచి యని చెడ్డ యని తెలివితక్కువభేదము నీవు చేసికొన్నది కాని యాలోకశక్తిగని దృష్టిచే నంతయు మంచియే. మంచియే కానియెడల నాతఁడు మన కెందుల కిచ్చునో నీధి యేదో నీవు చేసికొనుము. సగ్గ యత్నఫలమును భగవంతునివై నుంపుము. ఇక నీకు బానిసన మెక్కడనో చూచెదను. నీబానిసనము పోగొట్టుకొనక క్తి నీలో నన్నప్పుడు వారా వీరా యని దేవులాడెనవే! ఎవ్వరి వైఁగూడ నాన కెట్టుకొనకుము.

ఈ వీరుల వెనుక నాసావీరుల వందల మాగధ జాతిలోనివారు నడచుచున్నారు. ఊరకే పోవుచున్నారా? లేదు. గొంతునన ములు పొంగుట్లు పాడుచున్నారు. ప్రేగులు కడలకట్టు పాడుచున్నారు. ఆపాట లేనియో! ఆస్థాపూర్వరాజేంద్రుల పవిత్రములైన పద్మపదధూపక గాథలు వారు భీష్మునికలయెద్ద నిపుణులయి ధర్మరాజువలె ధర్మనిష్ఠులగు లనియు శ్రీరాముని వలె నేకతీర్థత్రు లనియు పాక్ష్యంబునవలె సత్యవీక్షా ధురంధరులనియు జెప్పులు పవిత్రము లగుటలు జిహ్వాదోషము లడఁచుటగాలి పడకుద్ద మగుటలు పాడుచున్నారు. పూర్వ రాజేంద్రు లెటుకఁబోయినను నీమాగధులు వారితోఁగూడ నుండి పోవుచుండు చెప్పుమండెదవారు. ఇది మిక్కిలి యుపహాసాగ కమైన పూర్వారాము దీని సాదరింపఁ దగినది కాని వికవల నినది కాదు. పూర్వరాజునస్యలు వీధులు వెంట స్వాతులు పోవుచుండు నప్పుడు పయోధాశోక్తుంగచంద్రకాలానందము గాని పయోధాశోక్తుంగచంద్రమఖి వనకముగాని తమకంటఁ బడినప్పు

డు మనువ్యధర్మముచే బుద్ధి తిప్పుచారి త్రొక్కునేమో యని నీతండ్రి పరధనము లోవై పామును భావించినా డనియు, నీతాత పరకాంతను దట్టిగా భావించినా డనియు హెచ్చరికలు వినుమండెదవారు. ఇప్పటి వారట్టి పవిత్రగాథల ననుక్షణమును వివకపోవుటవలన వీరలో గొండలు పీనుల వెంట స్వాతులు చేయనప్పుడు - వేపురలో నొక్క మహావాజమార్తాండుఁ డెవరో తక్కుఁ బరకాంతలను జూచి కివకివలాడుచున్నారు. లాట్టులు చేయుచున్నారు. గుక్కిట్లు మ్రుంగుచున్నారు. గుబ గుబ లాడుచున్నారు. గమగమ లాడుచున్నారు. చిటపటలాడుచున్నారు. కన్ను మూసి కేజిలోపలఁ బండిగిలించుచున్నారు. వీరిబుద్ధి తిప్పుచారి ఒట్టి దొరిలోపునప్పుడు గట్టి బిగింపు దిట్టమైన లగా మేదియు లేకపోవుటవలన ముప్పు వికేవముగా నున్నది. పురాణములలోని పూర్వరాజేంద్రుల నీతిపుఁజములైన యెన్ని యాఖ్యాత్యులైనను 'మోసిండిగా రట్లు ప్రవర్తించి వారు మోతాతగాఱులు ప్రవర్తించినారను హెచ్చరికతో సాటిరావు. కుటుంబగాథల కన్న కత్తి పురాణగాథలకు లేదు. మీ తండ్రిగా రానూఁడినీరు ద్రాగినా రెనగ మారుకుడ నా నూతి నీరైత్రాగలయును. మోతాతగారికి గాకరికాయ యచ్చ మైనయెడల దానిచేరు మీరు భరింపలేక పోయినను దానియందు గొర్రెముమృతము మీకుఁ దప్పదు. తాతగారినిబట్టి తప్పదు.

ఆమాగధవర్ణము వెనుకఁ జలవిధము లగు రంగుల జెండా లను జేరులబట్టుకొని బొలరు బొలిం గలసి మహాత్మానా మున మహామధురస్వనముల పాడుచున్నారు.

బిలవారి-మావకము.
మహారాజునూత్రేండ్లు మమ్ముబాలించి సంపదలతోఁ
దులనూఁగమీ ||మ||
పరకతులఁ దలులంగఁ జూచుచుఁ బరుల కుపకారములఁ
జేయుచుఁ
బరసుభక్తిని దేవుఁ గొల్పుచుఁ బరమసుగుణ భగ
బుండు శ్రీ మహా

బాలవాక్యము బ్రహ్మవాక్యము గాదా! ఈపాట విని మదగజములు మాట్టేయని తరుగఁ జూచుచున్నవి. కలెప్పదగ రంగద్రవములతో గుఱ్ఱములు సకిలించు చున్నవి.

సెబాన! కుక్క చెబుకలకాయించిన కేకునము, గాడిద కూసిన కేకునము, గుఱ్ఱము సకిలించిన కేకునము. మహాత్మా! యుక్తియు ముందునకుఁబోవుచున్నది. ఈ బాలసమాజము వెనుక నీ పసపుమోమున రాచపట్టెనామముఁబెట్టి పాటికొమ్ములఁ బూలు చుట్టఁబెట్టి గంటల పేరులు కంఠమండునైచి కులుకుసింగారములొ కుస్తరించి నట్టి యాబోతులచుట్టును నిలఁగడి తిరుకుతాళముల నాదములతోడ డొల్లఁజేయఁబడి గుల్లెప్పలతోడ గల్లెల్లెలు గూడి గొంతు లెత్తి రండి! మనరాజు శ్రీమహారాజునండి కృపను మాధవుఁ డరిని రక్షించు గాఁక టంచు బాడుచు తెలుతక్కి లాడుకొనుచు నొడలు తెలియని ముదముతో నుండు రహళా!

ఆహా! వారియత్నాచ మి.తింతరి చెప్పురాదుగాదా! విరావతనుండెటి యాబోతులునూడ నాహాహా! ప్రకంసా నూచ కముగఁ దలబూపుచున్న వే! ప్రభునియెడల విశ్వాస మనునది పెద్దముద్యోగులలో కంటే భటస్థులలో వాకే మోపుగా నుండును గాబోలు. తత్త్వములో తెలివితక్కువ యైనవలది విశ్వాస మెక్కువ కాదా! అందులో వట్టి నూతనములగు గొల్లలకు విశ్వాస మింతంత యో? చతుష్పాత్రులకుఁ గల విశ్వాసము ద్విపాత్రులకులే నేలేదు. నరులలో బదవి యెక్కువ యొకొలది ప్రభుయందు భక్తి తక్కువయినట్లుగఁ పడుచున్నది. పెద్దపదవిలోనున్నవానికి దనప్రయోజకత్వమువలననే యాపదవి సిద్ధించిన దని రవంత తెగనీలుగు మొట్టమొదట నుడియించును. అది క్రమముగాఁ గొన్నిరోజుల లోపల గుబగుబాడి యా గుబగుబ పోగునూపముగా నొడలంత వ్యాపించును. అరంభించిన తెగనీలు గట్టు చిన్నలోకము క్రిందఁ బరిణమించి యిది క్రమముగా ముదిరి ఘనీభవించి చర్యుతి దాటి రక్తగతికొంది రక్తగతి జాటి మోసగతినొంది, మాంసగతిదాటి యస్థిగతి నొంది యభివృద్ధి నొంగును. ఆ తట నొక చిత్రమైన చెవుడు సంభవించును. అది బంధుమిత్రులమాట వివకపోవుటగా వారంభమై రాజుగారిమాట వివకపోవుటకల వ్యాపించును. ఈచెవు డిట్లు దినదినప్రగర్థమైన తెజబిల్లుమండగఁ గంటికి గాసంతపార యారంభించును. తెవికి గంటి కేమిసంబంధ మందు

లేమో ఒక యింద్రుడు మదిటిదైవపుడు వీరకాయసేవకంటే
 నరముల సుఖ భయములే రెండవదికాదే తెలిసే తెదవమ్మను.
 ప్రకృతినిబట్టియే యింద్రుడు కాదు. ఈపాద యారంభమైన
 పిన్నుల దగ్గరవాడే మోమారముగాను దూరపువాడేమో దగ్గర
 నున్నట్లు పడును. చిన్నోడువు పెద్దోడువులాగునఁ జెడవదువు
 చిన్నవస్తువులాగునఁ గనబడుటకాదే గలదు. ఈపాద నీవు
 కాలములోనే నీటిమీదవై నీన నూనెయక్కలాగున నల్లై య
 పై కన్నులేయు వ్యాపించును. అంతిమిందే ప్రభువుగాయ కన
 బడనేకనందము. కనబడపోవుటచేత రాజుగారు లేకలేరిని
 స్వల్పమైనభ్రాంతి కాలము లానైయుండును. ఈ ప్రపంచమం
 తియు కట్టిభ్రాంతియనుమే కాదా! ఇదికే గలటికే బుట్టిన పై
 రోగి మిప్పుడు క్రమముగా భ్రాంతియొనముగా మనస్సులోనికి
 వ్యాపించినది. ఈ భ్రాంతి మెట్టుమెట్టల మోపువాగుడుగ
 నారంభమగును. ఈ కదలుబోతుడవము రకంత పతి చెద
 బుటలోనికి జాతి యంత క్రమముగా ముదిరియిదిరి భయంకర
 మైన యున్మాదములోనికి దిగును. అంతిమిందే యందఱును
 దిట్లు. ఓ! శరవంధర! ఓయొక్కటే జడగడ్డవాన. పాపము
 పిచ్చివాడు. అతని ననవసినపని యేమన్నది? పెద్దపనులవన
 వచ్చిన బద్ధకములు, న నా రోగ్యములు, సుస్త్రీలు,
 చిన్నరోగములు పెద్దరోగములివి. ఇట్టి వే
 వియులేని యభయసేవకులలోనే విశ్వాసము మోపుగానుండు
 నని తోచుచున్నది. మొత్తముమీద విశ్వాసముబట్టిన కథ
 మత్వముఁ జేరిన గుణము కాని యాధిక్యముతోఁ జేరిన గణము
 మాత్రము కాదు. ఈ గొల్లలకుఁ గొంతెవెనుక భజనీర్తనమేళ
 ములున్నవి. పిడిలు నుతులతో శ్రేకుదాళపు చెప్పిలో,
 నీర్తనపలు భగవంతుని గ్రీర్తింపుచున్నారు. హాహా! ఏమి
 భక్తిరసకులై పాడుచున్నారు?

కాంభోజి-ఆది

మాధవ నీనామస్మరణ మొనర్చిన మనుజుల కే
 లోపమును గలుగుదుగా? మా!
 శ్రీధర కేశవ రాధారముల వారి బాధితమగు
 బోధావృత్తయో? మా!
 మా మహారాజును మాన్యపరిచుని
 మా మహారాజుని మహితపరిచెను!
 మా మహారాజుమూలములను!
 మహిమాయువు లిచ్చి వతిమతి రక్షించు! మా
 జయ రమావణ గోవిందో హరి!

కరిగా, సరిగా, మతిమరిగా, మతిమతిమరిగా, పాడినా
 రని కాబోలు ఓడిలు పలుకుదుఁ గుండుచున్నది. కణకణ
 బాదుచు మోగుచున్న మృగంకము, మహిమమునుగూర్చియు
 వాయువునుగూర్చియు భజనీర్తనపలు పాడిగాయకాని భనము
 మాట పొరపాటుపడినాని కాబోలు నని భవమ్ భవమ్ భవమ్
 అని జ్ఞప్తిచేయుచున్నది. 'సంస్కరమునకుఁ బాతిక లక్షల
 రూపాయలు వచ్చు. ప్రపదనిగూర్చి పలుకనక్కరం భనముమాట
 చెప్పవలయునట. ఇది బుద్ధిహీనకాదా' యని గుఱుము లిహి
 హియని నకిలింతలే మృగంకమును బరిహసించుచున్నది. ముం
 దున్న యేనుగు లీమత్వపరహసములవని చూడ్తేమోతైయని
 తిరుగ నామోదింపుచున్నది.

ఈ భజనీర్తనపలు వెనుక వేళ్ళలు వీలగునప్పు డొక
 నాస్తమను బట్టుచు నొక్కగంతువేయుచు నొక్క కన్ను
 త్రిప్పుచు (రెండవకన్న లేకపోవుటచేత గాబోలు) కత్తికొంత
 గాఢనియో అత్తగారింటలేదనియో యొక్కముక్క మాత్రమే
 పాడుచు వెంటనే యత్సరముతో నడచుచున్నార. కరిగా
 వారి వెనుకప్రక్కనే చేయున్న యాథానోద్యోగులు గ్రా
 మములోని యితరమహాజనుల కంటి తొందలో ముందునకుఁ
 బోవునప్పుడు పొరపాటుచొప్పునో కాక విధిలేకయో వేళ్ళల
 కాళ్ళు త్రొక్కుచున్నారు. కత్తికొంతగాడు కాండే కాల
 త్రొక్కుడుగాండే యని వేళ్ళలతిమలో దాము నవ్వుకొనుచు
 భజనీర్తననలకు ముందునకుఁ ద్రోయుచున్నారు. ఆ సంద
 దిలో నొక భజనీర్తనపరుడు తన జుట్టులోని గుఱుబిర్రా
 వున్నదో యూడినదో చూచుకొనబోయి ప్రమాదమున నొక
 వేళ్ళపై నెత్తివెన్న నాగరమును తడుముచుండెను. దొంగ దొంగ
 యని యావేళ్ళ కేకవై చెను. ఇన్ని కొద్దల అందే, యందలు
 న్నాయమూర్తులందే, యందలు న్నాయనూరులందే యంత
 కాలము విచారణము అందినను దొంగయొడో దొంగయొడో
 తిన్నగదేలకుండెనున్నప్పు డాపెద్దందడితో దొంగను గనిట్లు
 వాఁడెనడు! భజనీర్తనపరు లాత్రోపులో గొల్లలవై బడు
 చున్నారు. అగల్ల లదరిపడి యాబోతులవై బడుచున్నారు.
 అట్టి తొందరపడకుఁ దట్టి తొందరపడకుఁ దని యాబోతులు

తలల నడ్డలుగ నూపుచున్నవి. మనుష్యుల త్రొక్కులాట
 లలోఁ ద్రోవలాలలోఁ బశువులు మనుష్యులకు బుద్ధి చెప్ప
 కలసివచ్చినది. కాలగతి తెలివిమాలిన నరుడు! ఎంతసేపు గడ్డి
 త్రోవుగ ముంగునకుఁ బోవుటకే చేపులాడునుగాని యెండులకుఁ
 బోవలయునో! పోవలసియున్న బోవయ్యనో లేదో యు
 చింత లేకమాత్రమును జేవడుకదా! ముందున్నది మృత్యు
 వేదాని వేటొక్కటి లేదను జ్ఞాన విాతని కెంతమాత్రమును
 లేదేమి? ఏది తెలివితెల్లవాడేసోను. ఎన్నడై నీనికి జ్ఞానము
 వచ్చునా? అత్య తోత్యాచమన సగ్గిలో నాచుతినుగు మిడు
 తకు నీవనికి భేద మేమైన గనబడుచున్నదా? ఈ గాఢన
 యెందులకుగాని

వీరి వెనుకనే యుద్ధాత్ములతో నొక్కప్రక్కను
 వైష్ణవులు మఱియొక్కప్రక్క నైష్ఠ్యములు వేరుమలఁ బరింప
 చున్నారు. ఆహాహా! ఏమి మృదంగముగ నున్నది! ఎంత
 యుద్ధాభిప్రాయ బోధకముగ నున్నది! ఎంతదివ్య
 మగనున్నది! ఉద్యోగులతోఁగలసి వేళ్ళలపరమాపకాభిప్రాయ
 స్థుననే యా మహాపరిత మధురగాథాగానన్ని వేళ మున్నదే!
 కంఠాధరణములోని వెట్టి రాచుకాపులు నరకముకు న్యగ్గము
 నకు బెత్తిదే కాదా యెడ మని పరికినప్పు డది వట్టితెలివికల్ప
 వమాట యనకొంటిమి. "కృత్తరాను కాలేదు" అని వార
 కాంతిపాట యేమి? అందుకే మీసాల యుద్యోగంల యాహా
 హా! నానాస్థ లేమి? సరిగా వానిచక్కనే "ఏకమే ద్వితి
 యన్ కర్మభంబప్రేక్ష్యాత్వాది మహానాక్యకతనమేమి? బాగ్గున
 క్కనే వజ్రమున్నది. పాము విసపుగోతమైననీ మఱి
 యున్నది. పాపము నందేయే పుణ్య మున్నది. వారి సామన్య
 వెలుగుఁగల యోగి భోగియగుచున్నాడు భోగి యోగియగుచు
 న్నాడు. మహావా! ఈ కదపాతకులవెనుకనే యెవ్వరున్నా
 రు? వేదవేద్యుడు పుకమోత్తియుడు ననుడేవ నందనుడు గా
 ధాకాంతుడు నగు శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మము గరుడవాహనానూ
 ధమై యున్నది. కన్నులు కృతాశ్రయ లగుచున్నవి. మనసుల
 లైలులై పెద్దరియై జనుండుయు వ్యాపించబోవుచున్నవి.
 జన్మయును కీతకంబై సాగితక యేమిన్నది. ప్రపంచలంఛితవ
 లన మనస్సులై అట్టి ముకుమికోబోవుచే. ఎంతసేపు దిక్కు
 మాలిన మనస్సు- తాను తానుటూరును తననుభును తనభాగ్య
 ము తన బ్రతుకు నే చూచుకొనుచు నొక్క యంగుళములోనే
 గిరిగిల తిరుగుచు గుడుగుగుండుము లాడుచు దేవులాడుచుం
 డునే. గానగయ్యె కాళికన్నడైన బోగలదా! ఉదయమునకుం
 డే సాయంకాలమునకుండు దిగుచునే యుండునే! కాకట
 కంకలకు? గడపదాటంలి నదా? ప్రాజ్ఞుడనిపించుకొనుచున్న
 మనుజుడంతకంటె బ్రహ్మజకుండు కాండే. కన్నులు గానబడ
 కపోవుటచే బుద్ధిలేకపోవుటచేత గానగ యెదురు గొంత తు
 మింపకుచ్చుచుగాని మోముమీద రె కున్నులున్న మనుజు
 డు మనసులో మూడుకాలములకు మూడుకన్నులున్న మను
 జుడు-పశువుకంటె బరికిమాలిన వాడైనయిప్పుడు వాని కేమి
 తుమాన యున్నది? న్యదింత లెక్క పరచిత యెవ్వనికో
 కాని తేనేలేదే! తన యావలెను దాడినప్పుడుకదా చనస్సు
 కను వ్యాప్తి మనస్సుకను వ్యాప్తికలిగింపుడు కదా నీనకుం
 బరునకుం దత్తమున భేదమేమైన నున్నదేమో కనిపట్టుట. గం
 టకొకసారి తప్పకుండ జన్మముంటిని స్పృశించుచు చిల్లముం
 టిని దన నుట్టు త్రొక్కుచుముద్దిగుకొనుచు బుగ్గిభించుచున్న
 గడియోపుల పెద్దయుల్లు మూలిదాటి నైకి పెద్దకు పోవునో
 యప్పుడే భాగ్య నైపుణ్యమై ఎక్కుంది కిడ్డ-మైయుట్టె ముద్దిగు
 ని "వానలప్ప" తిరుగు పరచింతాకూకర్మం న్యవంతాలోలు
 డు ముక్తి నొందును. గంగాన నైలడినపులి విస్తారైన నము
 ద్రమునకు జేరుచున్నది కాని గంగలో నన్ను నుడిగుండలులు భీ
 ఘ్నుడు పుట్టినప్పు డెక్కడ నుండెనో యిప్పుడుకాదే నక్క
 డనే యున్నది. పరచింతాకూకర్మండైన నాని బ్రదుకునకుఁ బ
 ర్యవసానము శ్మశానముకంటె వేతేని! భరతాపవిత్రస్త్రాచి
 లొకతాపోతనవాగ్ధమై భగవద్గీతామృతమును బాధవ్యాజ
 మునకు బ్రపంచమునకుఁ బ్రసాదించిన దయాపరువుపును! పావ
 న బృందావం గోపికావృలమున భక్తిసారం వై భవమును
 బోధించిన యోపు నుమోత్త మా! నమస్తే నమస్తే నమస్తే.
 కారి చూధవా! దుక్కిడిహూధవా! ఒక్క చిన్న మాట
 నడుగుచున్నాను. పాధకాభిప్రాయమున మదరాసులో వేం
 చేసిన నీవు మొట్టి యాదివాసులు తేవాంపేటమీయగా
 వైదాపేటమీయగా మీ యాస్థానము మైన మూలమున
 కు జమాబంది నిమిత్తమై మేచేసెదలకు నిజమేనా! అందలు
 రోగిగు లుండ మీరే యంత్రతనమొందుట న్నాయమా! కొంత
 నిబంధి క్యవహరముయొక్క అనుకని నెవ్వనవాడవుకదా! ఈమా

త్రమునకుఁ జీరమేల కదలిచితివి! నాయనా! పాండవకారన సంధి
 యని బయలుదేలితివా? భీమకృధుని చక్రముపట్టుకొని బయలు
 దేలితివా? నాకు బోధపడినదికాదు తండ్రి! నీవెందులకు బయ
 లుదేలితివి? రకంత చెప్పవు? ఒక నేళ యందుకొట్టకై యుండు
 నా? కొడిపించెము లని సానిమేళము లని యాస్థానకార్యవహరము
 లను న్యాయముఁ జూచుకొనక యన్నివిధములైన యాడము
 లాచరించుచున్న కొందలు జమిందారులకు సంవత్సరమున
 కొక్క దినమందైన మీయేస్తేలు గ్రామములు చూచుకొనుం
 డని బోధించుట! ట్లు జయలుదేలితివా? ఏమా? అందుకొట్టకే
 మో! కాని యాయూహముకాదే సరికానట్లు కనబడుచున్నది.
 ఇందులో నొక్క ప్రస్తావన మున్నట్లున్నది. న్యక్షావపు
 నీకుఁ దెలియని దే మున్నది? Estale Land Act
 మూలమున జమిందారుల కన్ని యధికారములు
 గూడ నంతరించిన వని నీవెలుఁచా నాయనా? జమిం
 దారులకొకజమాబందియెందులకు? జమిందారులకుజమిందారీయే
 లేనప్పు డెకను జమాబంది యెందులకు నాతండ్రి! Estates Act
 ప్రకారమునిజమైన జమిందారుఁడెవరు? రేతాదా? ఇదికంటె జ
 మిందారుఁడని యనుకొనుచున్న నాఁడిప్పుడెవరు? కన్యకారులు
 మాత్రమేకాదా? మిందారునకు వైసయోకాజమిం చేది? కృష్ణా!
 యదునందనా! ఇచ్చటి కృష్ణకోశన్యానుము చిత్తగించితిరా?
 ఎస్తేలుగ్రామములలోనికి వెళ్ళుచు మీరుబోధించుచున్నా రను
 కొందునులే! పెద్దవారు గనుక తాము చెప్పవలసినదే. కాని
 జమిందారులకు వారి గ్రామములలోఁ బలుకుండి యుండుట
 కనకాశమే లేనప్పుడు పనిలేకదే పోయి పరాధన మొందుట
 యెందులకు? రచ్చువిన రైతు రాదయ్యెను. కణము కలుగునకే
 యంభు డయ్యెను. ఇక జమాబందిలో జేమవలసిన దేమున్న
 దయ్యా? ఈ ఆర్డులన జమిందారులు పొందుచున్న యబ్బం
 దుల్లునే కాంతిమ పాపం కాంతిమ పాపం చెప్పవలసికాదు
 కృష్ణా! నీరై న దెలియవేమోయని నానందేనాము. ఇటులఁ జీనని
 తోపవడమిము. కృష్ణా! నీవు లక్ష్మీకృష్ణుడైద్రు నీకీతరుల
 బాధ చప్పన నాటనా? అదిగాక మఱియొక్క పెద్దకా
 లారణ మున్నది. దేవాదాయములు Estates Land Act
 సర్కారు వారి ధర్మము యని మనహాయింజు
 బడుట చే మీ రిప్పుడేదీ నాకొ మోటలతో జమాబంది
 యనుమ సింగారించుకొని బయలుదేలితి కాని లేనప్పు యెడల
 మా జమిందారులకుఁ జీరమేలయే మీరియున్నె యుండునే! దేవకీ
 నందనా! రాజాధిరాజా! నా దొక్కపార్శన యున్నది. విందు
 రా? యాయాప్తును శీఘ్రముగా నరణం చేయించి ప్రభువుల
 గౌరవమును గాపాడవలయు నను నదుద్దేశమున కాననకపుల
 బృదతులులను మీరు ప్రవేశించి కలిగింప వేడుచున్నాను.
 మీరు తలచుకొన్నయెడల నెంతపనియైన నగును. జమిందారు
 లేమి? సామాన్యులా? ఎంత యాదాయము వచ్చుచున్న వారు?
 ఎంతెంత పరోపకారకృత్యము లొనర్చినారు? పూర్వపు
 వారి వంశములో నుండి సర్కారు నకుం బూర్వపు
 పొరువాలకు నెన్నెన్ని మెహనతులు చేసిన వారు!
 ఈదినమునకు సర్కారు నెలవరకు లక్షలకొలది రూపాయలు
 ద్రెచ్చురించుచున్నావే. అట్టిలాటి ఇప్పుడు క్రొత్త శాసనము
 లేమియు నీ నుకల్గలేన. వారిపూర్వకారము కచ్చింబాలు.
 ఆమాత్రమునకే కొంద యెక్కింట్లు నారు సంతోషింతురు.
 స్వామి! మాధవా! ఏమిసెలవు?

మామహారాజునకు జను! మామహారాజుకిజను! మా
 మహారాజనంతికి జను! యను జనుజనుధ్యాసములతో
 సుత్సవము ముందుకుఁ బోవు మున్నది. సాయంకాల సుకుటలే
 దీపపంక్తులచే నోభిల్లుచున్న ముంగల్ల లోనియంగనలు మంశపు
 టాతుల పల్లెకూలు చేతులమ్మకొని మాధవస్వామిని సేరించు
 చున్నారు. ఏవోయంశపుటాతులు పొడుచున్నారు. ఈసం
 దిటిలో కట్టెనవినబడునా? గోనయమును వానాసంనాగునాడ
 కాల్యుచున్నాడు. ఇక విసబడుట యేమి? కన్ను మది
 మేజువ్య లంతరిక్షమున కెగిరి నప్పుడు కాకుండ
 గ్రందలకుచున్నది. ఉన్నయధికారమేదో యూడినయదాత
 జల్లగ నాటలపించే కాని లేనిపోని కన్నులున్ను లెండులకు
 చిచ్చులు డాన్సేమగ్గుకము నీనమన్నవి. అదిమాచి భూ
 ముచే నుండను చుట్టుచుట్టి నోటచెట్టుకొని యూడిరి నాచు
 నీక ఆర్యకాత్యచేసికొనుట కేరగ ప్రయత్నించుచున్నది. మన
 కంటె కేరమే యెక్కనకాదు భయముకూడ నెక్కువయే
 యని గుఱుము లిహిహి యని పరిహసించుచున్నవి. గొల్లలులు
 మాత్రము భజనపటలేదా? కాని యేనుగులు తమకంటె
 భయపడుచున్నవని వానిని బరిహసించుచున్నవి. ఎంతవిచిత్ర
 ముగానున్నదో. ఈపరిహాసమున కథ మేమైన నున్నదా? కాని
 ప్రపంచవైఖరి యదియే విమునుకు నియముగా రెండుచుట్టులు

కాల్పవాదు భద్రాద్రివర్మలు గాల్పవానిని కల్పవాహా
 త్రియని యధిక్షేపించును. ఇట్లే కేమి కల్పవాహాకేమి?
 కేమివాచకములు పనిమాత్రము పొగ కుచుట్టనియొక దనచుట్టలు
 కుంజిట్టనియొక దనచుట్టలు పాయము కాబోలు! సుసారవత్తు
 ముగా నొక యాటకత్తెను జాగ్రత్తజూచి గండడిచప్పుడు
 లేకుండ బ్రహ్మముగ భవగణమొనర్చుచున్న పవిత్రగ్రామం
 దు కెక్కడోగివేడి. దిగుగు సరజామీసాల జాటుకచ్చరా
 యని మిడక దేని, ముండలమరాజాని రాడియని స్కూర్చి
 లని చెడవడలెట్టును. తానూ త్రిమేకం? మేధాముయొక్క
 బ్రహ్మనండి కేద్రద్రోగినిగివారి ఆడుమకు పొడవైన
 యెడల నగరము పొడవైనయెడల గౌరవని తన యభిప్రాయము
 కాబోలు. కేవాడంబుకొన్నవారు గుడెన్నెట్లు
 లనియొక దా నుంచుకొన్నది క్రితకాతియొక దా యభిప్రాయము
 కాబోలు. ఎంత మతి మాలిన తనము! బ్రాంది బ్రాగి న వాడు
 రమ్ బ్రాగి న వాడు తాటికల్లు బ్రాగి న వాని నిధి
 తేవించును. తాటికల్లు బ్రాగి న వాడు దీతికల్లు బ్రాగి న వానిని
 జరిపించును. ఇట్లే కీడులో వేలుమాచుకొని జనుడు తన్ను
 బొగడుకొనుచు బతుకు జరిపించుచుండెను. ఇదియే మను
 వ్యక్రమము. ఈవానియే పశువులలోగూడ నున్నది. అందువల
 ననే చిచ్చుబుడ్డచే గట్టుములుగూడ బెడలినను దమకంటె
 నెక్కువ బెడలిన యెనుగల బెడలించుచున్నది. అదిగో గట్టు
 మునుండి మావహారాజుకీర్తియే స్వచ్ఛములై వెన్నముద్ద
 లైగొరుచున్నవో! కృష్ణ! కనీశ్వరియా! ఆ వెన్నముద్ద
 లను రసంత కలించెలవా? ఏమి సంధించుచున్నావో?
 క్రొక్కల గూరుచుండిన రక్తికీర్తిభావము లింక మాధుర్యగారికి
 జుట్టినపుడేల జడలింపి కాని యధిక్షేపించుకొని
 సంధించుచుంటివా? లేక మూతికాలుకేమోయని భీతి
 చుంటివా? నాకెలిపిలేమిచే నేకమైన నిన్నయెడల నాగ్ర
 హించకమా? కృష్ణ! అదిగో లంకాపురిదాసము. ఆదేమి? ఆదే
 మి? ఇప్పుడు నివు సామితిహితుడవై యారణ్యవాసివైన
 రామచంద్రమూర్తివలె గలబడుచున్నావేమి? కథనుట్టి యవ
 తారము కాని యవతారమునుట్టి కథయా? ధర్మధరాజునందనా
 విశ్వామిత్రయాగ సంరక్షణ! జానకీపాణవాధ! పశురామ
 గర్వభంజన! దండకారణ్యవాసి! మరీచదమనా? సీతావిరహ
 వ్యాకులత! కుక్కుటయమిత్ర! వాలివారణ! అంజనేయా
 శ్రీపాదపంజర! రాకణకరణిండ్ల! ప్రవీణ! నమస్తే నమస్తే
 నమస్తే.

ఉత్సవము ముందున కింకబోవుచున్నది అచ్చట బెద్ద
 బజారుచాతులలో జేరినపుడెల్ల సామితి నీరాజనము లిచ్చు
 చు మంగళపుటారకు లెట్లు పాడుచున్నావో.

సురటి-రూపకము.

సృయింపరాకే-మా-పరమపురుషునిశాస్త్రము
 మలీమలీదయగల్గి మమ్ముచోవునుశాస్త్రము
 మామహారాజును మామహారాజుని
 మామహారాజు కుమారుల నులలను
 శ్రీచుహితాయవ్యశేషము లానగుచు
 కామితార్థము లిచ్చి కాపాడలే ననిశాస్త్రము
 తదాస్తు తదాస్తు - ఓమ్ కాంతి శాంతి శాంతి.

సికింద్రాబాదువార్తలు

కొన్ని దినముల క్రిందట కైశ్వరిభావనలలో నగరవా
 లైన ప్రేమక రావుసాహెబు మత్యాల వెంకటకృష్ణయ్య
 మొదలగు పహసీయు లే కి భ వించి సామితిహితుల
 నవరించుటకు కొన్ని కట్టుబాట్లు నేర్పించి పత్రికలలో ప్రచు
 రించియుండుట లొకవిధము. నున్నట్లే ముగ్గురు వైచారల
 కంతయునెన్నహము జనించుట్లు ముగ్గురై లింగావీరన్న
 గారి అన్నకోమార్తె వివాహకుంజిదనము నందు ఆశుభంబగు
 వేళ్ళలకొనెంజుకొని యొగ్గులగువారలకే దానధర్మము లొ
 గురియై స్వయంభూభిక్షుధికి మగ్గులకైలైనదన వారికి నా
 మ్యగయత్రావ్యక ధన్యవాదము లిచ్చించుచున్నాను.

కైశ్వరిలోద్భవులగు సముద్రాల వెంకన్నగారు మేన
 కొడలి వివాహకుంజిదనము మొదలు ఊరేగింపువరకును "బోగ
 ముమేళమును రిప్పింపక వివాహమంటపము పవిత్రపటమంట
 గాక కైకకాలది అన్నయ్యవారలకు దానధర్మము లొనగి
 తినుసంఘ గౌరవము గాపాడుటయే గాక మాపురవాసులందరికి
 మార్గదర్శకులైనందున ఇట్టివారల నాశీర్వాదించుటకై పత్రమే
 శ్వరని ప్రార్థించుచున్నాను. (విలేఖరుడు)

కృష్ణదేవ రాయలు కవి యగునా?

[విద్వాక్ కోవలై కవితామేష్వర రావు]

కృష్ణదేవరాయలు మను నామాంతురము గల యాముక్త
 మాల్యదను రచించినవాడు కృష్ణదేవరాయలని యెల్లఁకుఁ దెలి
 సిన విషయమైనప్పుడు కృష్ణదేవరాయలు కవి యగునా యను
 సందేహ మేల? అముక్తమాల్యదను వ్రాసిన కవి కృష్ణదేవ
 రాయలే యనుటకు బలము వృద్ధవ్యవహరమే కదా? అగును.
 అట్లయిన కలసాని కెద్దనకవి కృష్ణరాయల యాస్థానమున
 నుండెడువాఁడనియు నతఁడు మనుసంభవకావ్యమును గృష్ణ
 రాయలకుఁ గృతి నిచ్చి ననియు వృద్ధవ్యవహరమాలముననే
 కాక గ్రంథరసాంతమువలనఁ దెలు విషయము గదా? తిక్కన
 సోమయాజి తాను మహాకవి యయ్యెనని గౌరవించిత
 మగు దశకమారచరితమును గృతి నందినట్లు కృష్ణరాయలును
 దా నొక కవియై యితరకవులకలఁ గృతి నందుట స్వభావ
 విరధము కావచ్చును కెద్దనకలన మనుసంభవమును గృతి నం
 దుట కృష్ణరాయలు కవి కాఁడనటకుఁ గాఁగము కానేరదు.
 అంత మాత్రమే కాక కృష్ణరాయలు తాను కవి యైనను ఇతర
 కవుల సహంకారమున నిండింపక గణగ్రహణపాఠింబు డై
 నట్టివని యై యితరకవుల కృతుల నందెనటకు రాయల కాన్ప
 త్యమును ఘటించుచున్నది. మంచిది. ఆ మనుసంభవమును
 జెప్పిన కవియే కృష్ణదేవరాయలును వ్రాసివాఁడనియు వృద్ధవ్యవ
 హరములో నున్నది గదా? ఉత్తరరామాయణమును బుష్పగిరి
 తిమ్మనార్యుఁడను కవి రచించింది ధని యగు కంకంటి పాప
 రాజు పేర వేలయించె నను వాడుకవలె బెద్దయొ కృష్ణదేవ
 రాయలు రచించి కృష్ణరాయనిపేర వేలయించి యుండగూడ
 దా? కెద్దనకు వలయు ధనము నిచ్చి తత్కృతకావ్యము నతఁడు
 చేసినట్లే లోకమున వెల్లడించివాఁడనియు సాంప్రదాయవచ
 నమే కదా. అప్పుడు రెండు సాంప్రదాయ వాక్యములు భిన్న
 ర్థవ్యోకము లైనప్పుడు సత్యావృత్తివినిగ్గుల మెట్లు తేలును?
 ఏ సాంప్రదాయమునకు బలవర్తింపను లగు నితర పోషకవాక్య
 ము లాపదనో. యది సత్యమని ధీమతుల వ్యవహరము.
 అందు నితరపోషకవాక్యములలో నొక్కదానిని మాత్ర మిచ్చుట
 నిరూపించుట యత్యావశ్యకము. తదితరముల నిదివఱకు వివ్రా
 నము చేర్చించుచున్నార గ న వానిని జర్జితచర్మణమునగాఁ
 జేయుట యవాకళ్యకము.

అట్లయిన నా నిరూపణవిషయ మేమి? విషయము.
 కేవలప్రేమమునఁ గవి యొకనికే గృతి నీయవచ్చును; ధనలాభ
 మున నీయవచ్చును; భయమున నట్లు చేయవచ్చును. ఈ మూడు
 విధములను గాక యొకదోక విధమున నందునకుఁ గృతి యిచ్చుట
 యాంధ్రకవులందుఁ గన్పట్టును. ఇందు మూడవ విధమును
 నెచ్చటను విషయము. మొదటి రెండను ప్రాయశములు. అందు
 రెండవది మొదటి దానికంటె నశేషము కవులందు వర్తింపును.
 కవిప్రాయశముగా దిద్దుడు. కుటుంబనిర్వహణమునకుఁగాను
 ధనలాభమున గావ్యకళ్యకను ధనికున కెప్పుకొని కవు లనేకులు
 జీవించినటుల మనము గ్రేటికిని విషయమైనాము. ధని యగురాజు
 సహృదయుఁడైనచో గ వి కి సమూల్యదానమును జేసి కీర్తి
 కొఱుకు కృతినందుటయుఁ గలదు. ఇది యనాదికీర్తము. అందు
 కనయే కావ్యఫలములను వాకొనుచు మమ్మటాచార్యులకారు
 కావ్యం యశినేర్ప కృతే యనియుఁ జెప్పినారు. కావ్యము ధన
 మొనగుననగా నెట్లు? ఇట్లే.

కనుక వెద్దనాదులను జేరదీసి మహావైభవసమన్వితుఁ
 డగు రాయలు గౌరవించెను. రాయలు చేరదీసి ననుటకంటె
 వారే ధనవృద్ధుడే జేర నుట సమంజసము గాదా యనిన నెంత
 ధనాశ యొన్నను దాతయొక్క దాతృత్వగుణము ననుసరించి
 యాచకుడు చేరు నే గాని యధముని జేరడు. రాయలు
 సహృదయుఁడైనచో వారి యాస్థానమునకుఁ గవులు చేరుదురు
 గాని మూఁదుడైన చేరుగదా? అప్పుడు సహృదయుఁడైన
 రాయలు ద్రవ్యలగు శత్రువులను జేర్చుకొనె ననుటలో రాయలు
 సహృదయతను వన్నె యగును గాన యట్లైన మంచిని చెప్పు
 చున్నాము. ఇట్లు తిన్నయాస్థానమున నున్న కెద్దనాదులు చెప్పిన
 గ్రంథములను దాను గృతినందెను. ఈ కృతినందిన గ్రంథములలోఁ
 బ్రస్తుతిము గన్పించునవి మనుసంభవము, పారిజాతాపహరణము
 ననునవి.

ఒకనికే దానుగృతి నిచ్చుచు నా కృతినెచ్చుట యథా
 కృత్రును ఫలబలానుమేయ మెప్పు డగునో యప్పుడు కృతి
 భర్తను గొంచెముగాఁ బొగడుట లోకాచారము. కేవలకు
 కవులు గాని మూఁదుకు భవాశీరే గృతి నీయరు. సత్కవులు
 కుటుంబపోషణార్థము ధనమునకుఁ జేయి చూచినను "యాచ్ఛా
 మోమా వర మధిగుణే నాథమే లబ్ధకామా" యను దానిని
 గుఱివేరి వర్తితురు. అట్లు వర్తింపనను గృతిభర్తను గొంచె
 ముగాఁ బొగడుట తప్పదు.

రాయలు మనుసంభవమును పారిజాతాపహరణమును
 గృతినందెను. అందు రాయల సర్వవిధప్రతిభలను వర్ణింపము.
 ఆ వర్ణనములందు రాయలు కవి యని యెచ్చట నైనను కేవలబడి
 యున్నదా? లేకేమి? మనుసంభవమున ప్రథమాశ్వాసమునఁ
 గవితాశ్రీలోలన కనియు, గాంగేయాచలచాపనూపురవహో
 గాంధీర్యలిలాస్సదా యనియు, గుండలి పతిశయన కర్ణమండలి
 తర సాఖండ కవి కావ్య యనియుఁ గల వందరూఁ
 వినుడు. కవికను వనితనుగాను కృతిభర్తను కవిని గవితా
 కనితకుఁ దెల్పెడిగాను గృతిభర్తను భర్తనుగాను వర్ణించుట కవి
 సమయము. అందుచేఁ గవితాశ్రీయందు లోలుడగువాడు
 కవి కాఁడు; మఱి కృతిభర్త. కావున గవితాశ్రీలోలఁ డని
 వర్ణితుఁడైనవాడు సహృదయుఁడుగాని కవికాఁడు. గాంగేయా
 చలచాపనూపురవచస్సులు అదిశేషని వాక్యములు. శేషని
 వాక్యములు కవిత కాదు. అది వ్యాకరణవిషయము. అందుచే
 రాయలు వైయాకరణి యని తేలు నే గాని కవి యని మాత్రము
 తేలదు. కృష్ణపురంఁ గుండలములనుగాఁ జేయఁబడిన రక్తపూర్ణకవి
 కావ్యములను గలవాఁడా యనిన నతఁడు కవులయం దాదరము
 కలవాడగునుగాని కవి కానేరడు. అయితే కల్పద్రుమాధిక
 దాన శ్రీ కుతుకాగ్రత లో కా లో కాంత ర సకల సుకవి
 లోకస్తుత్యా యన లేదా యనిన దాశ్రీకుతుకముచే వచ్చిన
 సకల కవులచే న్నుతింపఁబడు వాఁడా యనిన రాయల సహృద
 యత యభిర్ణా మైనదిగాని కవితాశ్రీ కాదు. విద్యాభేదభాజ
 యనునది కొంతజలకు కృష్ణరాయని కవియని చెప్పటకు వీలయిన
 విశేషణమే. కాని యదియును భోజనమాపతివిద్యాపరిపాక
 యను నదియును వస్త్రాశ్వాసమున భోజనముఖ భూపతిప్రలాం
 సోదేజిత ధరాభరణ దీప్తిభుజా యను విశేషణముచే భోజ
 శబ్దమునకుఁ గల సహృదయుఁడనిరాభ్యర్థములయందుఁ గవియను
 సర్థమునకు బలము తగ్గుచున్నది. ఒకవేళ బలమగునదియే యయి
 నను రాయలు సహృదయుఁడగుటచే నతని సహృదయతను భోజ
 శబ్దముచేఁ నున్నట్లొందియుండెను. అది యున్నట్లే కా దేని
 కవి యని యనేకకడ్యములలో స్పష్టముగా నొక్క యెడ
 నైనను బెద్దన చెప్పబుండెడు. కనుక కెద్దన మనుచరిత్రము
 నందు శ్రీకృష్ణదేవరాయలు కవి యని యెచ్చటను నిర్ణయ
 ముగాఁ జెప్పియుండలేదు.

ఇంక పారిజాతాపహరణమున శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు
 కవి యని యభిర్ణాక మైనదా? తిమ్మనకవి రాయలకు భువనవిజ
 యాశ్వాసభ కలదనియు నందు నవత్తుము లుండెడువారియు
 ప్రతివర్ణమున వసంతోత్సవకుతుకమున వచ్చెడు సత్కవికావ్య
 ముల నిషేధించి పరమాహ్లాదమును రాయ లనుభవించెడు వా
 డనియు, నతఁడు మేధాసంపన్నుఁ డనియు సరసకలాభోరణి
 కలవాఁడనియుఁ జెప్పడుఁ గవితాప్రావీణ్యఫణికాయని రాయ
 లను జతుర్థాశ్వాసాదిని సంబోధించినాడు. ఫణికు కల్పప్రతి
 బానిగా న్నుతింపుట పౌరాణికమా కవితాప్రవీణునిగా సృరిం
 పుట పౌరాణికమా యను సందేహ మిచ్చుట సప్రస్తుతము.
 కాని రాయలు కవితాప్రవీణుఁ డని యిచ్చట నున్నది. దీనిని బట్టి
 యితఁడు చక్కని వైయ్యము కలవాడనియు శ్రేష్ఠతముడగు
 సహృదయుఁడనియు, నవరసరసీకుఁ డనియు సాహిత్యవృష్టితో
 జూచినఁ దేలగలదు. ఇట్టివాడు మచ్చట కన్నడపు దొక
 కొన్ని పద్యముల నల్లెదవాడన్న నది సత్యము కావచ్చును.
 సహృదయుఁ డగు రాయలమెప్పు వదయుటకఁ గవితాప్రావీణ్య
 ఫణిక యని యతనికిఁ గొంచెముగాఁ గల గుణమును మఱింతగాఁ
 తిమ్మకవి యని యుండును. కనుక తిమ్మకవి రాయల కర్ణించిన
 పద్యములను బట్టి చూచినను రాయలు గ్రంథనిర్మాణదక్షుఁ
 డగు కవి యైట్లు తోఁచును.

మోహినీలైలము — వెండుకలను వెంచి నిగనిగ లాడించును

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది—నీతు లములు నూనెగల సీసా 1-కి అణాలు 12 మాత్ర మే నెం. 6, తంబు శెట్టిపిథి, మద్రాసు. అమృతాంజనం డీహో, నెం. 109, ప్రేరిరోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి.

చాటుపద్యమణిమంజరి

ద్వితీయభాగము.

ఆతొండనుండి యఖండపరిశ్రమ చేసి యా ధృత నున్ని భాగముల నుండి యు రన్నములవంటి చాటుభాగ లకు సంపాదించి వేలూరి ప్రభాకర శాస్త్రి గారు దీనిని వెలయించివారు. ప్రథమభాగమున లేని యాభ్యుదయములు గలిగి యిది యదభ్యుతముగా నున్నది. వెల 1-6-0. గ్లాస్ పేపరు ప్రతి 1-10-0

మూనూళ్లముచ్చట

(142)

హృద్యమగు చిన్న పద్యప్రబంధము ప్రభాకరశాస్త్రిగారు రచించినది పద్యము లభ్యుతగళిలవంటివి. కథ యానాటి యాంధ్రదేశపుది. నీతితో నిండింది. వెల 0-6-0.

బాక్ నెల ముగియులోగా, ఆగడ్డ పంపువారికి పోస్టుఖర్చులు మేమే భరించి పంపుకము.

అగ్రాను:—మణిమంజరి మేనేరు, తిరువల్లి క్షేణి, మద్రాసు.

సరసమైనధర!

దరలు మిక్కిలి సరసము.

నూతనజుట్!

మాదుకొణములో చూచి విమ్మట తక్కిన జాగాలలో చూడండి.

బెనారిస్, కాశీ సరిగ చీరలు రూ 30 మొదలు రూ 1000 వరకు పలుదినుసులలో దొరకును.

బెంగళూరు, కంచి, కొర్నాడు, కరాచి చీరలున్న సేలము, మధుర ఈస్థలములనుండి అంగ వస్త్రములున్న, 10 x 6, 8 x 8, 7 x 7, మూరలలో ధోవతులును తక్కువ ధరలకు దొరకును

బొంబాయి స్వదేశి స్టార్సు, 40, 11, 42 రత్నను బజారు, మదరాసు.

ఎ లె క్ లి క్ లాంపులు

గాడాంధకారమును మిగిల వుపయోగకము. అగ్నిపుల్లలు అక్కరలేదు. లాంపులు అజ్వలము నీవ మునుపు ప్రకాశమై వెలుగు కలదును.

సాధారణమైన లెక్కల పాకెటు లాంపులు, కెప్టెలు 11-8-0 పాకెటుబుగ్గులు ఐలెన్సు 4-8-0 కేతి దీపములు కెప్టెలు 15-0-0. అగ్ని అర్ధలకు వి. పి. మూలముగా సరకులు పంపబడును.

అన్ని విధములైన కంటిచూపులకు

డాక్టరులవల్ల నియమించిన

ప్రకారము మక ద్దులు, మిగుల చక్కగాను, తక్కువవెలకు అరుర్చి ఇవ్వబడును. కూలింగు అద్దములు ఈక్రింద కనువరచిన వెలకు వి. పి. మూలముగా పంపు చేయబడును. వై కనుపొందిన పటముల ప్రకారము అమ్యులెట్ స్కోకు రంగు 6-8-0, అమ్యులెట్ స్కోకు రంగు 12-0-0, అమ్యులెట్ అంబర్ రంగు 15-0-0 ప్రస్తుత వాగరకములకు తొట్టు వై చెప్పిన స్కోకు రంగుల విల్ డన్ గాతరును 5-0-0

113

సిటి సిగార్ మార్టు, 4. బ్రాడువే, మదరాసు.

స క ల ప ను ల కు

శ్రేష్ఠతమమైన, అతిపాకయైన అమెరికన్ హోసు పంపులు.

200 అడుగులలోతువరకు పావులను త్రవ్వవచ్చును.

అడుగుభాగమున ఇత్తలి సిలిండరు, 1 1/2 అంగుళము పీల్పు (suction) గలవు. ఒక బాలుడు కూడ దీనిని ఉపయోగింపవచ్చును. ధర 1-కి రు. 125.

2 అంగుళముల టాంక్ ఫోర్సు పంపు

25 అడుగులలోతుకు మించని మిట్టపావులను గుంటలను త్రవ్వట కుపయోగ మైనవి. పీల్పు (suction), బయటికి విడిచివెట్టుభాగము (discharge) 2 అంగుళములు గలది. 1 గంటకు 2000 గాలనులను తీయును. ఉద్యావనము గలవారి కిది మిక్కిలి ఉపయోగకారి. గనుక ఒకటిని ప్లాకులో నుంచుకొనుట మంచిది. పీల్పుకు (suction) బదులు రబ్బరు గొట్టమును ఉపయోగించుటకై ఇందువెబడి పంపబడును. 1-కి ధర రు. 100. రబ్బరు గొట్టము (Hose) ధర ప్రత్యేకము.

మీకేమి కావలయునో తెలుపుచు, క్యాటలాగునకు వ్రాయుడు.

Limaye Bros., Ltd. P. B. No. 684, Fort, Bombay.

భారత పరిసితులు

ప్రభుత్వవ్యయభారము

లండను జూన్ 7:—భారతదేశ సంస్కరణల కార్యాచరణను గురించి సింహాసనాలోకన గావించుచు “మాన్యుగ్రహాస్తు” పత్రికావిలేజువల్ల డిటలు వెలుపుచున్నాడు. భారతదేశమున బాధ్యతా మత ప్రభుత్వపరిణామమునందు కృతభారము మితి మీరిపోవుచున్నది. ప్రస్తుత ప్రభాగంబక ప్రభుత్వమునై నిందు లకు బాధ్యతను మోపాలము కాని వీరి చిన్నముల జూచిన యెడల భావిస్థితిగతి చిథములు జనించుచున్నది. అన్ని గావ్య ములను అదానముకు మించి వ్యయ మొనర్చుచున్నది. బాధ్యత యన కేమో యెగుంటియి, అధికృతయుక్తియు లకు గొప్ప ప్రయత్నముల వనన, కార్యవివహారమునందు ప్రభుత్వము నెదుర్కుటవలనను ప్రభామోదమును సంపాదించు నున్నట్లు లగుంటియు వ్యవస్థలన నీ రాష్ట్రీయప్రభుత్వవ్యయ హామీలు నడుపడుచున్నవి. క్రొత్త క్రొత్త భవనముల నిర్మించుట, నూతన శాఖల నిజమించుట మొదల కార్యములవలన పెద్ద కృతభారముదగ్గు చరియే ఇతర లాభములు గన్పించుట లేదు. భారత రాజకీయజ్ఞుల నూతనోన్నతమునలన ఈ లాభ ములు తొలగలేదు. వీరి 30 వర్షములకు పూర్వ మెంతయో ఇప్పుడుగూడ సంపాదించుచున్నట్లు నెనున్నది. ఇండియను అసెంబ్లీ ప్రేటుకొన్నింటిని బాటిపోయెను. ద్వంద్వప్రతిపా లనా ప్రకారము లోయి యి ఫలము లయ్యెను. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములందు ప్రభుత్వవ్యయ క్రొత్త కాలకును ప్రభామోదకాఖల కును భవము క్షీణించిపోవుచున్నది.

స్రాంకో-నెజదు యాడంబడిక

అసత్యకల్పన

లండను జూన్ 7:—పర సువారును నెజదు సుల్తాను ఇబన్ సాదు గారును బ్రిటిషువారికి వ్యతిరేకుగ వాడంబడిక గావిచుకొనిన కేసును మరల్యవని లండనునందును కేయి కోయందును విశేషజ్ఞులు వెలుపుచున్నాడు. సరిహద్దుల దు కారితీక్షణార్థము సింధునాదు పరాసు అధికారులు యుధాది బాని కొంతి నుండి అబ్దుల్ వాయుకులతో నాడంబడిక గావించు కొనియుండు రంగును ఇదియే కొడంగ చేతుబడి యుండునట్లు నెనియు లండనునందు అధికారు లెచుచున్నాడు.

“జెల్లుడెన్ టెలు” అను పదము పత్రిక నైయొంబడిక వాద మిధ్య యని తెలుపుచున్నది. ఇటీవల బ్రిటిషువారికి వ్యతిరేకుగ మె. హోమియూ అందు సంభించిన విషయము లను భుజించుచు నీ పత్రిక యొక కెద్దనాగయును ప్రకటించెను బ్రిటిషువారు మెహబూబ్ మయావై మాండేబరీ యధికారమును వదులుకొనెదరని బ్రిటిషువారు ఈరూప్రభుత్వమువారితో ప రపురస్కారప్రభుత్వములహావితో నోకయిడంబడిక గా విచుకొను ననియు నీ పత్రిక వెలుపుచున్నది. బ్రిటిషువారి త్యాగమొనర్చి తామిదివరకు పోగుట్టుకొనిన వీళ్లనన్నిటిని తిరిగి సంపాదించి మెహబూబ్ మయావై మెత్రితోనుండును. బ్రిటిషువారికింక యనుకూలముగ వీళ్లుడగా అచ్చట మావరచారి గతి యేమగును. స్వేచ్ఛార్తక మేమగును? బ్రిటిషువారు తురమ్మలచే నీకుమిన హక్కులను వెలునుల్ల సంకీర్తించియెడ నేక రోమియో యెడంబడిక ప్రకారము పరాసువారి కీయబిడ్డ మెహబూబ్ మయావై తోలికము హక్కు లేమగును? అని అవ్యాసలేఖకుడు ప్రశ్నించుచున్నాడు.

నవ్వుపరిహారములు

లండను, జూన్ 7:—వ్యాకర్ణకంఠమువారి అధికారము నెక్కువ జేయరలే నని నవ్వుపరిహారమునాడు తీర్మానించిరి. పరాసువారి కొక్కరే ప్రతిపాలముగ నుండిరి.

కర్మకు నవ్వుపరిహార మొత్తమును తగ్గించుట కన్ని రాష్ట్రముల ప్రతినిధులును ఏకగ్రీవముగ సంగీతంబ వలెను అందుచే నీవ్యవహారమునందు సంభించిన ప్రతిష్ఠంబక మట్లేముండెను.

అంతరాతీయ ఋణము

నవ్వునీ అంతరాతీయ ఋణమును సమకూర్చు విషయ విచిన్యము కలిపింపబడినది కరాసు అధికారులవలన వెలియవచ్చెను. కర్మకు నవ్వుపరిహారమును తగ్గించు నధికారమును వ్యాకర్ణ సంఘమువారి కిచ్చుటకు పరాసువారి ర. గీతంబర్చి నవ్వుపరిహార సంఘమునందలి పరాసు ప్రతినిధి దిరిగెను.

బెజవాడ మ్యూనిసిపల్ వ్యవహారము

మేము నేర్చుకొన్నది

మా మ్యూనిసిపాలిటీ వ్యవహారము ప్రతిమించి రాక్షసులకు దిగుచున్నది. దిగుచు పానుచుండు రావు పంతులుగారిని ఊరి వారందఱు వలదన్నను ఆయనగారి మాత్రము చైరుమన్ పనిని వదలేలాగు కనిపించదు. ఎన్నికలు జరిగి ఇరువదిరోజులకు పైగా అయినది, కాని గలపొందినవారిపేర్లు గెట్టులో ప్రచురణకాలేదు. ప్రాంతాన్నియ యొక్కయు చేరుమొక్కయు కాలమెప్పుడు ముగియజేయఁగలమునా? ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నింపలేదు. అందుచే నూతనముగ ఎన్నుకొనబడిన కాన్సిల్లర్లు ఎప్పుడు అధికారమును వహించి కొత్త చేరుమేను ఎన్నుకొనగలరు? ఈ సమాచారము దుర్లభముగ నున్నది. మూడవ వార్డు వ్యవహారము ఇంకను పరిష్కారముకాలేదు. ప్రభుత్వమువారు ఇందులో జోక్యము పుచ్చుకొననున్నారు. దీని వ్యవహారము పానుచుండు రావుగారి హస్తగతమై యున్నది. ఆయనగా రెండు చేతులతో తెలియుటలేదు. త్వరలో రేల్వేదరనుటకు నూతనము కనిపించుట లేదు.

ఈ ఆలస్యమున కంటటికి కారణము వేరగ నున్నది. పానుచుండు రావుగారి స్నేహితులు కొత్త ఎన్నికలలోన వలయుగాంచుటచే దీనికి కారణము.

పానుచుండు రావుగారు తిరిగి చేరుమేనుగా ఎన్నుకొనబడుట కలలోనివారు. దీనిని పానుచుండు రావుగారు కాగుక నెఱుంగును. గనుక వారికి వీలైనంతవట్టుకు ఆలస్యము చేయుటకు ప్రయత్నించుదురు.

అద్దపెట్టువా రెవరను లేరు. పానుచుండు రావు గారు నాలుగో డ్లనుండియు తాము జీవితకాలమంతయు చేతుమేకగా నుండగల మనియు, తమ్ము నెవరు ఎదిరించువారు లేరనియు ఘంటాపథముగ చెప్పుచునే యున్నారు. ఆ ప్రకారమే జరుగుచున్నది. కాన్సిల్లర్ల ఎన్నికలు జరిగినదేమి? వారిలో పానుచుండు రావుగారి అనుకూలరు ఒక్కరైన లేకున్నదేమి? వారు మాత్రము చేరుమేకపని చేయుచునే యుందురు. ఈ కాలములో నాన్ కో ఆపరేటురుకారిని కృష్ణముగ ప్రభుత్వమువారికి తెలిస్తే సరి పానిని ఏచట్టము ఎదుర్కొనవలసి దని నేము నేర్చుకొంటిమి. — బెజవాడ పోరుడు.

మూర్తీనర్త్యాగ్రహాలు.

ఇంకకొందరికి శిక్షలు

జూన్ 8 వ తేదీని "హంబాయి క్రానికల్" పత్రికా విలేజుకు దాద్రా ప్రకటన పూనాగరమునుండి వ్రాసెను :—
గతమాసము 28 వ తేదీని మూర్తీలో నరేంద్రు చేయబడిన 20 వండ్ల సత్కారము కాలంటిర్లమీద చేయబడిన కేసులలో గత గురువారము తీర్పు చెప్పబడినది. 17 వండ్లకి ఒక మాసము కఠినశిక్ష, మిగిలినవారికి ఒకమాసము విడితైదు విధించబడినది. ఈ కాలంటిర్ల లో నధిక సంఖ్యాకులు ఇంకొందరు భూసవాలు మున్నగు దూరపు పట్టణములనుండి వచ్చిన ప్రాచ్యుని యువకులు అందరికి వయస్సు సామాన్యముగ 18 నుండి 25 లోపల నుండును. అందరు ఎర్రవాడచెరసాలతో పంపివేయబడిరి.

గతమాసము 20 వ తేదీని అరెస్టు గాబడిన 18 వండ్ల సత్కారముల విచారణ 14 వ తేదీ వాయిదా వేయబడినది.

హంబాయి నగరమునందు 11 వ తేదీని సమావేశముగా నన్న మూర్తీనర్త్యాగ్రహణకు పూనాగరమునందు ప్రతినిధులు త్వరలో నెన్నుకొనబడుదురు.

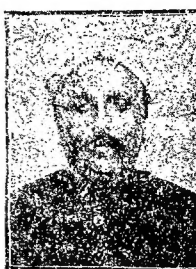
శ్రీకాకుళము

అదివారము (4-6-22) సాయంకాలమున మా గణుకరెడ్డిగారమున జనాభా సమావేశము కాజిమాతీ సాయలు బహుమానగారి బదిలీ సందర్భమున పురజనులకు మ. కా. రా. కలెరగెట్టి వేంకటేశ్వరస్వామియగుగారు తమయింట నొక చిన్నవిందు చేసిరి. పురజను లత్యుత్సాహమున జూపిరి. కార్యక్రమము జయద్రుదముగా జరిగినది. సాయలుగారు తమగుణి గారములచే నశోకాలమున నూతివారిపేరు జారగొనిరి. వారెచటనున్నను వారి క్రయోత్సాహము గోరుచుండు పురజనుల వత్సమున "నొకరు."

ఒకలాభకరమైన వార్త. దీనిని సకలమైనవారు గమనించవలెను.

మేము నగలపావును ప్రారంభించి కొద్దికాలమైనప్పటికిని మాతో వితిలేని కాతాదారులు లావాదేవి నడపుచున్నారు. ఏలయనగా? స్వచ్ఛమైన మొదటిగకంబెండితోను, సవరముబంగారముతోను మాట ప్రకారము సకలమునకు నగలను తయారుచేసి యిచ్చుట. రెండవది చేసియిచ్చినది తృప్తికరముగా లేని వాపసుపుచున్నది నైకము నిచ్చుట. గాన వారు కొనదలచిన వారిందరు ఒకసారి మాదద్ద బేరము చేసినతరువాత మానమృతము వారికే తెలియను. (142)

(1) ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుసామిశెట్టి, నగలవర్తకులు, చైనాబజారు, మద్రాసు.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మాసి (లిమిటెడ్)

19, హరిన్ రోడ్డు, మాంటురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

ఉత్కృష్టమైన ఆయుర్వేద ఔషధములకు ప్రసిద్ధిచెందిన ఔషధశాల

డాక్టరు ఏ. లక్ష్మీవతి, బి. ఏ ఎమ్. బి. & సి. ఎమ్

గారి చేస్థాపించబడినది.

ఒక అణాస్థానపును పంపినవారికి మా కొత్త క్యాటలాగు పంపబడును.

ఆంగ్ల, తమిళ, అరవభాషలలో క్యాటలాగులు గలవు.

(3166)

చల్లారంగైయానుచందుషాపు

వారు కొత్త జవీరీ రకములను జపానునుండి తెప్పించి యిప్పుడే స్థాపించేసి యున్నారు.

రోజారంగునందు సరిగ బుట్టాలు వేసినది, ఆకుపచ్చ, చాగులేట్,

మున్నగు విధవిధరంగులలో పలువిధరకములు గలవు.

ఇవిగాక రవికె, జాకెట్టు దినుసులు కూడ త్వరలోనే తెప్పించెదరు.

బయటవూరి వర్తకులకు ప్రత్యేకపు ధరల చొప్పున పంపబడును.

విలాసమును చక్కగా వ్రాయుడు.

చల్లారంగైయానుచందు

(2300)

గొప్ప అద్దతులెల్లలలో అందచుగ నుండు షాపు

9, 10, 11, రత్తన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

శ్రీమాన్ వైద్యరత్న డి. గోపాలాచార్యగారిచే

ప్లేగు, కలరామున్నగు హొర వ్యాధులకును అతిమూత్రము, మధుమేహము, సెగరోగము, మూలము, మదమూర్ఛలు, ముట్టుకుట్టు, తుయము, ఉబ్బసము, దగ్గు, శూలనొప్పి, మున్నగు వ్యాధులకును తగిన ఆయుర్వేదాషధములును

గర్భిణీ శ్రీలకును, తదితర శ్రీలకును, పురుషులకును, ఆరోగ్యదాయకములగు లేహములు, సిరప్పులు, తైలములు వగైరా ఆయుర్వేద దివ్యౌషధములు ఇందు గలవు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

స్థాపింపబడిన

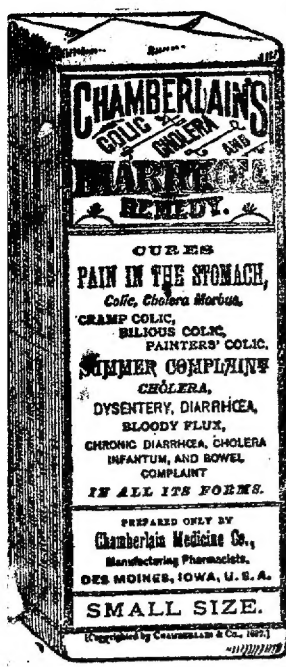
అల్లిగ్రాఫ్ అక్షసు:

"పండిట్" మద్రాసు. (1045)

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

నెం. 41, ఆచారపుక వీధి, మద్రాసు.

చేబర్లెన్ గారి

శూలనాసి

అతి సార

నివారిణి (3)

ఈ వధమును

సేవించుటచే

కడుపునొప్పి, గ్రహణి,

అతిసారము, శూలనాసి,

పేగు సంబంధమైన వ్యా

ధులు మున్నగునవి అత్య

వృత్తముగా కురుదును.

అన్ని జాగాలలో విక్రయ

మునకు దొరకును, 33

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతకము (మందలి) యొక్క నక్షత్రము (2) యుక్తవయస్కి, జననకాల భుజియల గాని (3) జాతకము యొక్క జన్మ శాము, ప్రస్తుతపు కాలము, మాట ఉత్తరము, వాయువయముగాని, ఈమాటిలో నేదియో యొక్కటి మాట పంపినయెడల, జాతకునియొక్క రూపము, స్వభావము, కేరళా గ్రహము, భవనంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంతానము, కళాత్మ సౌఖ్యము, ఉద్యోగము, లేదనము మొదలగు 25 సంతులు దాఖలా కొరకు వ్రాసి ముందుగా రూ 1-4-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము. ఈ వ్రాసిన సంతులు సరిగా నన్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము అభిరుచుకు జనుబోవు ప్రతిసంగిర ఫలములు, అనగా, మహాదళ, అంతర్దళాఫలములు గల వ్రాగా జాతకము, శాస్త్రసమృద్ధిగా తయారుచేసి పంపెదము. వ్రాసిన జాతకమునకు రూ 2 లు, అదృష్టము ముందుగా పంపెదము. అట్లు పంపగానే జాతకము వ్రాసిగా అభిరుచుకు తయారుచేసి తక్కిన రూ 2 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తమునాద 1 సం 10 రం వరకు ముందు జరగజోవు ఫలములు వ్రాయును, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు వికరముగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రూ 1-4-0 లు అగును. దీనికి జన్మనక్షత్రము గాని, జన్మనామము గాని, మాట పంపిన చాలును.

జాతకమార్పాండము

మొదటిభాగము

జ్యోతిషమందు ఏమియే క్రమము లేనినాటికి జ్యోతిషము మిక్కిలి ఉపయోగము. దీనినిబట్టి భూభవిష్యద్వర్తమానఫలములు అతిసులభముగా తెలియును. కావలసిన వాటికి వి. పి. ఖర్చులతో రూ 2-0-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

రెండవ భాగము

ఇది అయ్యుత్తరము కిద్దరముగా వర్తించు. 800 కేటెలు ఇందు లక్ష వృత్తులు, గ్రహములు, భావములు, వర్తనములు, పాదగణన, అక్షరగణన, తాత్పర్యవితరణగా మున్నగు 1000 ప్రమాణ శాస్త్రములతో, విశేషశాస్త్రములతో, దాదాపు భావఫలములు జాహిత్య అంతర్దళాఫలములు, ఇంకను అంతర్దళాఫలములలో మిక్కిలి సులభమైన అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంతులు వ్రాసిగా తెలియవచ్చు ఈ గ్రంథము శాస్త్రాధిపతి యిరి సామ్యు వాపసు చేయవచ్చును ఈ 2వ భాగమునై గునిమకు భరణాక్షులు పంపినాడు యిరి మాట వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివల పోవుఖర్చులు గాక రూ 2-0-0 లు.

అయ్యుత్తరము ప్రతులు దొరకును.

ఆ కేర్ల వెంకటేశాస్త్రి.

(3512) గోపాలపురం, కొత్తచేరు పోస్టు.

(గోపాలపురం)

బాప్ సన్ జర సుపాకెటు డై రెకర్డి

జర్మనీలో చేతిపనులు చేయవలసిన నివాసులు పిల్లల గ్రంథముగా గడియారములు తయారుచేయునాటి నివాసులు 100 కేటెలుల పుస్తకముగా ప్రచురించబడినది. వెల రూ 1-4-0 లు. అదృష్టవశాత్తు 0-4-0 స్టాంపుతో ఆర్డరు పంపిన మిగిల రూ 1-0-0 కు వి. పి. చేయవచ్చును.

టి. ఆర్. ఎన్. అందు సన్ను. (132)

సోర సెల్లింగు ఏజెంట్లు అందు ప్రింటింగులు చేయుగాను.

(వి. పి.) ఈగల్లె అమృతకొవిల్, డి.టి. మదరాసు.

Mysore Government Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd. Mysore.

Loans From Rs. 1,000 to Rs. 8,000.

Will be Given Without Interest and Without Security To 200 Bondholders Every Year.

Houses from Rs. 1,000 and Upwards will be Purchased Without Capital and Without Trouble for our Life Policy holders.

For Prospectuses and Agency Terms, Please Apply to Messrs. P. K. Rau & Sons,

Chief Agents, Madras Presidency, Native States & Ceylon.

57, Thambu Chetty Street, MADRAS.

కమలిని

ఇది యొక్క చక్కనినవల. ఇందలి కథ అతిశయోహరము. శైలి వ్యవస్థాపకము. శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలవారి యల్లుడుగు రామరాజు కాలమునాటి చరిత్రసంబంధముగు నవల. ఇందలి కథానాయకీ నాయకుల పట్టుదలయు ఆరణ్యవృద్ధులము మొదలగునవి స్వభావసిద్ధముగా వ్రాయబడినది. 190 కేటెలు గల యీ నవల ఛెడరుపేయిటు కాగితములమీద క్రాంతి వైభవ చక్కని ముద్రి పుడికినది. వెల రూ. 1-0-0

నలచరిత్రము, చక్రపురి రాఘవాచార్య ప్రణీతము

హరిశ్చంద్రో పాఖ్యానము రూ 0-12-0 గౌరవ ముక్తి ప్రణీతము కాలికోటైందు 1-0-0.

ఆంధ్రభాగవత భారత యిత్యాది గ్రంథములు కూడ దొరకును క్యాటలాగు ఉచితము

ఎ. కల్లెన్ నెట్టి అందు కంపెనీ, పబ్లిషర్స్

నెం. 286, అప్పా బిల్డింగు వైనాబజారులోడ్డు, మదరాసు.

వేమన, సంపూర్ణజీవితము : బోధనలు చిత్ర పటములు : సమస్త వివరములు

ఉన్నత వ్యాఖ్యానాధిపతి వేమనామేళముగారి పీఠికతో, పులికలు, పండితులు మెచ్చుచున్నది. ఇదివరకు వేమననుబట్టి తెలియని స్థలము, కాలము, కులము, కుటుంబము, కవనము, పుష్పక, నిర్వాణము, బోధనలు వివరమున్నవి. క్యాటిగో టైండు రూ. 2-0-0 లింపు టైండు రూ. 1 8-0 పోస్టేజీ వేలు. త్వరపడనియెడల ప్రతులు దొరకును—కమలకుటీరము, మైలాపూరు, మద్రాసు.

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ సోప్ పన్నీ రుపువ్వు సబ్బు

సువాసన ముఖమును, ఆకంఠమును ఇచ్చును గాని ఆ వాసన సాగినైతే మనాసనగా నుండుట ఆనందము.

ఎరాస్మిక్ సోప్ పన్నీ రుపువ్వు సబ్బు మొక్క ఆశ్చర్యకరమై యుండుటయు, అపరాధమును తులకటియు సువాసన అందరికి ఆనోగమును, ఉన్నాననును, ఉల్లాసును ఇచ్చును. ఎందువలన ఈ వాసన ఇంక సాగుక నున్నది చెప్పవలయు.

ఇట్టి సబ్బులను జూచి మోసపోవద్దు!

(2) అన్ని అంగళ్లయందు దొరకును.

శ్రీకృష్ణ కులాభారము.

(మాదోగమల యాంధ్రనాటకము)

గ్రంథకర్త:—ముత్తరాజు సుబ్బారావు ఎం. ఎ, వెల రూ 1-0-0 మాత్రము పోస్టేజీవేలు.

వలయువాడు గ్రంథకర్తగాక పే, నెల్లూరువెగాని లేక కామగల్లు వెంకట్రామయ్య, కలవరపాడు బండరు అనిగాని వ్రాసికొనిన వాడయ్యెను.

వకటన

చంపూకావ్యము మా ఆశీసుకు ఉత్తరముగా గాని పునిఆర్థముగా గాని పంపునపుడు తమ చేండా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పుక గావించవలెనని కోరు చున్నాము. ఆం! పరి వ్యవస్థాపకుడు.

POLINES

18 సంవత్సరముల నుండి చాలాప్రసిద్ధి చెందినది.

4 టేబుల్ స్పూన్లలో రోజు మొదలకు అన్ని విధములైన మలకు గ్యాంగులీగా చెప్పబడినది. ఇది ముప్పదిమైదల రసమాలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక సా తాడు నేనించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని ఆపును. అయిదు రోజులలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంకొక మించి వ్రాయబడినది. ఒక సీసానుండు తెప్పించుకొని నేనించినపిదప రోగులకే అనుభవముమీద గుణమును తెలియవచ్చును. పోస్టుచార్జీతో సహా బుడ్డి 1 కి రూ 3-7-0 రెండింటికీ రూ 5-10-0 మూడింటికీ రూ 9-12-0 మాత్రమే.

[3453] ఉత్తరములు యింగ్లీషు (వ్రాయుట యుచితము)

D. polines & Co.

Chemists, No. 1 Harimohan Roy Lane Calcutta

ప్రతాప కస్తూరిమూత్రలు

ఇవి మిక్కిలి ఘాటుగలిగి సువాసనగా నుండును. తాంబూలములలో గాని విడిగాగాని 1-2 మాత్రపు పుచ్చుకొనిన అనందముగా నుండుటయే గాక, అజీర్ణము, వాయువు, జలుబు, ఇబ్బందు, సన్నిచాహిణి, దగ్గు, ఉబ్బురము, కలరా, ప్లేగు, విషవ్యర్థములు, నీటిరోగములు, పుండ్లకోపులు, మొదలగు ఆరోగ్యవిధములకు వ్యాధుల కిది కల్పాయుధమువలె పనిచేయును. వేలకొలది సీసాలు విక్రయ మగుచున్నవి. (3351)-3

200 మాత్రలసీసా 1-కి రూ 0-4-; డబుల్ సీసాలు రూ. 2-8-0

పి. పి. చార్జీ ఎన్నిటికైనా రూ 0-5-0.

పి.పి.పి. అందు కో, ఆ ముక్త్యనమాజం, పెరిదే. నెల్లూరుజిల్లా

అమృతాంజనము

తలనెప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది ఇతర ఏ విధమైన నెప్పులకు కూడ చూ అమృతాంజనము వాసినంత మాత్రమున నయమగును. వెల 0-10-0 అణాలు.

మార్గోన బ్లు

వేదనానెనుండి తయారు చేయబడినది. ముత్యపు పూర్తిగా పోగొట్టును. కాన్సర్స్, ఇతర వాసన సబ్బులకంటె ఇది మంచి గుణమిచ్చును. ఇందులోను మంచి సువాసనగలదు. ప్రతిదినము ఉపయోగించుటకు తగినది.

జాతువుల క్రొవ్వ యిందులో కలియుటలేదు.

THE CALCUTTA CHEMICAL COMPANY LTD FACTORY BALLYGUNGE, CALCUTTA.

ది కలకత్తా కెమికల్ కంపెనీ (ప్రిమియర్) ఫ్యాక్టరీ, బల్లిగంజి కలకత్తా.

ఈ క్రింది వాసదారుల యొద్దనుండి కొరకను!

- (1) మెసర్స్ శ్రీ కృష్ణా బ్రదర్స్, 323 తంబుకెట్టప్పి, మదరాసు.
- (2) మిస్టర్, టి. ఎన్. రావు 19, డబ్ల్యు. ఏ టెంపిల్ రోడ్డు బసవన గుడిపోస్టు, బెంగుళూరుసిటీ.
- (3) మెసర్స్, పి. సర్వేశ్వరరావు, లిండుసన్న రాజమండ్రి.

శ్రీ త్యాగరాజ హృదయము

సంగీతాభిమానులకు అగ్రముగా కావలసిన యొక గ్రంథము.

ఇది సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులైన

కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారిచే రచియింపబడినది.

ఈ పుస్తకము సమాఖ్య 500 పుటలుగల నాలుగు సంపుటములుగా మంచి గ్రంథకాళిముల ముద్రింపబడి మేలయెందు చేయబడి యుండును.

4 సంపుటములుగల సెట్టు 1-కి ధర రూ. 16. సంపుటము 1-కి రూ. 4.

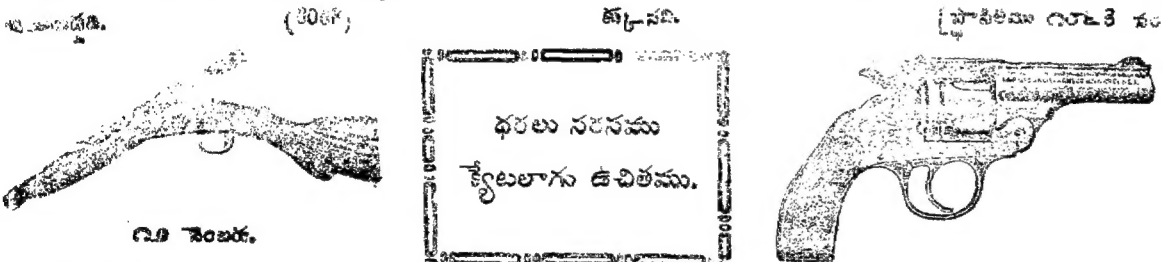
మొదటి సంపుటము తయారై యున్నది.

రెండవసంపుటము ముందుగా మా కంపెనీకి ప వి అర్జును రిజర్వరు చేసు కొనుపాకి ఒక సెట్టు 12 రూపాయల కిక్కురును. తిరిగి ఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఇందులో పేరుపెట్టిన:— పదనీయులకు శ్రీత్యాగరాజ అయ్యంగారిచే రచియింపబడిన శీర్షకములలో 200 శీర్షకములను చక్కబెట్టి వానికి అకటారిక, మాలము, ప్రతిపదార్థము, విశేషార్థములును, రాగములును, స్వర సాహిత్యములును వ్రాయబడియున్నవి.

(147) ఎమ్. ఆది కంపెనీ, ఎన్.ప్రసాదు, మద్రాసు.

ఇది శాస్త్రాభిమానులకు అగ్రముగా కావలసిన యొక గ్రంథము. ఇది సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులైన కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారిచే రచియింపబడినది. ఈ పుస్తకము సమాఖ్య 500 పుటలుగల నాలుగు సంపుటములుగా మంచి గ్రంథకాళిముల ముద్రింపబడి మేలయెందు చేయబడి యుండును. 4 సంపుటములుగల సెట్టు 1-కి ధర రూ. 16. సంపుటము 1-కి రూ. 4. మొదటి సంపుటము తయారై యున్నది. రెండవసంపుటము ముందుగా మా కంపెనీకి ప వి అర్జును రిజర్వరు చేసు కొనుపాకి ఒక సెట్టు 12 రూపాయల కిక్కురును. తిరిగి ఖర్చు ప్రత్యేకము.

రూ. 2000.

కాల్చు-30, 35, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100. ఇవి శాస్త్రాభిమానులకు అగ్రముగా కావలసిన యొక గ్రంథము. ఇది సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులైన కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారిచే రచియింపబడినది. ఈ పుస్తకము సమాఖ్య 500 పుటలుగల నాలుగు సంపుటములుగా మంచి గ్రంథకాళిముల ముద్రింపబడి మేలయెందు చేయబడి యుండును. 4 సంపుటములుగల సెట్టు 1-కి ధర రూ. 16. సంపుటము 1-కి రూ. 4. మొదటి సంపుటము తయారై యున్నది. రెండవసంపుటము ముందుగా మా కంపెనీకి ప వి అర్జును రిజర్వరు చేసు కొనుపాకి ఒక సెట్టు 12 రూపాయల కిక్కురును. తిరిగి ఖర్చు ప్రత్యేకము.

వనెలు కంపెనీవారి వైద్యకపు ఔషధములు

ఈ క్రింద వెలుపబడిన ఔషధములు శరీరకాస్త్రములకు, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రములచే కాస్త్ర పరిశోధనానుసారము యోగ్యపరచినది.

మా ఔషధముల తయారుచేయు కాలలో ముగ్గు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో స్వేచ్ఛ వాల వైద్య ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తుసామగ్రి యంతయుగలదు. అవట మూలికలు కృత్రిమకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్ర ప్రకారము, భూ తద్వమగుండ నుండి పరిశీలనచేయబడును. అవట బి. పి. స్టాండర్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలికలు ది తయారుగును. కావున యీ ఔషధములు పారిశుద్ధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యౌషధములు అనుమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు యిన్సన్ సరపు

సిరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేట్స్ కాంపౌండు క్విన్సెను యెట్ప్రిక్వియా ఈసిపు డాక్టరు యిన్సన్ పద్ధతి ననుసరించి వలెనుఫాస్ఫేటులు, క్విన్సె, స్ప్రిక్వియా యిన్సన్ యెట్ప్రిక్వియా దిక్వియా తయారు చేయబడినది.

ఈ ఔషధము అతిఉష్ణప్రదేశములోగాని యిండియాలో నుండుటవలన గలగు దుర్బల్యమును పోగొట్టుటకును, మానసిక దేశహబాధగాని దుర్బల్యమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధి కెక్కిన దివ్యౌషధము.

జల పెద్ద బుడ్డి రు 2.40 మిడియ నైజు బుడ్డి రు 1.40. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కె మి కె ల పు డ్డు

ఇది విరక్, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు కృత్రిమమునందును. అందుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెడ్వర్డు పారిశుగారు చేప్పిన పాల్ ప్రకారము తయారుకాబడినది.

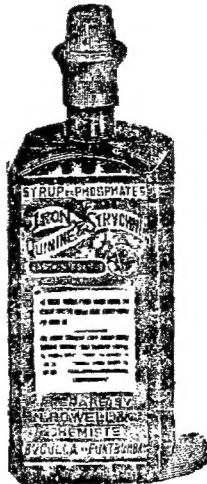
ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు వలెయోషధము. దుచిచానుండును. మంచిగ్ర కృత్రిమానించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దనైజు బుడ్డి రు 1-12-0, మిడియం రు 1-0-0, చిన్ననైజు 10 అణాలు.

వనెలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయుము.

N. POWELL & Co. Manufacturing Chemists, Bombay

(3421)

ఓరియంటల్

గవర్న

మెంటు నెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యురన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, హిందూస్థాన్.

మా నేషను:— హిందూస్థాన్.

కాపును రూ. 5,43,00,00 వైగాన యన్ను. 1920-వ సంవత్సరము నందు

వరుంబడి 91,06,338.0.11

ఇవ్వల జరుగు చున్న అభ్యాయ

రెన్యుల మొత్తము 15,14,24,598-1-1

మునుకటికింపె ఇవ్వల పాలిసి

దారుడు జాస్తిగా తెల్లించు

మొత్తము 6,50,00,00

ఈ కంపెనీ తరఫున యిండియాలో మొత్తము కావలయును. వారు అనుభవ శాస్త్రము చేరి పలయును. భరతవత్తు శిల్పించిపలయును.

భరతవత్తు భారతములకు యీ క్రింది దిలొ మువకు వ్రాయుము.

Apply to:— E. E. Vaid Esq, Branch Secretary Oriental Assurance Building, 10, R. R. N. S. Madras.

శ్రీ చాలగంగాధర తిరుకగారి

నెక్యూరిటీ కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0.

పండిత హదన మోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, సంజాబు ఆల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ. 0-8-0.

నావిక్ రామస్వామిశాస్త్రిలు అందువన్ను, 392, ఎన్.ప్రసాదు, చెన్నపురి.

తండ్రిదిలాసము వారిశ్చ, మదరాసు. (1487-547)

కున్దు, బొల్లి, ట్రియ, మధుమే

హము, పురాణ నవాయి, సెగ,

మూర్ఖ, వెర్రి, మూలశంఖి, స్త్రీ

రోగము పక్షవాతము మొకలగు

నవ పూచీచెని కుండ్లబడును.

గుండ్లబడు మోసలే నాన్దుచువు

అపురూపములగు ఓషధుల మహాత్యములు పర్వత వాసు లగు కోడులు వగైరాలకే తెలియును. వారలే వాటిని వాడు చున్నారు. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రవణదీ కొన్ని అసాయ ములకు లోనై నేర్చుకొని, పరిశోధించి, ప్రయోగించుచున్నారు.

మాగ్గననుండి ఔషధము సేవించు రోగులు వారికి గుణము కనుపించినచో వారి వాయిదాలవై సామ్యు ఇవ్వవచ్చును. అట్టివారుగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుడర వచ్చునని నమ్మకము పుట్టక పూర్వముగాని సామ్యుమియు నియ్య నవసరములేదు. ఈ త్రగ ప్రత్యక్షములముగ సహితము చికిత్స చేయవడును. అట్టివారికి ఔషధములు వి. పి. గా పంపబడును.

(3222) వి. ఎమ్. రాజా.

దీర్ఘాయుర్ములసాలము } దీర్ఘ వ్యాధులకుఘనమైన } ఖిమునికట్టము. } ఆయుర్వేద వైద్యులు.